

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 12.08.2021

Dokumentet är daterat: 12.08.2021

The document is dated: 12.08.2021

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Joonas Tervo

Pvm / Datum / Date: 12.08.2021

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 12.08.2021

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Fingrid Oyj
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Fingrid Datahub Oy:n vahvistuspyyntö

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtojen vahvistaminen

Asianosainen

Fingrid Oyj

Vireilletulo

30.11.2020

Ratkaisu

Energiavirasto vahvistaa tällä päätöksellään (vahvistuspäätös) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013, jäljempänä myös valvontalaki) 10 §:n 1 momentin 7 kohdan nojalla seuraavat järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehdot:

- Palvelusopimus lukuun ottamatta kappaletta 9 Tietosuoja;
- Palvelukuvaus (Palvelusopimus liite 1);
- Palvelutasot (Palvelusopimus liite 3);
- Testiympäristöt ja niiden vaatimukset (Palvelusopimus liite 4);
- Tietoturva-vaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle (Palvelusopimus liite 5); sekä
- Sertifiointipalvelun vaatimukset (Palvelusopimus liite 6)

Energiavirasto vahvistaa keskitetyn tiedonvaihdonpalvelujen hinnoittelumenetelmät kustannustenjaon ja maksurakenteen osalta (Hinnoittelu Palvelusopimus Liite 2 mainituilta osin). Energiavirasto ei vahvista keskitetystä tiedonvaihtopalvelusta perittäviä euromääräisiä hintoja.

Vahvistetut ehdot ovat päätöksen liitteenä.

Fingrid Oyj vastaa, että sen tytäryhtiö Fingrid Datahub Oy:tarjoaa keskitetyn tiedonvaihdon palvelua tällä päätöksellä vahvistetuina ehdoin 21.2.2022 lähtien.



Päätös on voimassa 31.12.2022 asti.

Energiavirasto voi muuttaa tätä päätöstä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisesti uudella päätöksellä.

Fingrid Oyj:n on tehtävä hakemus uusista sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdoista Energiavirastolle ennen tämän päätöksen voimassaoloajan päättymistä.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Selostus asiasta

Fingrid Datahub Oy (järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan Fingrid Oyj:n tytäryhtiö; jäljempänä myös FGDH tai Datahub) toimitti 30.11.2020 Energiavirastolle vahvistettavaksi sen tehtäväksi sähkömarkkinalain (588/2013) 49 a §:ssä annetun sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdot sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:n edellyttämällä tavalla.

Energiavirasto järjesti ehdoista julkisen kuulemisen ajalla 14.1.- 4.2.2021. Määräaikaan mennessä virastolle saapui 19 lausuntoa.

Energiavirasto on 15.2.2021 varannut FGDH:lle tilaisuuden antaa vastineensa lausuntojen johdosta ja kehottanut FGDH:a tekemään mahdolliset muutokset keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtoihin.

FGDH on 19.2.2021 pyytänyt virastoa tarkentamaan 15.2.2021 antamaa vastinepyyntöä ja ilmoittanut tarvitsevansa lisääikaa vastineen antamiselle ja ehtojen päivittämiseksi. Virasto on 19.2.2021 hyväksynyt lisääikapyynnön vastineen antamiselle ja ehtojen päivittämiseksi.

Virasto on 17.3.2021 toimittanut FGDH:lle tarkennetun lausuntopyynnön keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdoista kuulemisessa saaduista lausunnoista.

FGDH on 31.3.2021 pyytänyt lisääikaa lausunnon jättämiselle ja virasto on 6.4.2021 myöntänyt FGDH:lle lisääikaa lausunnon antamiselle.

FGDH on 14.4.2021 pyytänyt edelleen lisääikaa lausunnon jättämiselle ja virasto on 15.4.2021 myöntänyt FGDH:lle pyydetyn lisäajan lausunnon antamiselle.

FGDH on 23.4.2021 toimittanut keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdoista saatuja lausuntoja koskevan lausuntonsa.

Virasto on 28.5.2021 edelleen pyytänyt FGDH:lta vastinetta asiassa ja pyytänyt FGDH:a tekemään mahdolliset muutokset keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtoihin.

FGDH on 11.6.2021 pyytänyt lisääikaa vastineen antamiselle ja virasto on 14.6.2021 myöntänyt FGDH:lle lisäajan vastineen antamiselle.

FGDH on 21.6.2021 toimittanut virastolle vastineensa sekä keskitetyn tiedonvaihdon palvelusopimuskokonaisuuden päivitettyt dokumentit.



Virasto on 24.6.2021 pyytänyt FGDH:a tekemään muutoksia pääsopimukseen sekä sertifiointipalvelun vaatimuksia koskevaan liitteeseen (Liite 6).

FGDH on 29.6.2021 toimittanut virastolle muokatun pääsopimuksen sekä sertifiointipalvelun vaatimuksia koskevan liitteen (Liite 6).

Virasto on 30.6.2021 pyytänyt FGDH:n näkemystä ehtojen voimaantuloajankohdasta sekä ehtojen vahvistamisen määräajasta ja FGDH on antanut vastauksensa 30.6.2021.

Edellä todetuissa vahvistusprosessin vaiheissa tuotettu dokumentaatio on lisäksi FGDH:n toiveesta käyty säännöllisesti keskustellen läpi viraston ja FGDH:n välillä.

Julkinen kuuleminen

Energiavirasto järjesti FGDH:n keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdoista julkisen kuulemisen ajalla 14.1.- 4.2.2021. Määräaikaan mennessä virastolle saapui yhteensä 19 lausuntoa, joista 16:ssa oli FGDH:n esityksen sisältöön liittyvää lausuttavaa, yksi lausunto puolsi FGDH:n esitystä ja kahdessa lausunnossa ei ollut lausuttavaa.

Yhteislausunnon asiassa antoivat verkkoyhtiöt Alva Sähköverkko Oy, Helen Sähköverkko Oy, Kuopion Sähköverkko Oy, Lappeenrannan Energiaverkot Oy, LE-Sähköverkko Oy, Oulun Energia Siirto ja Jakelu Oy, Pori Energia Sähköverkot Oy, Tampereen Sähköverkko Oy, Turku Energia Sähköverkot Oy, Vaasan Sähköverkko Oy, Vantaan Energia Sähköverkot Oy. Yhteislausunnot asiassa antoivat myös Fortum Markets Oy ja Kotimaan Energia Oy sekä Keravan Energia ja Sipoon Energia.

Lausunnon asiassa lisäksi toimittivat Alva Sähköverkko Oy, Axpo Finland Oy, Caruna Oy, Elenia Verkko Oy, Energiateollisuus Ry, Fingrid Oyj, Helen Oy, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Oomi Oy, Paikallisvoima Ry, Savon Voima Verkko Oy, Tampereen Sähköverkko Oy, UPM-Kymmene Oyj, Vantaan Energia Sähköverkot Oy, Vattenfall Oy ja Väre Oy.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomioita mm. alla kuvattuihin palvelusopimuksen kohtiin:

Vahvistettava ehtokokonaisuus, ohjeet ja ohjeiden muuttaminen

- FGDH:n oikeus muuttaa datahub-palvelun ohjeistusta koettiin epäselväksi ja niihin toivottiin tarkennuksia.
- Sopimukseen toivottiin sisällytettävän velvoite, että alan toimijat otetaan mukaan aktiivisesti datahub-järjestelmän kehittämiseen.
- Lausunnoissa esitettiin, että FGDH:n tulisi ottaa paremmin huomioon sähkönykyisyydelle aiheutuvat muutuskustannukset ja realistisempi aikataulu.
- Muutosklausuulit koettiin useammassa kohdin FGDH:n yksipuoliseksi oikeudeksi ja epäreiluisiksi FGDH:n asiakkaita kohtaan.



- Asiakkaalla tulisi olla oikeus siirtää sopimus konserniyhtiöiden välillä ja liike-toimintakaupan yhteydessä. Yleisesti ottaen ehtojen nähtiin painottavan enemmän datahub-järjestelmän asiakkaiden velvollisuuksia.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelutasot ja menettelyt käyttökeskeytyksissä

- FGDH:n vastuu palvelutason alituksista ja palvelun virheistä nähtiin poikkeuksellisen vähäisenä ja käytännössä FGDH:lla ei nähty olevan vastuuta palvelutason alituksista.
- Tukipalveluiden saatavuus haluttiin kattavan ympärivuorokautisen päivystyksen. Datahubin asiakkaat tarjoavat palvelujaan ympärivuorokautisesti ja FGDH on määritellyt sen asiakasyhtiöille palvelutasovaatimuksia, joihin tulee vastata myös ympärivuorokautisesti. FGDH:lla tulisi olla samantasoinen vasteaika (ympäri vuorokautinen) palvelutasovaatimukseen, kuin mitä sen asiakkailta odotetaan.
- Datahub-järjestelmän palveluajan ja tukipäivystyksen haluttiin olevan lievemmissä vikatilanteissa käytettävissä arkipäivisin klo 07-19 välillä ja vakavampien häiriöiden kohdalla niiden selvittämistä jatkettaisiin keskeytyksettä, kunnes häiriö saataisiin poistettua. Joissain häiriötilanteissa häiriön selvittäminen voisi jatkua klo 24 asti ja jatkuisi seuraavana päivänä klo 7.00.
- Palvelusopimukseen tulisi lisätä palvelutasosanktiot, mikäli FGDH:n toteutama palvelu ei vastaisi sovittua. Ilman vastaavaa sanktiota, vastuu palvelutason heilahduksista on vieritetty FGDH:n asiakkaille, joilla ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa palvelutasoon.
- Palvelussopimuksen vaatimus, jonka mukaan asiakkaan tulee varautua tilanteeseen, joissa yhteydet datahub-järjestelmään joudutaan katkaisemaan tietoturvan vuoksi, takia koettiin kohtuuttomaksi. Asiakas vastaisi sille sähkömarkkinalainsäädännössä määritellyistä velvoitteista, vaikka asiakas ei pystyisi toimittamaan tai hakemaan tietoa datahub-järjestelmästä sen teknisten rajapintojen kautta.
- Markkinatoimijoille ja järjestelmätoimittajille toivottiin parempaa näkyvyyttä datahub-järjestelmän versiopäivityksiin ja niiden laajuuteen.
- Koettiin epäselväksi, miten FGDH viestii mahdollisista datahub-järjestelmän häiriöistä asiakkaille, ja koettiin, että tätä varten tulisi toimintamallia tarkentaa.

Tietoturva-asiat

- FGDH:lle ei ole asetettu vastuuta luovutetuista tiedoista, vaan sille on asetettu pelkkä velvollisuus säilyttää tiedot.

Tietosuojat

- Haluttiin, että FGDH:n tietoturvan taso tulee olla vastaava kuin mitä asiakkaan tietojärjestelmien ja prosessien tasoilta vaaditaan.



- Palvelusopimuksen mukaan vain asiakas sitoutuu toimittamaan tietosuojasetuksen edellyttämiä tietoja, vaikka tämän tulisi sitoa molempia osapuolia.

Testijärjestelmät ja sertifiointi

- Haluttiin, että palvelukuvaus ja palvelutasot tulisi määritellä testiympäristöille ja muille FGDH:n tuottamille tukipalveluille.
- Nähtiin, että erilaisten testiympäristöjen jatkuva ylläpito toisi huomattavia kustannuksia asiakkaille.
- FGDH:n testiympäristön tulisi mahdollistaa testaaminen todellisilla tuotannon tiedoilla, jotta asiakkaiden ei tarvitse ylläpitää erikseen vain synteettiselle tiedolle varattua ympäristöä.
- Esitettiin, että datahub-järjestelmän sertifiointia ei tulisi ulottaa sellaisiin käyttötapauksiin, jotka eivät ole FGDH:n käytön kannalta välttämättömiä käyttötapauksia.

Vahingonkorvausmenettelyt

- Nähtiin, että FGDH:n vastuu on vähäinen ja FGDH ei vastaa asiakkaille aiheuttamistaan vahingoista.
- Jos FGDH:lle myönnettäisiin oikeus välittömästi keskeyttää asiakkaan pääsy datahub-järjestelmään siitä syystä, että siihen kohdistuu merkittävää häiriötä, tulisi FGDH:n korvata asiakkaalle aiheutunut välitön haitta joka keskeytyksestä muodostuu asiakkaan liiketoiminnalle.

Hinnat

- Katsottiin, että datahub-järjestelmän hyödyt tulevat keskittymään enemmän sähkönmyyjien ja kolmansien osapuolien palvelutuotantoon, joten myös maksut järjestelmän osalta tulisi keskittää selkeämmin niille liiketoiminnoille, joissa mahdollinen tuleva liikevaihtokin on suurempi, eli sähkönmyyjille ja mahdollisille kolmansille osapuolille.
- Toisaalta esitettiin myös, että datahub-järjestelmän maksut tulisi kohdistaa jakeluverkonhaltijoille, jotta ne eivät vaikuta kilpailtuun toimintaan.
- Palvelusopimukseen kirjatun kustannusjaon (jakeluverkonhaltijoiden 50 % / sähkönmyyjät 50%) mukaista jakoa pidettiin huonosti perusteltuna.
- Toisaalta myös palvelusopimukseen kirjattua kustannusjakoa pidettiin hyvänä.
- Palvelusopimuksesta ei saa käsitystä siitä, minkä suuruisia maksut tulisivat olemaan ja mikä olisi esimerkiksi palvelumaksun ja kiinteän maksun suhde.
- Palvelusopimuksen hinnoittelun periaatteista ei käy ilmi, miten kolmansien osapuolien hinnoittelu muodostuu.



- Perustamismaksu pitäisi kohdistaa myös kolmansille osapuolille, eikä pelkästään verkoille ja sähkönmyyjille.

Aikamääreet

- FGDH voisi muuttaa palvelun käyttäjiin kohdistuvia vaatimuksia, esim. tietojärjestelmävaatimuksia 30 päivän varoitusajalla tai "merkittävien" muutosten osalta 90 päivän varoitusajalla. Muutoksien hyväksymiselle tulisi sopia menettely osapuolien välille.
- Esitettiin, että ohjemuutoksista tulisi viestiä kaikille sähkömarkkinaosapuolille jo valmisteluvaiheessa, jotta tarvittavat valmistelutoimet voitaisi aloittaa mahdollisimman ajoissa.

Laskutus

- Palvelusopimukseen kirjattu 14 päivän laskutusaikaa pidettiin liian lyhyenä. Markkinaosapuolille tulisi antaa enemmän aikaa tarkistaa laskut ja mahdollisesti reklamoida laskujen puutteista.

Häiriöistä ilmoittaminen

- Sopimukseen tulisi kirjata kuinka FGDH ilmoittaa omassa järjestelmässään ilmenevistä häiriöistä markkinaosapuolille. Velvoite ei ole lausuntojen mukaan sopimusosapuolten suhteen tasapainoinen

Muut kommentit

- Palvelusopimuksen tulisi olla enemmän molempia osapuolia velvoittava ja vastuita tulisi kirjata molempien osapuolien osalta. Palvelussopimuksessa ja sen liitteissä keskitytään enemmän vain asiakkaiden oikeuksiin ja velvoitteisiin.

Fingrid Datahub Oy:n kuuleminen

Kuuleminen julkisessa kuulemisessa annetuista lausunnoista

Energiavirasto varasi 15.2.2021 FGDH:lle tilaisuuden antaa vastineensa lausuntojen johdosta ja kehottanut FGDH:a tekemään mahdolliset muutokset keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtoihin. Lisäksi virasto pyysi 17.3.2021 FGDH:lta mm. lausuntoa ehtokokonaisuuden laajuudesta ja siitä, tulisiko kokonaisuudesta jokin osa määrittää vahvistettavan ehtokokonaisuuden ulkopuolelle, pyytänyt määrittelemään ehtoihin olennaisilta osin periaatteet yhteistyöstä toimialan kanssa tiedonvaihdon kehitystyössä, pyytänyt vastinetta toimialan esittämille maksuaikojen ja muutosten ilmoitusaikojen pidentämiselle, pyytänyt selvitystä menettelyistä, kun datahub ei ole käytettävissä, pyytänyt selvittämään datahubin häiriöistä tiedottamista, pyytänyt selvittämään sertifiointi- ja testiympäristövaatimuksia, sekä pyytänyt selvitystä tietoturva-vaatimuksista. Lisäksi virasto esitti näkemyksensä tietosuoja-asetuksen vaatimusten sekä vahingonkorvauslain piiriin kuuluvien vaatimusten asettamisesta ehdoissa ja varannut FGDH:lle mahdollisuuden lausua asiasta. Virasto lisäksi kehotti FGDH:ta määrittelemään vastuut ja velvoitteet ehtoihin molempien sopimusosapuolien osalta riittävän kattavasti.



FGDH on 23.4.2021 toimittanut keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdoista saatuja lausuntoja koskevan lausuntonsa. FGDH on todennut lausunnossaan mm. seuraavaa:

Fingrid Datahubin palvelusopimuskokonaisuus oli myös FGDH:n puolesta toimialalla kommentteilla loppuvuonna 2020. Toimialalta saatujen kommenttien perusteella palvelusopimukseen tehtiin myös muutoksia ja uudelleen muotoiluja, jotka myös esiteltiin toimialalle FGDH:n ajankohtaiswebinaarissa joulukuussa 2020. Toimialan Energiavirastolle antamien lausuntojen osalta osa lausuntojen kohdista perustuu palvelusopimuksen kohtiin, joihin FGDH teki uudelleen muotoiluja toimialan kommenttien perustuen, mutta joita ei ole FGDH:n näkemyksen mukaan huomioitu Energiavirastolle annetuissa toimialan lausunnoissa.

Ehtokokonaisuus

FGDH katsoi, että Energiaviraston vahvistamisen piiriin tulee kuulua varsinaisen palvelusopimuksen ehtoihin liittyvät kohdat. Palvelusopimuksen liitteinä on myös teknisempiä dokumentteja, joilla sähkön vähittäismyyjiä ja jakeluverkonhaltijoita ohjeistetaan koskien ko. osapuolten tietojärjestelmien testausta ja sertifiointumista datahub-järjestelmää vasten sekä tietoturvaan liittyviä vaatimuksia, joilla varmentaan osapuolten sähkömarkkina-alaissa vaadittua asianmukaista tietoturvan tasoa datahub-järjestelmään liittymisen ja sen käyttämisen osalta. Näiden osalta FGDH katsoi, että Energiaviraston ei tule vahvistaa kyseisiä teknisempiä liitteitä.

FGDH:n näkemys liitteiden vahvistamisen suhteen oli seuraava:

- Liite 1 Palvelukuvaus; liitteessä kuvataan Datahubin sekä vähittäismarkkinoilla toimivien sähkön vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden keskeisiä tehtäviä, osapuolitietojen lisäämistä ja ylläpitoa datahub-järjestelmässä sekä palvelupyyntöjen hallintaa. Koska liitteessä kuvataan sopimusosapuolten keskeisiä tehtäviä tarkemmalla tasolla kuin lainsäädännössä, niin viranomaisen tämän liitteen vahvistaminen nähdään perustelluksi.
- Liite 2 Hinnoittelu; liitteessä kuvataan maksukomponentit ja laskutusperusteet ml. kustannustenjako jakeluverkonhaltijoiden ja sähkön vähittäismyyjien välillä sekä hinnoittelun osalta yksikköhinnat maksukomponentteittain. Viranomaisen tulisi vahvistaa sopimuksen maksukomponentit, mutta ei yksikköhintoja. Perustuen keskusteluun Energiaviraston kanssa FGDH ymmärtää, että kustannustenjaon vahvistaminen ei kuuluisi Energiaviraston toimivaltuuteen. FGDH näki tärkeänä, että Energiavirasto toisi vahvistamispäätöksessään esille myös perustelut sille, miksi se ei vahvista esitettyä kustannustenjakoa sähkön vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden välillä.
- Liite 3 Palvelutasot; liitteessä kuvataan datahub-järjestelmän saavutettavuuteen, tukipalvelumalliin sekä häiriöiden ilmoittamiseen, vakavuusluokkiin, viestintään sekä huoltokatkoihin liittyviä asioita. Edellä mainitut asiat ovat ensisijaisesti velvoitteita FGDH:lle ja miten se hoitaa ko. asioiden hallinnan. Energiaviraston vahvistuspäätöksessä Datahubin hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnan menetelmille, Datahubille on saatavuuden osalta ja tukipalvelun toimivuuden osalta asetettu erillinen käytettävyyssankstus-tin/vaatus, jonka johdosta Datahubin tulee raportoida Energiavirastolle



käytettävyyttä sekä tukipalvelun toimivuutta. Tällä liitteellä 3 Palvelutasot tuodaan em. vahvistuspäätöksessä esitetyt datahubin käytettävyyksivaatimukset osaksi palvelusopimusta FGDH:n ja asiakkaiden välillä. Edellä mainittujen perustelujen johdosta FGDH katsoi, että Palvelutasot-liitteen erillinen vahvistaminen ei ole tarpeen.

- Liite 4 Testiympäristöt ja niiden vaatimukset; liitteessä kuvataan teknisiä vaatimuksia asiakkaan datahub-järjestelmän testiympäristöön liittymiselle ja sen käyttämiselle sekä testiaineistolle. Sopimukseen perustuen asiakailta ei vaadita erillisen testijärjestelmän ylläpitämistä. Tähän perustuen FGDH katsoi, että Testiympäristöt ja niiden vaatimukset -liitteen erillinen vahvistaminen ei ole tarpeen.
- Liite 5 Tietoturva-vaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle; liitteessä kuvataan tietoturva-vaatimuksia datahub-järjestelmän käytölle. Datahub tarjoaa asiakkaille rajapinnan ja palvelut datahub-järjestelmän osalta sekä asettaa sen käyttöön liittyvät tekniset tietoturva-vaatimukset. Tähän perustuen FGDH katsoi, että Tietoturva-vaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle -liitteen erillinen vahvistaminen ei ole tarpeen.
- Liite 6 Sertifiointipalvelun vaatimukset; liitteessä kuvataan vaatimukset Datahubin ylläpitämisen sertifiointipalvelun käyttämiselle, sertifiointin perusperiaatteet markkinaosapuolille ja järjestelmätoimittajille, sertifiointipalvelun rakenne, miten käyttötapauksia suoritetaan palvelussa sekä milloin tulee sertifioidua. Kyseessä on teknisiä asioita liittyen sertifiointipalveluun ja tästä johtuen FGDH katsoi, että kyseisen liitteen vahvistaminen ei ole tarpeen.
- Liite 7 Osapuolittiedot; FGDH:lla on vastaava näkemys kuin Energiavirastolla ja kyseistä liitettä ei ole tarpeen erikseen vahvistaa.

FGDH katsoi, että sillä tulee olla oikeus muuttaa antamia ohjeita, silloin kun muutos on tarpeen Palvelun toteuttamiseksi tai lainsäädännön, viranomaismääräysten tai alan ohjeiden ja suositusten noudattamiseksi ilmoittamalla siitä Asiakkaalle kirjallisesti etukäteen 30 päivää ennen muutoksen voimaantuloa ja merkittävien muutosten osalta 90 päivää ennen muutoksen voimaantuloa. FGDH korosti, että Palvellulla tarkoitetaan tässä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon (datahub) palveluja, jotka on määritelty sähkömarkkinalain 49 a §:ssä. Ohjeiden muutostarpeen tai antamisen perustana tulee esitettyjen ehtojen mukaan olla ohjeen tarpeellisuus lakisääteisen palvelun toteuttamiseksi, esim. asianmukaisen tietoturvan tason ylläpitäminen ja varmistaminen. Näin ollen esitetyt ehdot eivät anna FGDH:lle valtuutta muuttaa ohjeita ns. milloin tai miten tahansa, vaan ainoastaan sopimuskohdassa esitettyjen edellytysten täytyessä ja sopimuskohdan 2.2 tapauksessa muutosmenettelyssä tulee noudattaa sopimuksen aikarajoja. Edelleen FGDH kiinnitti huomiota siihen, että tiedonvaihdon kehittämistä tullaan tekemään yhteistyössä toimialan kanssa sähkömarkkinalain mukaisesti. Näin ollen FGDH ennakoii, että ohjemuutokset ovat pääsääntöisesti toimialan ennakoitavissa jo hyvissä ajoin ja toimiala voi niihin vaikuttaa. Tämän osalta tulee kuitenkin huomioida, että esim. tietoturvaan liittyviä muutoksia voidaan joutua tekemään hyvinkin nopeasti. FGDH katsoi, että ehtoihin tulee sisältyä mekanismi, jolla ohjeet tulevat osapuolia sitovasta voimaan, eivätkä määräajat voi olla kohtuuttoman pitkiä lakisääteisen



palvelun tuottajan kannalta. FGDH katsoi myös, etteivät esitetyt määräajat poikkea ainakaan asiakkaan vahingoksi kaupallisten palveluiden yleisestä tasosta.

FGDH esitti, että se täydentää toimialan kanssa tehtävää yhteistyötä Palvelusopimuksen liitteeseen 1 Palvelukuvaus alla esitetyn mukaisesti, jotta sähkömarkkina-lain mukainen velvoite Palvelun kehittämisessä yhteistyössä toimialan osapuolten kanssa konkretisoituu ehdoissa aikaisempaa selkeämmin: "Datahub kehittää sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja ja vähittäismarkkinoiden tiedonvaihtoa yhteistyössä toimialan markkinaosapuolten kanssa. Kehitystyötä viedään eteenpäin erillisissä työryhmissä, joissa on edustettuina riittävästi toimialan markkinaosapuolten edustajia. Täten markkinaosapuolten edustajat edustavat työryhmissä koko toimialaa. Työryhmien kokousmateriaalit ovat julkisia."

Maksuajat ja ilmoitusajat.

Tässä kohtaa lausuntoa FGDH antoi selvityksen maksuajan pidentämiseen. Erilais-ten ehto- /ohjemuutosten ilmoitusajoista esitettiin selvitys lausunnon kohdassa Ehtokokonaisuus.

Osa toimialan lausunnonantajista esitti, että 14 päivän maksuehto on liian lyhyt ja tulisi olla 30 päivää. FGDH toi esille, että Fingrid noudattaa kaikkien palvelujensa laskutuksen osalta yhtäläisesti 14 päivän maksuehtoja, jotka Energiavirasto on vahvistanut kyseisten palveluiden ehdoissa. Vastaavalla tavalla on tarkoitus tehdä myös FGDH:n palvelun laskutuksen osalta. FGDH:n palvelu on lakisääteistä viranomaisen valvonnan alaista palvelua, joka esitetään laskutettavan asiakkailta vasta jälkikäteen perustuen palvelusopimuksessa esitettyihin maksukomponentteihin. Laskutettava määrä on näin ollen hyvin asiakkaan ennakoitavissa. Edellä esitetyn perusteluin FGDH katsoi, että 14 päivän maksuehto erityisesti jälkikäteen tehtävässä laskutuksessa on asiakkaalle kohtuullinen, eikä sitä näin ollen ole tarpeellista pidentää. FGDH katsoi, että pidempi maksuehto jälkikäteisessä laskutuksessa olisi FGDH:n kannalta kohtuuton.

Sähkömarkkina-prosessien toteutus, kun datahub ei ole käytettävissä.

Liitteessä 5 Tietoturva-vaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle on todettu, että asiakkaiden tulee osaltaan varautua datahub-yhteyksien katkoihin. Datahub-järjestelmän teknisiä rajapintoja hyödyntäviin asiakkaiden järjestelmiin kohdistunut tietoturvahyökkäys tai -haavoittuvuus muodostavat tietoturvariskin myös datahub-järjestelmälle. Tällaisessa tilanteessa FGDH:lla on oikeus katkaista yhteydet kyseisestä järjestelmästä, jonka epäillään aiheuttavan tietoturvauhan datahub-järjestelmälle. FGDH:n tulee ilmoittaa Asiakkaalle yhteyden katkaisemisesta. Tietoturva-vaatimuksissa on korostettu, että kyseisessä tilanteessa Asiakkaan tulee tiedostaa, että sen sähkömarkkinalainsäädännössä määritellyt velvoitteet ovat voimassa, vaikka Asiakas ei pysty toimittamaan tai hakemaan tietoa datahub-järjestelmästä sen teknisten rajapintojen kautta. FGDH:n mukaan se ei ole tarkoittanut korostuksella, että asiakkailta edellytettäisiin rinnakkaisia tai korvaavia järjestelmiä vaan sitä, että asiakkaiden tulee tiedostaa niiden lakisääteiset velvoitteet myös siinä tilanteessa, että asiakkaiden yhteydet joudutaan katkaisemaan datahub-järjestelmään tietoturvahyökkäytilanteessa. FGDH korosti sitä, että sähkömarkkinalain mukaan asianmukainen tietoturvan tason koskee molempia sopimusosapuolia.



Datahub-järjestelmän huoltokatkojen osalta on liitteessä 3 Palvelutasot määritelty, että markkinaosapuolten tulee pysäyttää tiedonvälitys omien järjestelmiensä ja datahub-järjestelmän välillä huoltokatkon ajaksi tai puskuroida tapahtumat omissa järjestelmissään. Tämä FGDH:n mukaan se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että osapuolilta edellytettäisiin rinnakkaisia järjestelmiä tiedonvaihdon toteuttamiseksi.

Viittaukset tietosuoja-asetuksen velvoitteisiin.

FGDH katsoi, että tietosuojaan liittyvistä toimintatavoista on ehdottoman tarpeellista sopia FGDH:n ja järjestelmää käyttävän asiakkaan välillä. Kappaleeseen 9 esitetyt sopimusehdot osaltaan varmistavat, että FGDH toteuttaa palvelun sähkömarkkina-alaissa säädetyllä tavalla tietoturvallisesti. Esitetyillä ehdoilla ja toimimalla niiden mukaisesti varmistetaan yhtäältä, että rekisteröidyn oikeudet toteutuvat yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti ja toisaalta, että rekisterinpitäjät täyttävät omat rekisterinpitäjän velvollisuutensa.

Ehdon 9.4 osalta FGDH katsoi, ettei kyseinen ehto, kuten eivät muutkaan ehdot, laajenna Asiakkaana olevan rekisterinpitäjän lakisääteisiä velvoitteita, vaan FGDH:n antamalla ohjeistuksella yhtäältä varmistetaan, että Asiakas rekisterinpitäjänä täyttää oman Tietosuoja-asetuksen mukaisen informointivelvollisuutensa oikein siihen liittyen, kun Asiakas toimittaa tiedot Datahubille. Tarkemmin sanoen, tämä henkilötietojen toimitus ja käsittely tulee kuvattua oikein ja yhdenmukaisesti rekisteröidyille loppuasiakkaille. Lisäksi samassa yhteydessä Asiakas toimittaisi FGDH:n ehdotuksen mukaisesti rekisteröidylle loppuasiakkaalle tiedon Tietosuoja-asetuksen 14 artiklan mukaisista tiedoista, siltä osin kuin FGDH rekisterinpitäjänä käsittelee rekisteröidyn loppuasiakkaan henkilötietoja. Tällöin FGDH:n tuottama tieto henkilötietojen käsittelystä kulkisi osana Asiakkaan asiakasviestintää rekisteröidylle loppuasiakkaalle, johon FGDH:lla ei ole olemassa suoraa sopimussuhdetta. FGDH:n näkemyksen mukaan esitetty ehto ei laajenna asiakkaan tietosuoja-asetuksen mukaisia velvollisuuksia, vaikka tällöin täytettäisiinkin FGDH:n informointivelvollisuutta. FGDH halusi korostaa, ettei kyseinen sopimuskohta liity mahdollisiin tietosuojaloukkauksiin liittyvään informointivelvollisuuteen.

FGDH totesi, että kappaleen 9 sopimusehtoja oli tarkennettu FGDH:n toimialalta saamien kommenttien johdosta ennen kuin sopimusehdot oli toimitettu viraston vahvistettaviksi. FGDH totesi kuitenkin, ettei tehdyillä sopimusehtojen tarkennuksilla ole ollut vaikutusta kaikkien virastolle lausunnon antaneiden tahojen lausuntoihin. FGDH katsoi, etteivät kaikki toimialan lausunnot ole täysin linjassa lausuttavana olevien sopimusehtojen kanssa, sikäli kun FGDH ymmärtää toimialan antamat lausunnot oikein. FGDH:n näkemyksen mukaan, on tärkeää löytää viraston toimivallan kannalta toteutuskelpoinen sopimuksellinen ratkaisu, jotta rekisteröidyn oikeuksien toteutuminen ja FGDH:n lakisääteisten velvollisuuksien täyttäminen voidaan varmistaa.

Datahubin häiriöt.

FGDH:n mukaan Datahub julkaisee säännöllisesti yhteenvedon datahub-järjestelmän häiriöiden toteutuneista ratkaisujaista Datahub Palvelut -portaalissa, jonne on pääsy kaikilla Datahubin asiakkailta. Datahub Tukipalvelussa tullaan ylläpitämään listaa datahub-järjestelmässä olevista tunnetuista häiriöistä. Lisäksi merkittävistä häiriöistä FGDH tulee viestimään häiriön vakavuuden vaatimassa



laajuudessa. Datahub Tukipalveluun on myös pääsy kaikilla Datahubin asiakkailla. Datahubin häiriöistä viestimistä myös tarkennettiin liitteeseen 3 Palvelutasot toimialan FGDH:lle antamien palvelusopimuksen kommenttien perusteella. FGDH katsoi, että datahubin häiriöistä viestiminen on esitetty riittävällä tarkkuudella Palvelusopimuksen liitteessä 3 Palvelutasot.

Sertifiointivalmiuden ja erilaisten testiympäristöjen ylläpito.

FGDH toi esille, että merkittävät muuttuvat toiminnallisuudet voivat johtua asiakkaan omista tietojärjestelmien kehitys- ja muutostarpeista tai pääsääntöisesti lainsäädäntöön perustuvista datahub-järjestelmän kehitys- ja muutostarpeista. Asiakkaiden tulee sertifioitua aina merkittävien muutosten yhteydessä, jolla varmistetaan järjestelmien yhteensopivuus. FGDH:n mukaan esitetyissä ehdoissa asiakkailla ei vaadita erillisen testijärjestelmän ylläpitämistä, vaan asiakkaiden tulee pystyä sertifioitumaan uusien ja merkittävästi muuttuvien toiminnallisuuksien osalta myös operatiivisessa toiminnassa. Asiakkaan tulee itse arvioida testijärjestelmänsä mitoittamista oman toimintansa näkökulmasta.

Tietoturva-vaatimukset.

FGDH totesi, että sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaan Fingridin on sekä järjestettävä datahubin toteutus, että huolehtia sen toiminnasta, muun muassa tietoturvasta. Pykälän mukaan tietoturva on järjestettävä asianmukaisesti niin, että sähkön vähittäismarkkinoiden tehokkaan toiminnan edellytykset voidaan turvata. Pykälän 3 momentissa täsmennetään tätä ja määrätään Fingrid huolehtimaan siitä, että "sen tietojärjestelmissä käsiteltävien henkilötietojen ja liikesalaisuuksien sekä maanpuolustuksen, poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen kannalta arkaluontoisten tietojen tietoturva on järjestetty asianmukaisesti". Pykälän 4 momentin kohdissa 1, 2 ja 3 taas määrätään, että järjestelmän riskienhallinnassa otetaan huomioon järjestelmien (ja tilojen) turvallisuus, tietoturvaohjeiden ja häiriöiden käsittely sekä liiketoiminnan jatkuvuuden hallinta.

Sähkömarkkinalaki ei täsmennä mitä asianmukaisesti järjestetty tietoturva tarkoittaa. Tätä kysymystä lähestyessään FGDH on sisäisissä riskiarvioissaan todennut datahubiin liittyvien osapuolten kohdistavan tietoturvaohjeita datahubiin. Suuri osa datahubiin kohdistuvista riskeistä ei johdu osapuolten itsensä tarkoituksenmukaisesti toiminnasta, vaan osapuolien järjestelmien mahdollisesta hyväksikäytöstä. Osapuolia voidaan esimerkiksi käyttää hyökkäysrajapintana datahubia kohtaan. Tällä tarkoitetaan sitä, että mahdollinen hyökkääjä saattaa yrittää esimerkiksi kaapata osapuolen datahub-yhteyden, jotta se pääsisi aloittamaan varsinaisen tietoturvahyökkäyksensä datahubiin itseensä. Toisaalta on myös otettava huomioon, että hyökkääjä saattaa pyrkiä hankkimaan varmennetun datahub-yhteyden ja käyttämään datahubia tai datahubissa olevia tietoja väärin.

Markkinaosapuolet ylläpitävät datahubissa säilytettävät tiedot. Nämä tiedot syntyvät markkinaosapuolten järjestelmissä ja datahubiin päätyvien tietojen koko arvo- ketju tulee suojata, jotta datahubin tietoturva voidaan pitää asianmukaisena.

Nämä seikat huomioon ottaen FGDH:n katsoi, että FGDH:n velvollisuuksiin kuuluu muun muassa asettaa tietoturva-vaatimuksia datahub-järjestelmän käyttämiselle.



Vastuut ja velvollisuudet ehtokokonaisuudessa sekä vahingonkorvaukset datahubin käyttäjien välillä.

FGDH kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että sähkömarkkinalaki ja sähkömarkkina-asetukset määrittävät FGDH:n tehtävät. Näin ollen FGDH:n velvoitteiden kirjaaminen poikkeaa sopimuksessa jossain määrin esimerkiksi kaupallisista IT-palvelusopimuksista, joissa palvelun sisältö kokonaisuudessaan perustuu ainoastaan osapuolien väliseen sopimukseen, eikä Asiakkaan asemaa turvaa muu kokonaisuus kuin osapuolien välinen sopimus.

FGDH totesi, että se on jo ennen vahvistusprosessia selkiyttänyt molempien osapuolien velvoitteiden kirjaamista ehtoihin sekä ehtojen liitteenä olevaan palvelukuvaukseen. FGDH:n näkemyksen mukaan molempien sopimusosapuolien velvollisuudet sekä niihin liittyvät vastuut on määritelty sopimuskokonaisuuteen riittävän kattavasti ja tarkoituksenmukaisella tasolla.

FGDH lausui yleisesti ehtojen mukaisesta vahingonkorvausvastuusta, että valmistelussa on huomioitu yhtäältä edellä esitetty lainsäädännön velvoittavuus sekä mahdollisesta lainsäädännön rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset. Edelleen lakisääteisen velvoitteen täyttämistä (datahubpalvelun tuottamisesta) ei saa aiheuttaa FGDH:lle kohtuuttoman suurta riskiä sopimusehtojen kautta, sillä FGDH ei voi hallita riskiä esimerkiksi palvelun sisältöä rajaamalla tai uudelleen suuntaamalla, kuten kaupallisen palvelun toimittaja voisi tehdä. Edelleen kaupallisella palvelun toimittajalla on lähtökohtaisesti rajoittamaton voitontavoittelumahdollisuus ottamansa sopimusriskin vastapainona. FGDH:n osalta kohtuullinen voitto on rajoitettu valvontamallin mukaisesti, joten senkin vuoksi FGDH katsoi, että sillä on korostettu peruste rajoittaa sopimuksellista vahingonkorvausvastuutansa ehdoissa. Edelleen FGDH toi esille, että ehtoihin esitetyt vastuunrajoitusehdot eivät poikkea olennaisesti muista Fingridin sopimusehdoista, jotka on kuitenkin laadittu aina kunkin palvelun erityispiirteet huomioiden. FGDH:n näkemyksen mukaan vastuuta koskevat ehdot ovat sisällöltään joko tavanomaisia tai Asiakkaan kannalta tavanomaista edullisempia, verrattuna kaupallisiin sopimuksiin.

FGDH taustoitti ehtoja edelleen siltä osin, että euromääräisen vastuunrajoitusehdon kirjoitustavassa on huomioitu Yleisten IT-ehtojen perinteinen kirjoitustapa määrittää euromääräinen vastuunrajoitus. Tällä tekniikalla on pyritty siihen, että ehto huomioi erilaiset sopimusosapuolet, ja olisi kohtuullinen ja tasapuolinen kaikille asiakkaille, riippumatta niiden palvelumaksujen suuruudesta. Lisäksi FGDH on tehnyt vertailua muun muassa Norjan Elhubin palveluehtoihin. FGDH:n käsityksen mukaan esitetyt sopimusehdot ovat vahingonkorvausvastuun osalta kokonaisuudessaan datahub-järjestelmän käyttäjille edullisemmat kuin vertailut norjalaiset sopimusehdot.

Ehdot tai sen liitteet eivät FGDH:n käsityksen mukaan sisällä ehtoja, joissa otettaisiin kantaa asiakkaiden välisiin vahingonkorvauslakiin perustuviin vastuisiin. Sen sijaan ehtoihin sisältyy ainoastaan sopijapuolten välisiä korvausvastuuseen liittyviä sopimusehtoja.



Kuuleminen viraston esittämistä muutoksista palveluehtoihin

Virasto on 28.5.2021 edelleen pyytänyt FGDH:lta vastinetta asiassa ja pyytänyt FGDH:a tekemään mahdolliset muutokset keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtoihin. Virasto on pyytänyt FGDH:a esittämään vastineessaan tarkemmat perustelut vahvistettavaksi esitetyissä ehdoissa esitetyille vaatimuksille ja toteutusratkaisuille koskien vahvistettavan ehtokokonaisuuden laajuutta, menettelyjä silloin, kun datahub ei ole käytettävissä, tietoturva- ja tietosuojavaatimuksia, järjestelmien testausta ja sertifiointia, vahingonkorvauksia sekä hinnoittelun määräytymisperusteita, ja pyytänyt toimittamaan näiltä osin tiedoksi valmistelutyöryhmien dokumentaatioita, joissa asiaa on käsitelty, mikäli tällaisia dokumentteja löytyy.

FGDH on 21.6.2021 toimittanut virastolle vastineensa sekä keskitetyn tiedonvaihdon palvelusopimuskokonaisuuden päivitettyt dokumentit. FGDH on todennut vastineessaan mm. seuraavaa:

Vahvistettava datahubin palvelusopimuskokonaisuus

Sen lisäksi, mitä FGDH oli lausunut palvelusopimuskokonaisuuteen koskevista ehdoista 23.4.2021 toimittamassaan lausunnossa, FGDH lausui seuraavasti:

Datahub on toiminnaltaan palvelu- ja taustajärjestelmä, jota asiakkaat käyttävät joko käyttöliittymän tai b to b -rajapinnan kautta. Arviolta yli 95 % asiakkaista tulee käyttämään datahubia rajapinnan kautta. Datahubin käyttöönoton myötä nykyisessä tiedonvaihdossa käytössä olevat roolit tullaan jakamaan järjestelmässä tarkemmalle prosessitasolle, tiedonvaihdon prosessien mukaisesti. Tätä tarkoitusta varten datahub-hankkeessa on luotu kuvaukset markkinaprosessien vaatimuksille datahubin sisäiselle tietomallille, sekä kuvaukset päätietoryhmistä, kunkin datahubin osapuolen oikeuksista tietoihin. Lisäksi on kuvattu sähköön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit ja toimintamallit, joita datahub tukee. Tämä kuvaus sisältää periaatteet ja säännöt, miten osapuolet hakevat ja ilmoittavat tietoa datahubiin, ja miten tieto välitetään muille osapuolille osana markkinaprosesseja. Kuvaus sisältää kokonaisprosessien kuvauksia osapuolten liiketoiminnan näkökulmasta. Myös tarkemmat tapahtumakohtaiset kuvaukset on kuvattu erikseen kuin myös ns. datastandardi. Edellä kuvattua dokumentaatiota on laajennettu erilaisilla teknisillä dokumenteilla. Kaikki dokumentit on julkaistu datahub palvelut -portaalissa. Toimiakseen datahubin kanssa asiakkaan tulee rakentaa järjestelmänsä vastaamaan näitä määrittelyjä. Palvelusopimuskokonaisuudessa aikaisemmin mainitut tekniset dokumentit ovat Palvelukuvauksessa mainittu ohjeina, joita asiakkaan tulee toiminnassaan noudattaa. Kuten myös em. kohdassa Sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittäminen esitettiin, niin Palvelukuvauksen sähkönmyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden tehtäviin ja velvoitteisiin lisätään, että niiden tulee noudattaa Datahubin ylläpitämiä ohjeita palvelusopimuksen kohdan 2.2 mukaisesti kuten sähköön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit datahubissa, datahub-tapahtumat, datastandardi ja prosessikaaviot. Kulloinkin voimassa olevat ohjeet löytyvät Datahub Palvelut -portaalissa.

Koska lähes kaikki datahubin asiakkaat käyttävät rajapintaa operoidessaan datahubin kanssa, niin kaikki datahubin rajapintaan tehtävät muutokset tai päivitykset tms. edellyttävät muutoksia myös asiakkaiden rajapintaan ja sitä käyttäviin järjestelmiin. Energiaviraston tulkinnan mukaan kaikkiin edellä kuvattuihin teknisiin



kuvauksiin tehtävät muutokset ovat viraston ennakkollisen toimivallan piirissä. Lisäksi Energiavirasto toteaa, että FGDH ei voi asettaa datahub palvelun käyttäjille palveluiden käyttöä koskevia veloitteita ohjeistuksin vaan ne tulee sisällyttää palveluehtoihin. Tämä johtaa FGDH:n näkemyksen mukaan siihen, että kaikki asiakasta koskevat tekniset kuvaukset ovat siten osa palvelusopimusta ja edellyttävät viraston vahvistusta. FGDH esitti edelleen, että kyseiset kuvaukset olisivat teknisiä ohjeita asiakkaalle, joita Palvelusopimus velvoittaa noudattamaan. Vastaavaa sopimus-ohje -rakennetta käytetään FGDH:n näkemyksen mukaan samalla tavalla Fingridin liittymisehtojen kohdalla.

Suurimpana huolena FGDH toi esille sen, että hallinnolliset prosessit tulevat muodostumaan teknisen kehityksen esteeksi, mikä johtaa vääjäämättä sähkön vähittäismarkkinakehityksen hidastumisen. FGDH ei voi ottaa toiminnassaan sitä riskiä, että tekniset ratkaisut muuttuvat viranomaiskäsitelyssä, vaan käytännössä FGDH tulee käynnistämään tekniseen toteutukseen liittyvät hankinta- ja tarkemmat määrittelytyöt vasta viranomaiskäsitelyn jälkeen. Lisäksi FGDH toi esille, että kyse on erittäin teknisistä dokumenteista, joiden asianmukainen ja huolellinen käsittely tulee vaatimaan myös Energiavirastolta vastaavia resursseja.

FGDH katsoi, että palvelusopimuskokonaisuuteen sisältyy veloitteita, joiden muuttaminen on välttämätöntä ehtojen vahvistusprosessia nopeammalla aikataululla.

FGDH esitti lausunnossaan, että FGDH täydentäisi liitettä 1, Palvelukuvaus, koskien palvelun kehittämistä yhteistyössä toimialan kanssa. Lausuntopyyntön, vastinepyyntön sekä niitä avaavien keskustelujen seurauksena FGDH esitti lisäksi, että Palvelusopimuksen kohta 2.2 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

2.2 Datahub voi antaa Asiakkaalle tarkempia ohjeita koskien esimerkiksi Datahub-järjestelmän käyttöä, Asiakkaan Datahubin käytön kannalta merkityksellisiä tietojärjestelmiä koskevia vaatimuksia ja tietoturvaa. Asiakas sitoutuu noudattamaan Datahubin kulloinkin antamia ohjeita. Datahubilla on oikeus muuttaa antamia ohjeita, jos muutos on tarpeen lakisääteisen Palvelun toteuttamiseksi tai lainsäädännön, viranomaismääräysten tai alan ohjeiden ja suositusten noudattamiseksi ilmoittamalla siitä Asiakkaalle kirjallisesti etukäteen 60 päivää ennen voimaantuloa. Tässä kohdassa tarkoitetut ohjeet sekä ohjeiden vähäistä suuremmat muutokset käsitellään ennen niiden ilmoittamista toimialan markkinaosapuolien kanssa Liitteessä 1 kuvatuissa työryhmissä.

Edellä esitetyllä muutoksella FGDH pyrkii selkiyttämään sitä, että Palvelulla tarkoitetaan Palvelusopimuksessa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon (datahub) palveluja, jotka on määritelty sähkömarkkinalain 49 a §:ssä. Ohjeiden muutostarpeen perusteena tulee esitettyjen ehtojen mukaan olla tarpeellisuus lakisääteisen palvelun toteuttamiseksi, esim. asianmukaisen tietoturvan tason ylläpitäminen ja varmistaminen. Näin ollen esitetyt ehdot eivät anna FGDH:lle valtuutta muuttaa ohjeita ns. milloin tai miten tahansa, vaan ainoastaan sopimuskohdassa esitettyjen edellytysten täytyessä.

Lisäksi edellä esitetyllä muutoksella FGDH pyrkii lisäämään ohjeiden antamisen ja muuttamisen yhteydessä tehtävän toimialayhteistyön näkyvyyttä Palvelusopimuksessa. Kuten FGDH on lausunut aikaisemmin, tiedonvaihdon kehittämistä tullaan tekemään yhteistyössä toimialan kanssa sähkömarkkinalain mukaisesti ja FGDH



ennakoi, että ohjemuutokset ovat pääsääntöisesti toimialan ennakoitavissa jo hyvissä ajoin ja toimiala voi niihin vaikuttaa. FGDH katsoi, että edellä esitetyn muutoksen myötä asia on kuvattu Palvelusopimuksessa aikaisempaa paremmin. FGDH kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että esim. tietoturvaan liittyviä muutoksia voidaan joutua tekemään hyvinkin nopeasti.

FGDH katsoi, että ehtoihin tulee sisältyä mekanismi, jolla ohjeet tulevat osapuolia sitovasta voimaan, eivätkä määräajat voi olla kohtuuttoman pitkiä lakisääteisen palvelun tuottajan kannalta. FGDH katsoi myös, ettei esitetty määräaika poikkea ainakaan asiakkaan vahingoksi kaupallisten palveluiden yleisestä tasosta.

FGDH katsoi, että Energiaviraston vahvistamisen piiriin tulee kuulua varsinaisen palvelusopimuksen ehtoihin liittyvät kohdat. Palvelusopimuksen liitteinä on myös teknisempiä dokumentteja, joilla sähkön vähittäismyyjiä ja jakeluverkonhaltijoita ohjeistetaan koskien ko. osapuolten tietojärjestelmien testausta ja sertifiointumista datahub-järjestelmää vasten sekä tietoturvaan liittyviä vaatimuksia, joilla varmentaan osapuolten sähkömarkkina-alaissa vaadittua asianmukaista tietoturvan tasoa datahub-järjestelmään liittymisen ja sen käyttämisen osalta. Näiden osalta FGDH katsoi, että Energiaviraston ei tule vahvistaa kyseisiä teknisempiä liitteitä.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut

FGDH totesi, että palvelutoteutus koskien häiriöiden ja huoltotöiden käsittelyä perustuu FGDH:n työryhmien työskentelyyn, jonka työn lopputuloksena on ko. asioiden käsittely kuvattu FGDH:n liiketoimintaprosessidokumentaation dokumentoinnissa. Kyseisen dokumentaation viimeiset versiot löytyvät FGDH:n palveluportaalista. Huoltotöiden käsittelyn ja huoltokatkojen osalta FGDH korosti, että palvelusopimuksessa on määritelty ajanjaksot, jolloin huoltokatkoja ei tule tehdä. Kyseiset ajanjaksot on myös kuvattu liiketoimintaprosessidokumentaatioissa.

Perustuen Energiaviraston pyytämään perusteluun koskien valittua toteutustapaa tiedonsiirtoyhteyden katkaisun ja tietojen puskuroinnin osalta, FGDH totesi seuraavasti. Toimialalta on myös ehdotettu, että datahubiin rakennettaisiin puskuri, johon tapahtumia voidaan ilmoittaa. Tämä puskuri voisi myös järjestää saman käyttöpäivän tapahtumat saapumisen (tai muun tiedon) perusteella aikajärjestykseen ja prosessoida tapahtumat tässä järjestyksessä.

Datahubiin saapuvien sanomien puskurointi datahubin päässä on ristiriidassa datahubin käyttämän synkronisen request-response -tiedonvaihtomallin kanssa. Tiedonvaihtoarkkitehtuurin peruseriaate perustuu siihen, että sanoman lähettäjä (tässä tapauksessa markkinaosapuoli) pitää tiedonsiirtokanavan auki siihen asti, että vastaanottava järjestelmä (tässä tapauksessa datahub) on kuitannut sanoman vastaanotetuksi ja käsitellyksi. Prosessi jatkuu lähettäjän järjestelmässä vasta kuin datahub on ilmoittanut sanoman onnistuneesta käsittelystä. Ajatus sanomien puskuroinnista datahubin päässä on ristiriidassa tämän periaatteen kanssa ja vaatisi isoja muutoksia sekä datahubissa että markkinaosapuolten järjestelmissä: Ehdotettu puskurointi datahubin päässä vaatisi "fire and forget" -tyyppisen tiedonvaihtomallin, jossa response-sanomia käsitellään asynkronisesti. Tiedonvaihtomalli olisi teknisesti monimutkaisempi ja vaatisi perustavanlaatuisia, liiketoimintaprosessien toteutukseen ulottuvia, arkkitehtuurimuutoksia sekä datahubissa että markkinaosapuolten järjestelmissä.



"Request-response" -tyyppinen tiedonvaihtomalli on perustavanlaatuinen teknologia-
valinta, jonka haittapuoli on datahubiin integroitujen järjestelmien riippuvuus
datahubin saatavuudesta. Hyödyt ovat teknisesti yksinkertainen toteutus, liiketoimintatapahtumien nopeat läpimenoajat ja tietojen laadun tehokkaampi ylläpidettävyys. Liiketoimintatapahtumien synkronisoidut ja nopeat läpimenoajat luovat edellytykset ja parantavat sähköön vähittäismarkkinoiden tehokkuutta ja toimivuutta.

Dokumentti "Datahub tapahtumat" (<https://palvelut.datahub.fi/api/documents/file/0-232451-4-294926>) sisältää datahubin tiedonvaihtoon liittyvät rajapintakuvaukset ml. sanomien kuittauskäytännöt ja tiedot tapahtumien synkronisuudesta/asynkronisuudesta. Dokumentaatio on tuotettu tiiviissä yhteistyössä toimialan kanssa datahubin teknisen asiantuntijaryhmän toimesta ja dokumentaatio on myös kyseisen asiantuntijaryhmän työn lopputulos. Huomioitavaksi, että toimialalle annettiin mahdollisuus myös kommentoida dokumenttia sen valmistuttua.

Edellä kuvatun perusteella FGDH katsoi, että häiriöiden ja huoltotöiden varalle suunniteltua ja toteutettua puskurointitarkkaisu ei ole tarpeen muuttaa.

Tietoturvaa koskevat vaatimukset

Sähkömarkkinalain 49 a § mukaan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on ylläpidettävä ja kehitettävä 1 momentissa tarkoitettuja toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään ja rajapintoja toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja edellytykset tehokkaasti toimiville sähköön vähittäismarkkinoille voidaan turvata. Tietoturvan asianmukaisella tasolla tarkoitetaan hallituksen esityksen mukaan tässä yhteydessä asianmukaisia ja oikeasuhtaisia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joita sähkömarkkinoiden osapuolen ja verkonhaltijan tulee toteuttaa hallitukseen riskejä liittyen tietojärjestelmien turvallisuuteen.

Lisäksi sähkömarkkinalain 49 a § mukaan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on huolehdittava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta. Riskien hallinnassa on otettava huomioon mm. tietoturvahkien ja häiriöiden käsittely.

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on tarjottava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita vähittäismyynnille ja jakeluverkonhaltijoille tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmissä käsiteltävien henkilötietojen ja liikesalaisuuksien sekä maanpuolustuksen, poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen kannalta arkaluontoisten tietojen tietoturva on järjestetty asianmukaisesti.

Sähkömarkkinalain 75 b § mukaan sähköalan yrityksen on ylläpidettävä ja kehitettävä sähkökaupan markkinaprosesseihin, tasevastuun täyttämiseen ja taseselvitykseen liittyviä toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään sekä yhteyksiä näihin toimintoihin liittyvien toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille voidaan turvata. Tässäkin yhteydessä



tietoturvan asianmukaisella tasolla tarkoitetaan asianmukaisia ja oikeasuhtaisia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä.

Sähkömarkkinalain ohella FGDH:ia ja sen palveluiden käyttäjiä koskevat EU:n tietosuoja-asetuksen rekisterinpitäjälle asettamat velvoitteet. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaan henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia ("eheys ja luottamuksellisuus"). Tietosuoja-asetuksen 25 ja 26 artiklassa on tarkennettu tätä rekisterinpitäjän veloitetta huolehtia rekisteröidyn kohdistuvien tietosuojariskien huomioimisesta ja varmistettava, että käsittelytapojen määrittämisen sekä itse käsittelyn yhteydessä toteutetaan asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet.

Edellä mainitut kohdat korostavat datahubiin liittyvän tietoturvan tärkeyttä. Voidakseen toteuttaa lakisääteistä veloitettaan sekä tietoturvan vaadittua tasoa, FGDH:n tulee pystyä esittämään tietoturvavelvoitteita asiakkailleen palvelusopimuksessa, jotta se voi tarvittaessa reagoida asianmukaisella ja rekisteröityjen aseman turvaavalla tavalla palvelun käyttäjästä johtuviin tietoturvapuutteisiin esim. palvelusopimuksen kohdan 11.1.3 perusteella. Rekisteröidyn oikeuksien loukkauksen näkökulmasta, kuten myöskään FGDH:n edellä mainittujen lakisääteisten velvoitteiden noudattamisen näkökulmasta, FGDH:n pitää pystyä reagoimaan yhtä lailla palveluiden käyttäjien sekä teknisten että organisatoristen toimien laiminlyönnin aiheuttamiin tietoturvariskeihin ja loukkauksiin. Mikäli organisatoriisiin toimiin liittyviä vaatimuksia ei sallittaisi sisällyttävän osaksi sopimusta, estäisi tämä FGDH:ta reagoimasta näistä aiheutuviin tietoturvariskeihin ja loukkauksiin asianmukaisella ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla ilman riskiä siitä, että sen itse katsotaan syyllistyneen sopimusrikkomukseen. Tästä johtuen on tärkeää, että FGDH voi asettaa myös organisatorisia velvoitteita palveluidensa käyttäjille.

Datahubin ja sinne tallennettujen tietojen tietoturvaa tarkasteltaessa tulee huomioida kokonaisuus, joka muodostuu FGDH:n ja datahubin käyttäjien ylläpitämistä ja käyttämistä järjestelmistä ja näiden välisistä rajapinnoista. Tämän kokonaisuuden puitteissa suoritettavat tietoturvatoimenpiteet voivat olla luokiteltavissa joko teknisiksi tai organisatoriksi ja niiden toteuttaminen voi olla ensisijaisesti jo FGDH:n tai palvelun käyttäjän vastuulla. Näkemyksemme mukaan tietoturvan asianmukainen toteutus edellyttää, että FGDH:lla on kokonaisuuden kannalta keskeisenä toimijana oikeus reagoida tietoturvariskeihin ja loukkauksiin rekisteröityjen oikeudet turvaavalla tavalla riippumatta siitä, mistä osatekijästä tämä riski/loukkaus johtuu.

FGDH ilmoitti tarkistaneensa Energiaviraston kannanoton perusteella Palvelusopimuksen liitteen 5 Tietoturva vaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle sisältämien organisatoristen toimenpiteiden laajuutta ja päätyneet poistamaan kappaleen 5.4 Henkilöstön tietoturvaosaamista koskevien vaatimusten henkilöstön koulutukselle ja tietoturvaohjelmien jalkauttamiseen liittyvät yksityiskohtaisemmat vaatimukset sekä poistaneet vuosittaiset tarkastukset. Muilta osin FGDH piti liitteen vaatimuksia edelleen tietoturvan asianmukaisen toteuttamisen kannalta ja siten edellä mainittujen säästöjen noudattamisen kannalta perusteltuina. FGDH:n näkemyksen mukaan liitteeseen sisältyvät vaatimukset eivät aseta kohtuuttomia vaatimuksia asiakkaille.



Tietosuoja koskevat velvoitteet

FGDH ilmoitti uudistavansa aikaisemmassa lausunnossaan esittämänsä seikat, eikä toista niitä kokonaisuudessaan tässä vastineessa.

FGDH totesi yleisesti Palvelusopimuksen kappaleesta 9, Tietosuoja, että henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä seikoista sopiminen Palvelusopimuksessa on ehdottomasti tarkoituksenmukaista ja tärkeää jo rekisteröityjen aseman turvaamiseksi, kun otetaan huomioon datahubissa käsiteltävien henkilötietojen merkittävä määrä. FGDH näki kyseiset sopimusehdot välttämättömiksi myös sen vuoksi, että FGDH:lla täytyy sen näkemyksen mukaan olla sopimuksen perusteella mahdollisuus reagoida FGDH:n tietoon tulleeseen Asiakkaan tietosuojavelvoitteiden laiminlyöntiin. Jos Asiakas ei olisi sopimuksessa sitoutunut noudattamaan esitetyn kaltaisia ehtoja, voi tästä seurata tilanne, jossa FGDH olisi tietosuojalainsäädännön nojalla velvoitettu reagoimaan Asiakkaan lainvastaiseen menettelyyn, mutta toisaalta samanaikaisesti FGDH:lla ei olisi Palvelusopimuksen nojalla mahdollisuutta puuttua Asiakkaan toimintaan, vaan sopimuksen mukaan FGDH olisi velvollinen jatkamaan palvelun tarjoamista Asiakkaan puutteellisesta toiminnasta huolimatta. FGDH näki kestävämmäksi sellaisen tilanteen, jossa pakottava lainsäädäntö ja sopimusvelvoitteet johtaisivat käytännössä ristiriitaisiin velvoitteisiin toisiinsa nähden. Edelleen FGDH katsoi, että tietosuoja koskevien ehtojen sisällyttäminen Palvelusopimukseen on perusteltua ottaen huomioon sähkömarkkinalain uudistuksen valmisteluvaiheessa annetut lausunnot, jotka liittyivät henkilötietojen käsittelyyn. Palvelusopimuksen kohtaan 9 esitetyillä ehdoilla ja toimimalla niiden mukaisesti varmistetaan yhtäältä, että rekisteröidyn oikeudet toteutuvat yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti ja toisaalta, että rekisterinpitäjät täyttävät rekisterinpitäjän informointivelvollisuutensa. Edelleen kappaleeseen 9 esitetyt sopimusehdot osaltaan varmistavat, että FGDH toteuttaa palvelun sähkömarkkinalaissa säädetyllä tavalla tietoturvasääntöjen mukaisesti.

Informointivelvollisuuksien toteuttamista koskevan ehdon 9.4 osalta FGDH totesi aikaisemmin lausumansa lisäksi, että kyseisen ehdon tavoitteena on rekisterinpitäjien velvoitteiden täyttämisen varmistamisen lisäksi rekisteröityjen oikeuksien toteutumisen varmistaminen. Ehdossa 9.4 esitettyä toimintatapaa noudattamalla kukin rekisteröity saisi tiedot hänen henkilötietojensa käsittelystä datahubissa rekisteröidylle itselleen suunnatulla tiedotteella. Kuten FGDH on aikaisemmin lausunut, FGDH:lla ei ole sopimussuhdetta rekisteröityihin, kuten Asiakkailta on ja näin ollen FGDH:lla ei ole asiakasviestintää rekisteröidyille. Näin ollen, jos ehdossa 9.4 esitetyn kaltaisesta toimintatavasta ei voida sopia FGDH:n ja Asiakkaiden välillä, FGDH:n mukaan sen täytyy harkita informointivelvollisuutensa toteuttamista muulla tavoin kuin rekisteröidylle kohdennetuilla tiedonannoilla. FGDH katsoi, ettei jonkinlainen keskitetysti julkaistu informointi olisi rekisteröityjen etua edistävä tiedotustapa, minkä lisäksi sellaisen tiedottamisen tietosuoja-asetuksen mukaisuudesta voidaan esittää eriäviä näkökantoja. Edelleen FGDH toi esille, kuten aikaisemmassa lausunnossa on yksityiskohtaisemmin esitetty, että ehdossa 9.4 esitetty toimintamalli ei käytännössä lisää Asiakkaiden toimimisvelvollisuuksia, eikä sitä näin ollen FGDH:n näkemyksen mukaan voida perustellusti pitää Asiakkaan kannalta kohtuuttomana. Näin ollen FGDH esitti edelleen, että Palvelusopimukseen sisällytetään esitetty ehto 9.4.

FGDH totesi lisäksi, että sille on muodostunut yleisesti käsitys, että toimialan yleinen tahtotila on, että datahub on loppukäyttäjien nähden lähinnä taustajärjestelmän



asemassa, eikä FGDH esimerkiksi olisi toistuvasti suorassa yhteydessä toimialan loppukäyttäjiin. FGDH katsoi, että ehdossa 9.4 esitetty toimintatapa olisi linjassa edellä mainitun toimialan yleisen tahtotilan kanssa. FGDH totesi kuitenkin, ettei toimiala ole esittänyt edellä viitattua yleistä tahtotilaansa nimenomaisesti esitettyyn ehtoon 9.4 liittyen.

Aikaisemmassa lausunnossaan sekä edellä esitetyillä perusteilla FGDH esitti edelleen, että kappale 9 on osa Palvelusopimukseen kuuluvaa olennaista sisältöä, josta on ehdottoman tarpeellista sopia FGDH:n ja Asiakkaan välillä, kun huomioidaan datahubissa käsiteltävät henkilötiedot ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät toiminnot ja rajapinnat Asiakkaisiin. Näin ollen FGDH esitti edelleen, että tietosuojaa koskevat ehdot sisällytetään esitetyn mukaisesti Palvelusopimukseen. FGDH pyysi Energiavirastoa harkitsemaan palveluehtojen vahvistamista siten, että Energiaviraston toimivallan laajuus ei estä tietosuojaa koskevien ehtojen sisällyttämistä Palvelusopimukseen.

Testijärjestelmät

Sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaisesti järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on ylläpidettävä ja kehitettävä 1 momentissa tarkoitettuja toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään ja rajapintoja toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja edellytykset tehokkaasti toimiville sähkön vähittäismarkkinoille voidaan turvata.

Sähkömarkkinalain 75 b §:n mukaisesti sähköalan yrityksen on ylläpidettävä ja kehitettävä sähkökaupan markkinaprosesseihin, tasevastuun täyttämiseen ja tase selvitykseen liittyviä toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään sekä yhteyksiä näihin toimintoihin liittyvien toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille voidaan turvata.

Tietojärjestelmien yhteensopivuuden varmentamista tehdään myös silloin, kun datahubin palvelukokonaisuutta laajennetaan sähkömarkkinalain 49 a §:n 1 momentissa määritellystä, tai kun datahubin käyttäjän omat tietojärjestelmät vaihtuvat tai olennaisesti muuttuvat siitä, millä aiempi yhteensopivuus on varmistettu.

Sähköalan yritysten tietojärjestelmien sähkömarkkinalain mukainen yhteensopivuus datahub-järjestelmää vasten varmennetaan sertifiomisella FGDH:n testaus- ja sertifiointipalvelun kautta. Sertifiointiprosessi suoritetaan testijärjestelmillä, joissa ei saa käyttää tuotantodataa. Sertifiointiprosessilla varmennetaan myös sitä, että sähköalan yritysten tietojärjestelmät ovat sertifiointin kautta valmiita liittymään sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin operatiivisessa toiminnassa.

FGDH ei edellytä sähköalan yrityksiltä jatkuvaa testijärjestelmien ylläpitoa, mutta sähköalan yrityksiltä edellytetään tietojärjestelmiensä yhteensopivuuden varmentamista FGDH:n testaus- ja sertifiointipalvelun kautta, kun datahubin palvelukokonaisuutta laajennetaan sähkömarkkinalain mukaisesti, tai kun datahubin käyttäjän



omat tietojärjestelmät vaihtuvat tai olennaisesti muuttuvat siitä, millä aiempi yhteensopivuus on varmistettu.

FGDH ylläpitää ja kehittää datahub-järjestelmän testijärjestelmää, jolloin datahubin käyttäjillä on mahdollisuus koska tahansa tarvitsemassaan laajuudessa hyödyntää datahubin testiympäristöjä oman lakisääteisen veloitteensa täyttämiseksi tai siihen pääsemiseksi.

Esitetyissä ehdoissa asiakkailta FGDH:n mukaan ei vaadita erillisen testijärjestelmän ylläpitämistä, mutta asiakkaiden tulee pystyä sertifioitumaan em. tilanteissa myös operatiivisessa toiminnassa. Asiakkaan tulee itse arvioida testijärjestelmänsä mitoittamista oman toimintansa näkökulmasta.

Lainsäädännön perusteella tulevia muutoksia ovat esimerkiksi energiayhteisöihin tukeminen ja varttimitaukseen siirtyminen, jotka aiheuttavat muutostarpeita myös asiakkaiden tietojärjestelmille operatiivisessa toiminnassa. Hyvin todennäköistä on, että asiakkaiden tulee myös sertifioida kyseisiin muutoksiin liittyvät toiminnallisuudet FGDH:n testaus- ja sertifiointipalvelussa. Kyseisten toiminnallisuuksien suunnittelu, määrittely ja toteuttaminen on tällä hetkellä käynnissä ja on vaikeampaa tarkemmin arvioida mitkä toiminnallisuudet aiheuttavat yksityiskohtaisemmin asiakkaan sertifioitumisen tarpeen. Toisena esimerkkinä operatiivisessa toiminnassa on se, että asiakas vaihtaa tietojärjestelmätoimittajaa ja tietojärjestelmää. Vaikka-kin asiakkaan uusi tietojärjestelmätoimittaja olisi jo sertifioitunut datahub-järjestelmää vasten niin sertifioituminen tulee tehdä myös asiakkaan osalta, jonka on lainsäädännön mukaisesti huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmät ja tiedonsiirtoon käyttämät järjestelmät toimivat yhteensopivasti FGDH:n tietojärjestelmien kanssa.

Vahingonkorvaukset

Sen lisäksi, mitä FGDH on lausunut vahingonkorvausta koskevista ehdoista 23.4.2021 toimittamassaan lausunnossa FGDH lausui seuraavasti.

Virasto on todennut vastinepyynnössään, että lausunnoissa on esitetty näkemyksiä siitä, että datahubin käyttäjän vahingonkorvausvelvollisuus muita käyttäjiä ja kolmansia osapuolia kohtaan tulisi määrittellä tarkkarajaisemmin [Palvelusopimuksessa]. Virasto on todennut lausuntopyynnössään näkemyksensä muun muassa, että FGDH:lla ei ole toimivaltaa ehdoissaan määrittää käyttäjien välisistä vahingonkorvauslain mukaisista vahingonkorvauksista, ja edelleen, että Palvelusopimuksen ehdoissa ei voi myöskään viraston käsityksen mukaan määrittellä datahubin käyttäjien keskinäisiä vahingonkorvausvastuita tai korvaussummia. FGDH yhtyi edellä lainattuihin viraston näkemyksiin perusteluineen siitä, ettei Palvelusopimuksen ehdoissa voida tehokkaasti sopia datahubin käyttäjien keskinäisiä vahingonkorvausvastuita tai korvaussummia. Näin ollen edellä kuvatun kaltaisia ehtoja ei ole sisällytetty esitettyyn Palvelusopimukseen, eikä niitä FGDH:n näkemyksen mukaan voidakaan siihen tehokkaasti lisätä edellä viraston viittaamissa lausunnoissa toivotulla tavalla. FGDH ymmärsi viraston esittämän näkemyksen siten, että viraston ja FGDH:n näkemykset asiassa ovat yhtenevät, eikä Palvelusopimuksen ehtoja tule, eikä voi, tältä osin muuttaa. FGDH korosti, että esitettyyn Palvelusopimukseen sisältyy ainoastaan sopijapuolten väliseen korvausvastuuseen liittyviä sopimusehtoja.



Edelleen virasto on todennut vastinepyynnössään, että lausunnoissa on esitetty näkemyksiä siitä, että Palvelusopimuksessa jää epäselväksi, onko tarkoituksena, että datahub olisi velvollinen korvaamaan myös muita kuin välittömiä vahinkoja. FGDH:n näkemyksen mukaan vastuunrajoituksia koskevat sopimusehdot on esitetty Palvelusopimuksessa selkeästi sekä yleistä sopimuskäytäntöä vastaavalla tavalla. Sikäli kun viraston viittaamat lausunnot kohdistuvat esitettyyn ehtokohtaan 13.4, datahub toteaa, että se yhtyy viraston näkemykseen siitä, ettei FGDH:n tulisi vastata datahubin käyttäjien toisille käyttäjille aiheuttamista vahingoista lähtökohteisesti lainkaan, eikä olla mahdollisessa datahubin käyttäjien välisessä vahingonkorvausasiassa osapuolena. Sen sijaan, vastoin Energiaviraston esittämää näkemystä, FGDH ei sulje pois sitä mahdollisuutta, että datahubin palvelun luonteen seurauksena FGDH:ta kohtaan voidaan esittää vahingonkorvausvaatimuksia käyttäjien toimesta, jotka ovat kärsineet vahinkoa datahubia käyttäessään, vaikka vahingon todellinen aiheuttaja onkin datahubin toinen käyttäjä. Tällöin FGDH saattaa edellä esitetyistä näkemyksistä huolimatta päätyä osapuolen asemaan vahingonkorvausasiassa. FGDH katsoi, että sillä tulee olla mahdollisuus sopimusehdoilla suojautua edellä kuvatun kaltaisen tapahtuman varalta. Mikäli FGDH velvoitettaisiin kuvatun kaltaisessa tapauksessa korvaamaan datahubin käyttäjän aiheuttamia vahinkoja toiselle tai muille käyttäjille, niin FGDH katsoi, että sillä tulee olla sopimusperusteinen oikeus saada korvaus kärsimästään vahingosta vahingon todelliselta aiheuttajalta. Mikäli FGDH joutuisi, vastoin viraston ja FGDH:n näkemystä FGDH:n asemasta, korvaamaan yhden Asiakkaan muille Asiakkaille/Asiakkaalle tai kolmansille osapuolille aiheuttamaa vahinkoa, niin tältä osin FGDH ei pysty ennakoimaan, soveltaisiko asian ratkaiseva viranomaisen ratkaisussaan Palvelusopimuksen vahingonkorvausvelvollisuutta rajoittavia ehtoja FGDH:n hyväksi vaiko ei. Mikäli rajoittavat ehdot tulisivat sovellettaviksi, FGDH katsoi, että niiden soveltaminen toimisi samalla ketjussa myös vahingon aiheuttaneen Asiakkaan hyväksi, koska FGDH:n maksama vahingonkorvauksen määrä olisi tällöin rajoitettu ja näin ollen FGDH:n kärsimän vahingon määrä, jota FGDH vaatisi vahingon aiheuttaneen Asiakkaan korvaamaan FGDH:lle, olisi vähäisempi kuin siinä tapauksessa, ettei vastuunrajoitusehtoa olisi sovellettu. FGDH katsoi kuitenkin, että asian ratkaiseminen on viime kädessä asian käsittelevän tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen ratkaistava kysymys käsillä olevan tapauksen tosiseikkojen perusteella, eikä sitä näin ollen voida ennakoida Palvelusopimuksen ehdoissa.

Edelleen virasto on todennut vastinepyynnössään, että lausunnoissa on esitetty näkemyksiä, että datahubin toiselle käyttäjälle maksettavien korvausten tulisi olla riittämättömiä, jotta datahub voisi periä maksamansa korvaukset edelleen käyttäjältä. FGDH:n näkemyksen mukaan tämä lausunto on kohdistettu FGDH:n syksyllä 2020 julkistaman sopimusluonnoksen tekstiin. FGDH on muuttanut syksyllä 2020 saamiensa lausuntojen johdosta kyseistä sopimusehtoa sellaiseksi, kuin se nyt on esitetty vahvistettavaksi Palvelusopimuksen ehtojen kohdassa 13.4. FGDH:n näkemyksen mukaan esitetty ehtokohta 13.4 on selkeä. Sen mukaan Asiakas on velvollinen korvaamaan Datahubille edellä [ehdoissa] kuvatun vahingon, mikäli Datahub velvoitetaan suorittamaan Asiakkaan Sopimukseen perustuvien velvoitteiden laiminlyönnin ja/tai rikkomisen johdosta korvausta datahub-järjestelmän käyttäjälle ja/tai kolmansille osapuolille. Näin ollen Asiakkaan korvausvelvollisuus ei tämän sopimusehdon nojalla syntyisi esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa Datahub päättäisi omaehtoisesti korvata kohdassa tarkoitettuja vahinkoja toiselle asiakkaalle vastoin esitetyn kohdan 13.4 virkettä.



Aikaisemmassa lausunnossa sekä tässä vastineessa esitetyillä perusteilla FGDH katsoi, ettei esitettyjä vahingonkorvausehtoja ole tarkoituksenmukaista muuttaa lausunnoissa kuvatuilla tavoilla, eikä se kaikilta osin olisi edes sopimusoikeuden oppien mukaan mahdollistakaan. Näin ollen FGDH esitti, että vahingonkorvausta koskevat ehdot vahvistetaan esitetyn mukaisina.

Hinnoittelun määräytymisperusteet

Sähkömarkkinalain 49 a §:ssä säädetään sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista. Edelleen sähkömarkkinalain 49 b §:n mukaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjiltä perittyjen maksujen avulla voidaan kattaa järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle tehtävien hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto.

FGDH:n näkökulmasta tärkeintä on yllä mainitun sähkömarkkinalain toteuttaminen noudattamalla Energiaviraston vahvistamaa datahubin eli sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnan menetelmiä sekä mahdollistaa FGDH:n operatiivinen toiminta myös taloudelliselta kannalta. FGDH:lle ei ole merkityksellistä maksukomponenttien yksityiskohdat tai kustannusten jakautuminen, vaan hinnoittelun kohtuullisen valvontamenetelmän noudattaminen.

Kysymystä kustannusten jaosta eri markkinaosapuolten välillä sekä tarvittavista maksukomponenteista on käyty vuodesta 2014 aina tähän päivään asti. Vuonna 2014 julkaistussa Selvitys sähkön vähittäismarkkinoiden tulevaisuuden tiedonvaihdon toratkaisusta (loppuraportti 16.12.2014) arvioitiin kustannusten jakoa eri osapuolten välillä sen hetkisen tiedon perusteella (raportin kappale 7.3). Raportissa päätettiin suositukseen, että verkonhaltijoiden osuus verkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien yhteenlasketusta maksusuudesta voisi olla 60–70 %. Tämän jälkeen keskustelu ja saadut kommentit ovat pääsääntöisesti perustuneet siihen näkökulmaan, että jakeluverkonhaltijoiden näkemyksen mukaan sähkön myyjien tulisi maksaa isompi osa datahubin kustannuksista ja vastaavasti sähkön myyjien näkökulmasta jakeluverkonhaltijoiden tulisi maksaa isompi osa kustannuksista. Yhteistä näkemystä toimialalla ei ole muodostunut.

Vuonna 2019 palvelusopimuksia suunniteltaessa ja esiteltäessä Datahubin seurantaryhmälle seurantaryhmältä pyydettiin palautetta, miten kustannukset tulisi jakaa verkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien välillä. Seurantaryhmältä pyydettiin palautetta mm. seuraaviin asioihin:

- Ovatko ehdotetut maksukomponentit itsessään tarkoituksenmukaisia?
- Onko suhdeluku maksujen jakautumisesta oikeudenmukainen jakeluverkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien välillä? Jos ei niin perustelut miksi ei ja mitä suhdelukua tulisi käyttää?
- Mitä maksuja tulisi olla ja miten ne tulisi kohdistaa kolmansille osapuolille / palveluntarjoajille?

Saaduissa vastauksissa maksukomponentit itsessään nähtiin perustelluiksi ja käytökelpoisiksi. Edelleen palaute kustannustenjaosta jakeluverkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien välillä seurantaryhmältä oli, että jakeluverkonhaltijoilta tulisi periä sähkönmyyjä suurempi osuus ja vastaavasti sähkönmyyjiltä tulisi periä



jakeluverkonhaltijoita suurempi osuus. Seurantaryhmältä tuli myös palautetta, että vuonna 2014 tehty selvitys ja sen loppuraportissa arvioitu kustannustenjaon johdopäätökset eivät ole enää kaikilta osin paikkansa pitäviä ja tältä osin esitettiin kustannustenjaon osalta kompromissia 50/50. Lisäksi saadussa palautteessa nähtiin edelleen tärkeäksi, että kolmannet osapuolet osallistuvat niin datahubin investoinnin kuin operatiivisten kustannusten maksamiseen.

Vastaavanlaista palautetta kuin mitä saatiin seurantaryhmältä niin saatiin myös palvelusopimuksen kommentointikierroksella lokakuussa 2020. Lisäksi EV FGDH:lle toimittamissa lausunnoissa esiintyy samat ristikkäiset mielipiteet sekä kannatus 50/50 jaolle.

Edellä kuvatun perusteella on palvelusopimuksessa esitetty kustannusjako 50/50.

Uusien asiakkaiden tullessa Datahubin palvelun piiriin operatiivisen toiminnan käynnistymisen jälkeen niiltä peritään käyttöpaikkakohtaiset perustamismaksut ja käyttöpaikkakohtaiset palvelumaksut jäljellä olevan Energiaviraston vahvistaman hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnan menetelmien poistoajan mukaisesti. Tämän lisäksi kyseisiltä asiakkailta peritään kuukausimaksu.

Uusien asiakasryhmien tarkoittaessa uusia palveluntarjoajia ne tulevat osallistumaan kehitysinvestointeihin kuten myös operatiivisiin kustannuksiin vastaavin periaattein kuin jakeluverkonhaltijat ja sähkönmyyjät. Eli uudet palveluntarjoajat tulevat maksamaan osaltaan kehitysinvestointeihin perustuvat kustannukset kehitysinvestoinneille asetetun kohtuullisen tuoton valvontamallin ja sen poistoajan mukaisesti.

Kiinteän kuukausimaksun perusteena on osapuolesta datahubille aiheutuvia kustannuksia, jotka eivät ole riippuvaisia osapuolen datahubin käytön laajuudesta. Tällaisia kustannuksia ovat mm. osapuolen luominen ja ylläpitäminen datahub-järjestelmään, tarvittavat tiedonsiirtoyhteydet, osapuolen mahdollisuus käyttää datahubin tukipalvelua, tietoturvaan- ja tietosuojaan liittyvät asiat, osapuolia koskevien viranomaisraportoinnin järjestäminen, datahubin palvelusopimukseen ja laskutukseen liittyvät hallinnolliset tehtävät. Maksun suuruuden osalta asetettu kuukausimaksu (500 €/kuukaudessa) on arvio kyseisistä kuluista ja vasta datahubin operatiivisen toiminnan käynnistyttyä kyetään arvioimaan maksun suuruuden oikeellisuus.

Yhteenveto

Fingrid Datahub Oy pyysi, että Energiavirasto vahvistaa FGDH:n toimittamat ehdot FGDH:n lausunnossaan ja tässä vastineessa esitettyjen muutosten mukaisesti kohdassa "Vahvistettava datahubin palvelusopimuskokonaisuus" sekä alla kohdassa "Yhteenveto" esitetyssä laajuudessa. FGDH on selvyyden vuoksi liittännyt tähän vastineeseen päivitetyn ehdotuksen Palvelusopimukseksi, Palvelusopimuksen liitteeksi 1 Palvelukuvaus ja Palvelusopimuksen liitteeksi 5 Tietoturva vaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle.

Perustuen tässä vastineessa esitettyihin seikkoihin sekä 23.4.2021 antamaansa lausuntoon, FGDH katsoi, että Energiaviraston vahvistamisen piiriin tulee kuulua varsinaisen palvelusopimuksen ehtoihin liittyvät kohdat, Liite 1 Palvelukuvaus sekä Liitteen 2 Hinnoittelun osalta sopimuksen maksukomponentit, mutta ei



yksikköhintoja. Palvelusopimuksen liitteinä on myös teknisempiä dokumentteja, joilla sähkön vähittäismyyjiä ja jakeluverkonhaltijoita ohjeistetaan koskien ko. osapuolten tietojärjestelmien testausta ja sertifiointumista datahub-järjestelmää vasten sekä tietoturvaan liittyviä vaatimuksia, joilla varmennetaan osapuolten SML:ssa vaadittua asianmukaista tietoturvan tasoa datahub-järjestelmään liittymisen ja sen käyttämisen osalta. Näiden osalta FGDH katsoi, että Energiaviraston ei tule vahvistaa kyseisiä teknisempiä liitteitä.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö ja hallituksen esitykset

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Lain 3 §

27 a) sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköllä 8 §:ssä tarkoitetun järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tytäryhtiötä, joka hoitaa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kuuluvia tehtäviä ja toimii luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä näissä tehtävissä.

Lain 8 § 2 mom

Hakijan, joka hakee järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähköverkkolupaa, on 6 ja 7 §:ssä säädettyjen vaatimusten lisäksi täytettävä seuraavat vaatimukset:

...

3) hakija on järjestänyt sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen hoitamiseen liittyvät toiminnot kokonaan omistamansa tytäryhtiön tehtäväksi.

Lain 49 §

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tehtävänä on sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittäminen vastuualueellaan yhteistyössä sähköalan yritysten kanssa. Kehittämistoiminnalla on edistettävä tehokkaasti sekä sähkömarkkinoiden osapuolien, verkonhaltijoiden ja tasevastaavien kannalta tasapuolisesti ja syrjimättömästi toteutettua sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämää tiedonvaihtoa sekä tiedonvaihdon tietoturvan asianmukaista tasoa. Lisäksi kehittämistoiminnalla on edistettävä kysyntäjoustopuun ja muiden lisäpalvelujen kehittämistä sekä pienimuotoisen sähköntuotannon verkkoon pääsyn edellytyksiä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tiedonvaihdon kehittämiseen kuuluvat ainakin:

- 1) tiedonvaihtoon liittyvien menettelytapojen ja standardien kehittäminen ja niihin liittyvään kansainväliseen kehitystyöhön osallistuminen;
- 2) sähköalan yritysten tiedonvaihtoon käyttämien tietojärjestelmien yhteensopiavuuden ja tiedonvaihdon oikeellisuuden edistäminen;



- 3) tiedonvaihtoon liittyvien menettelytapojen ja standardien muuttamista koskevien ehdotusten tekeminen ministeriölle;
- 4) tiedonvaihtoon liittyvä tiedottaminen, koulutus ja neuvonta.

Lain 49a §

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa vastuualueellaan jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut). Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja ovat:

- 1) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakastietojen ja sähkökäyttöpaikkatietojen ylläpito;
- 2) vähittäismyyntin ja sähköjakelun asiakassopimusprosessien edellyttämän tiedonvaihdon järjestäminen;
- 3) laskutuksen ja taseselvityksen perustana olevien mittaustietojen tiedonvaihdon järjestäminen;
- 4) sähkötoimitusten ja sähköjakelun katkaisu- ja kytkentäprosessien tiedonvaihdon järjestäminen;
- 5) jakeluverkonhaltijan tuote- ja laskurivitietojen ylläpidon järjestäminen sekä vähittäismyyjän tuote- ja laskurivitietojen ylläpitomahdollisuuden järjestäminen;
- 6) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan osapuolitietojen välittäminen;
- 7) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakkaan pääsyn järjestäminen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön hallussa oleviin omiin tietoihinsa;
- 8) sähkökauppojen taseselvitys jakeluverkoissa ja taseselvitykseen liittyvän tiedonvaihdon järjestäminen;
- 9) edellä 1–8 kohdassa tarkoitettujen palvelujen kattamien tietojen säilyttäminen.

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on ylläpidettävä ja kehitettävä 1 momentissa tarkoitettuja toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään ja rajapintoja toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja edellytykset tehokkaasti toimiville sähköön vähittäismarkkinoille voidaan turvata.

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on tarjottava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmissä käsiteltävien henkilötietojen ja liikesalaisuuksien sekä maanpuolustuksen, poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen kannalta arkaluontoisten tietojen tietoturva on järjestetty asianmukaisesti.



Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on huolehdittava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta. Riskienhallinnassa on otettava huomioon:

- 1) järjestelmien ja tilojen turvallisuus;
- 2) tietoturvaohjeiden ja häiriöiden käsittely;
- 3) liiketoiminnan jatkuvuuden hallinta;
- 4) seuranta, tarkastukset ja testaukset;
- 5) mahdollisten kansainvälisten standardien noudattaminen.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava viipymättä Energiavirastolle sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvista merkittävistä häiriöistä ja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kohdistuvista tai niitä uhkaavista merkittävistä tietoturvaloukkauksista taikka muista tapahtumista, jotka estävät näiden palvelujen toimivuuden tai häiritsevät niitä olennaisesti. Ilmoituksen käsittelyyn sovelletaan 29 a §:ssä säädettyä menettelyä. Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta.

Lain 75a §

Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan, joka harjoittaa sähköverkkotoimintaa jakeluverkossa, on käytettävä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita sekä huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmät ja tiedonsiirtoon käyttämät järjestelmät toimivat yhteensopivasti sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tietojärjestelmien kanssa. Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan on huolehdittava vastuulleen kuuluvan, sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikölle toimittamansa tiedon virheettömyydestä sekä toimittamansa virheellisen tiedon korjaamisesta viipymättä.

Lain 75b §

Sähköalan yrityksen on ylläpidettävä ja kehitettävä sähkökaupan markkinaprosesseihin, tasevastuun täyttämiseen ja taseselvitykseen liittyviä toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään sekä yhteyksiä näihin toimintoihin liittyvien toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille voidaan turvata.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen järjestämisestä säädetään 5 luvussa.

Hallituksen esitys (HE 144/2018) Sähkömarkkinalain yksityiskohtaiset perustelut

Lain 49 §

Pykälässä säädetään sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämisestä. Sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon



kehittäminen on järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tehtävänä sen vastuualueella. Säännöstä esitetään muutettavaksi vastaamaan paremmin uutta tilannetta, jossa jakeluverkoissa käytävässä sähkökaupassa siirryttäisiin keskitettyyn tiedonvaihtoon.

Kehittämistoiminnan tavoitteena olisi edistää sähkömarkkinalain 1 §:ssä säädettyjen tavoitteiden mukaisesti tehokkaasti sekä sähkömarkkinoiden osapuolien, verkonhaltijoiden ja tasevastaavien kannalta tasapuolisesti ja syrjimättömästi toteutettua tiedonvaihtoa sekä tiedonvaihdon tietoturvan asianmukaista tasoa. Kehittämistehtävä ulottuisi järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan vastuualueella käytävän sähkökaupan ja siihen liittyvän taseselvityksen edellyttämään tiedonvaihtoon sekä sähkökaupan, jota vastuualueelta käydään muiden siirtoverkonhaltijoiden vastuualueille, ja siihen liittyvän taseselvityksen edellyttämään tiedonvaihtoon. Kehittämistehtävällä olisi siten myös kansainvälinen ulottuvuus. Kehittämistehtävä koskisi sekä tukkumarkkinoilla että vähittäismarkkinoilla tapahtuvaan sähkökaupaan liittyvää tiedonvaihtoa. Kehittämistoiminnan painopiste tulisi olla ensisijaisesti sähkökaupan markkinaprosesseissa ja niihin liittyvässä tiedonvaihdossa. Tämän ohella tiedonvaihdon kehittämistoiminnan tavoitteena olisi myös edistää kysyntäjoustopuun ja muiden lisäarvopalvelujen kehittymistä sekä pienimuotoisen sähköntuotannon verkkoon pääsyn edellytyksiä. Kehittämistoiminta olisi tältä osin tarpeen erityisesti luomaan edellytyksiä älyverkkopalveluiden kehittymiselle sekä vaihtelevan uusiutuvan sähköntuotannon ja suurten tuotantoyksiköiden integroimiseksi osaksi sähköjärjestelmää.

Verkonhaltijat ja sähkömarkkinoiden osapuolet käsittelevät sähkökaupan tiedonvaihdossa myös loppukäyttäjien henkilötietoja sekä sähkömarkkinoiden osapuolten liike- ja ammattisalaisuuksia. Tämän vuoksi pykälässä säädetyn kehittämistoiminnan tavoitteena olisi myös edistää tietoturvan asianmukainen tason toteutumista tiedonvaihdossa. Tietoturvan asianmukaisella tasolla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä asianmukaisia ja oikeasuhtaisia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joita sähköalan yritysten tulisi toteuttaa hallitukseen riskejä, joita kohdistuu niiden sähkökaupan tiedonvaihtoon ja taseselvitykseen liittyvien verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuteen. Vastuu tietoturvasta olisi aina oman toimintansa osalta kullakin tiedonvaihtoon ja taseselvitykseen osallistuvalla verkonhaltijalla tai sähkömarkkinoiden osapuolella. Pykälässä säädetyllä yleisellä sähkökaupan tiedonvaihdon ja taseselvityksen kehittämistoiminnalla tulisi osaltaan pyrkiä edistämään riskiin suhteutettua sähkökaupan tiedonvaihdon ja taseselvityksen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden tasoa sähköjärjestelmässä ja sähköalan yrityksissä uusin tekniikka huomioon ottaen. Verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuudella tarkoitettaisiin asianomaisten järjestelmien kykyä suojautua tietyllä varmuudella toimilta, jotka vaarantavat tallennettujen tai siirrettyjen tai käsiteltyjen tietojen taikka muiden kyseisissä verkko- ja tietojärjestelmissä tarjottujen tai niiden välityksellä saatavilla olevien palvelujen saatavuuden, aitouden, eheyden tai luottamuksellisuuden.

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tulisi tehdä pykälässä tarkoitettua kehitystyötä yhteistyössä muiden sähköalan yritysten kanssa ja perustaa tarvittaessa yhteistyötä varten asiaan liittyviä työryhmiä ja muita vastaavia yhteistyöelimiä.

Pykälän 2 momentin mukaan tiedonvaihdon kehittämiseen kuuluisivat ainakin tiedonvaihtoon liittyvien menettelytapojen ja standardien kehittäminen sekä näihin



liittyvään kansainväliseen kehitystyöhön osallistuminen, sähköalan yritysten tiedonvaihtoon käyttämien tietojärjestelmien yhteensopivuuden ja tiedonvaihdon oikeellisuuden edistäminen, kuten tiedonvaihdon testauspalvelun ylläpitäminen, tiedonvaihtoon liittyvien menettelytapojen ja standardien muuttamista koskevien ehdotusten tekeminen ministeriölle sekä tiedonvaihtoon liittyvä tiedottaminen, koulutus ja neuvonta. Kehittämiseen voisi kuulua momentissa mainittujen toimien lisäksi myös muita tiedonvaihdon kehittämistoimia. Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tulisi tarvittaessa osoittaa Energiavirastolle tällaisten kehittämistoimien tarpeellisuus tiedonvaihdon kehittämiseksi. Näin virasto voisi valvontatyössään varmistua siitä, että tiedonvaihtopalvelujen maksuilla katetaan perusteltujen ja tarpeellisten tiedonvaihdon kehittämistoimien kustannuksia.

Lain 49 a §

Pykälässä säädettäisiin jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan eli sähkön vähittäismarkkinoiden keskitetyn tiedonvaihdon palveluista sekä niiden järjestämisvastuusta, palvelujen kehittämisestä ja niistä keskeisistä periaatteista, joita palvelujen tarjonnassa olisi noudatettava. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen piiriin kuuluisivat lain 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettut jakeluverkot ja niissä toimivat vähittäismyyjät. Palvelujen soveltamisalaan kuuluisivat siten jakeluverkot ja suljetut jakeluverkot, joiden nimellisjännite on alle 110 kilovolttia.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluiksi eli sähkökaupan datahubin palveluiksi jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetty järjestäminen ja sähkökauppojen taseselvitys jakeluverkoissa. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut muodostaisivat lakiin perustuvan monopolipalvelujen kokonaisuuden, jota jakeluverkoissa toimivat vähittäismyyjät ja jakeluverkonhaltijat olisivat velvollisia käyttämään näissä toiminnoissaan. Palvelujen tuottaminen ehdotetaan tämän vuoksi annettavaksi sähköjärjestelmän yhteisiä palveluita myös muutoin tuottavan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tehtäväksi. Vastaavasti palvelujen tuottaminen asetettaisiin muiden monopoliluonteisten sähköverkkopalvelujen sääntelyä vastaavan etukäteen tapahtuvan sääntelyn kohteeksi.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen piiriin kuuluvat palvelut. Koska järjestelmävastaavalla kantaverkonhaltijalla olisi sähköjärjestelmässä yksinoikeus kyseisten palvelujen tuottamiseen vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille, olisi palvelujen luettelo tarkoitettu tyhjentäväksi. Ehdotettuja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja olisivat 1) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakas- ja käyttöpaikkatietojen ylläpito, 2) vähittäismyyntin ja sähkönjakelun asiakassopimusprosessien edellyttämän tiedonvaihdon järjestäminen, 3) laskutuksen ja taseselvityksen perustana olevien mittaus tietojen tiedonvaihdon järjestäminen, 4) sähköntoimitusten ja sähkönjakelun katkaisu- ja kytkentäprosessien tiedonvaihdon järjestäminen, 5) jakeluverkonhaltijan tuote- ja laskurivitietojen ylläpidon järjestäminen sekä vähittäismyyjän tuote- ja laskurivitietojen ylläpitomahdollisuuden järjestäminen, 6) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan osapuolitietojen välittäminen, 7) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakkaan pääsy sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön hallussa oleviin omiin tietoihinsa, mikä sisältäisi myös asiakkaan omien tietojen luovutuksen kolmansille asiakkaan antaman suostumuksen perusteella, 8) sähkökauppojen taseselvitys jakeluverkoissa ja taseselvitykseen liittyvän tiedonvaihdon



järjestäminen sekä 9) edellä 1—8 kohdassa tarkoitettujen palvelujen kattamien tietojen säilyttäminen.

Ehdotus muuttaisi jakeluverkonhaltijoiden tehtäviä taseselvityksessä. Vastuu jakeluverkonhaltijoiden tehtävänä olevasta jakeluverkkonsa taseselvityksestä siirtyisi sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita tuottavalle järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle ja sen mainittuja palveluita tuottavalle yksikölle siinä vaiheessa, kun sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut otettaisiin käyttöön. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kuuluisi 15 minuutin tasejakson käyttöönoton jälkeen myös tuntimitattuja käyttöpaikkoja koskevien, 74 §:ssä tarkoitettujen muuntolaskelmien tekeminen osana jakeluverkkojen taseselvitystä.

Vähittäismyyjät ja jakeluverkonhaltijat voisivat käyttää omien palvelujensa tuottamisessa myös ulkopuolisia palvelujen tuottajia, joille vähittäismyyjät ja jakeluverkonhaltijat voisivat antaa valtuuden asioida lukuunsa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikössä.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönoton ajankohdasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Samasta ajankohdasta tulisivat voimaan myös näiden palvelujen seurauksena tapahtuvat muutokset jakeluverkonhaltijoiden ja vähittäismyyjien tehtäviin ja velvoitteisiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin liittyvästä kehittämisvelvollisuudesta. Säännöksen mukaan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan olisi ylläpidettävä ja kehitettävä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin liittyviä toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään ja rajapintoja toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja että edellytykset tehokkaasti toimiville sähköön vähittäismarkkinoille voidaan turvata. Säännöstä sovellettaisiin siten esimerkiksi sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamiseen tarvittavien laitteistojen sekä tietojärjestelmien ja ohjelmistojen ylläpitämiseen, käyttöön ja kehittämiseen. Kehittämisvelvollisuus tulisi täyttää muun muassa siten, että mainitut palvelut toimisivat tehokkaasti ja siten, että edellytykset tehokkaasti toimiville sähköön vähittäismarkkinoille voidaan turvata. Momentin mukaisen kehittämisvelvollisuuden tavoitteena on turvata sähkömarkkinalain 1 §:n tavoitesäännöksen mukaisesti edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille. Kehittämisvelvollisuutta toteutettaessa vähittäismarkkinoiden toimivuutta tulisi tarkastella sähkömarkkinoiden kokonaisuuden sekä kokonaisedun näkökulmasta. Säännöksen sääntelemässä toiminnassa järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tulisi siten tehdä yksittäistapauksissa ratkaisunsa sähkömarkkinoiden toimivuuden kokonaisedun näkökulmasta. Tällaisessa tilanteessa jonkin yksittäisen markkinaosapuolen intressi ei voisi syrjäyttää sähkömarkkinoiden toimivuuden laajasti käsittävää intressiä.

Kehittämisvelvollisuuteen kuuluisi lisäksi olennaisena osana palvelujen tietoturvan asianmukaisen tason varmistaminen. Tietoturvan asianmukaisella tasolla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä asianmukaisia ja oikeasuhtaisia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joita järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tulisi toteuttaa hallitakseen riskejä, joita kohdistuu sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin liittyvien verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuteen. Pykälässä säädetyllä



kehittämiselvöllisyydellä tulisi osaltaan pyrkiä varmistamaan asianmukainen, riskiin suhteutettu verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden taso sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluissa uusien tekniikka huomioon ottaen. Verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuudella tarkoitettaisiin asianomaisten järjestelmien kykyä suojautua tietyllä varmuudella toimilta, jotka vaarantavat tallennettujen tai siirrettyjen tai käsiteltyjen tietojen taikka muiden kyseisissä verkko- ja tietojärjestelmissä tarjottujen tai niiden välityksellä saatavilla olevien palvelujen saatavuuden, aitouden, eheyden tai luottamuksellisuuden.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä keskeisistä periaatteista, joita järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan olisi noudatettava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tarjonnassa. Mainittujen palvelujen tarjonnan tulisi tapahtua niiden käyttäjinä oleville vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Se merkitsee, että tietty palvelu olisi tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille palvelun käyttäjinä oleville vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille. Palvelujen ehdot voisivat kuitenkin vaihdella palvelujen käytön määrän suhteen tai erityyppisten käyttäjien välillä. Saman käyttäjäryhmän sisällä tulisi kuitenkin soveltaa yhtäläisiä ehtoja ja palveluperiaatteita. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita tuottava yksikkö käsitelisi myös suurta määrää vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden asiakkaiden henkilötietoja rekisterinpitäjänä sekä näiden liikesalaisuuksia. Lisäksi yksiköllä olisi hallussaan arkaluonteista tietoa yhteiskunnan turvallisuudesta vastaavista toimijoista sähkökäyttäjänä. Tämä huomioitaisiin myös sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluperiaatteissa. Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan olisi ehdotuksen mukaan huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmissä käsiteltävien henkilötietojen ja liikesalaisuuksien sekä maanpuolustuksen, poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun ja tietojen ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen kannalta arkaluonteisten tietojen tietoturva on järjestetty asianmukaisesti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan velvollisuudesta huolehtia sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tietojärjestelmissä käsitellään suuria määriä henkilötietoja ja toiminnanharjoittajien liikesalaisuuksia sisältävää tietoa. Lisäksi tietojärjestelmissä käsitellään arkaluonteista tietoa yhteiskunnan turvallisuudesta vastaavista toimijoista sähkökäyttäjänä. Jakeluverkoissa tapahtuvan sähkökaupan toimivuus ja palvelujen käyttäjien liiketoiminta ovat pitkälti riippuvaisia yksikön tietojärjestelmien toiminnasta ja tietoturvasta. Tämän vuoksi momentissa annettaisiin säännökset sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tietojärjestelmien riskien hallinnasta. Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan olisi huolehdittava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta. Riskienhallinnassa olisi huomioitava 1) järjestelmien ja tilojen turvallisuus, 2) tietoturvahäiriöiden ja häiriöiden käsittely, 3) liiketoiminnan jatkuvuuden hallinta, 4) seuranta, tarkastukset ja testaukset ja 5) mahdollisten kansainvälisten standardien noudattaminen. Säännös velvoittaisi järjestelmävastaavaa kantaverkonhaltijaa huolehtimaan esimerkiksi yksikön tietojärjestelmien kyberturvallisuudesta. Yksikön tietojärjestelmien tietoturvasuoritusriskien tulisi laatia ennen tietojärjestelmien hankintaa riittävän kattava vaikutustenarviointi. Lisäksi yksikön tietojärjestelmien tietoturvasuoritusta tulisi operatiivisessa vaiheessa arvioida säännöllisesti riippumattoman tahon toimesta.



Pykälän 5 momentissa säädettäisiin järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle velvollisuus ilmoittaa viipymättä Energiavirastolle sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvista merkittävistä häiriöistä ja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kohdistuvista tai niitä uhkaavista merkittävistä tietoturvaloukkauksista taikka muista tapahtumista, jotka estävät näiden palvelujen toimivuuden tai häiritsevät niitä olennaisesti. Ilmoitusmenettely mahdollistaisi tietoturvaan liittyvän yhteistyön järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan, Energiaviraston ja Viestintäviraston kesken. Energiaviraston ja Viestintäviraston valtuuksista säädettäisiin erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013) ja tietoyhteiskunta- ja viestintälain (917/2014). Ilmoituksen käsittelyyn sovellettaisiin sähkömarkkinalain 29 a §:ssä säädettyä menettelyä. Tietoturvallisuuteen liittyvällä häiriöllä tarkoitettaisiin mitä tahansa tapahtumaa, joka tosiasiallisesti vaikuttaa haitallisesti kyseessä olevien järjestelmien turvallisuuteen. Määritelmä vastaisi toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamiseksi koko unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/1148, jäljempänä verkko- ja tietoturvadirektiivi, mukaista poikkeaman määritelmää. Poikkeaman merkittävyyden määrittämiseksi olisi otettava huomioon erityisesti niiden yksikön tuottamien palvelujen käyttäjien ja näiden asiakkaiden lukumäärä, joihin häiriö vaikuttaa, häiriön kesto sekä maantieteellinen levinneisyys. Momentissa ehdotettaisiin velvoitetta Energiavirastolle arvioida, onko häiriöllä merkittävä vaikutus keskeisten palvelujen jatkuvuuteen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ja ilmoittaa tarvittaessa muille asiaan liittyville jäsenvaltioille. Tarkoituksena olisi varmistaa, että silloin kun häiriöllä on rajat ylittäviä vaikutuksia Euroopan unionissa ja Energiavirasto katsoo, että häiriöstä olisi tarpeen kertoa toiselle jäsenvaltiolle, jäsenvaltiot, joita häiriö koskee, saisivat häiriöstä tiedon. Energiavirasto voi pyytää Viestintävirastoa välittämään ilmoituksen verkko- ja tietoturvadirektiivin 8 artiklassa tarkoitettulle toisen jäsenvaltion keskitetyille yhteyspisteelle. Momentissa ehdotettaisiin lisäksi Energiavirastolle valtuutta antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta.

Pykälän 1 momentin säännöksessä asetettaisiin järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu lakisääteinen velvoite, joka muodostaisi oikeusperustan käsitellä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamista varten yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoittamia loppukäyttäjien henkilötietoja. Pykälässä säädetty oikeusperuste sisältäisi samalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua perustetta antaa kansallisessa lainsäädännössä erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan yleisen tietosuoja-asetuksen sääntöjen soveltamista sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluissa käsiteltäviä henkilötietoja koskevat mukautukset ovat osa laajempaa mukautusten kokonaisuutta, joka on tarpeellista antaa sähkökaupan markkinaprosesseissa käsiteltävien henkilötietojen käsittelystä ja, josta säädetään sähkömarkkinalaissa. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikkö vastaisi jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttävän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa.

Sähkön vähittäismarkkinoilla sähköntoimitus loppukäyttäjälle edellyttää sekä jakeluverkonhaltijaa että vähittäismyyjää. Sähköntoimituksen aloittamiseksi loppukäyttäjän tulee pääsääntöisesti tehdä erilliset sopimukset jakeluverkonhaltijan ja



vähittäismyyjän kanssa. Toimialan markkinaprosessien mukaan vähittäismyyjä tilaa sähkönmyyntisopimuksen tekemisen jälkeen loppukäyttäjälle myös sähköverkkosopimuksen jakeluverkonhaltijalta. Jakeluverkossa toimii lukuisia vähittäismyyjiä, joiden toimitukset omille asiakkailleen selvitetään taseselvitysjaksoittain. Jakeluverkonhaltija vastaa sähköntoimitusten mittauksesta. Myös vähittäismyyjän lasutus perustuu jakeluverkonhaltijan toimittamiin mittaustietoihin.

Edellä kuvattujen sähkön vähittäismarkkinoiden erityispiirteiden vuoksi jakeluverkonhaltijoilla ja vähittäismyyjillä on tarve vaihtaa loppukäyttäjien sopimustietoja ja mittaustietoja. Tämä tiedonvaihtotarve koskee koko sopimusaikaa ja sen kuluessa toteutunutta sähkönkäyttöä. Tiedonvaihto on sähkömarkkinoiden osapuolille ja verkonhaltijoille lakiin perustuva tehtävä. Sähkömarkkinalain 22 §:ssä säädetään sähköntoimitusten mittausta ja 74 §:ssä taseselvitys verkonhaltijoiden tehtäväksi. Sähkömarkkinalain 75 §:ssä puolestaan säädetään sähkökaupan edellyttämästä ilmoitusvelvollisuudesta, jonka mukaan sähkömarkkinoiden osapuolen ja verkonhaltijan on huolehdittava vastuulleen kuuluvien sähkökaupan, tasevastuun täyttämisen sekä taseselvityksen edellyttämien ilmoitusten tekemisestä.

Jakeluverkonhaltijat ja vähittäismyyjät käsittelevät henkilötietoja sekä täyttäessään niille sähkömarkkinalaissa säädettyjä tehtäviä ja velvoitteita, että käsitellessään asiakassuhteen perusteella omiin asiakkaisiinsa liittyviä asiakastietoja. Jakeluverkonhaltijat ja vähittäismyyjät toimivat näissä tilanteissa itsenäisinä henkilörekisterin pitäjinä.

Koska sähköjärjestelmä muodostaa integroidun kokonaisuuden, jossa toimivien osapuolien välinen tiedonvaihto kuuluu olennaisena osana sähköntoimitusten toteuttamiseen, on markkinoiden tehokkaan toiminnan järjestämiseksi välttämätöntä järjestää jakeluverkoissa tapahtuvan sähkökaupan tiedonvaihto yhdenmukaisten määrämuotoisten menettelysääntöjen mukaiseksi. Henkilötiedoksi katsottavan tiedon käsittelyä ei ole mahdollista erotella tiedonvaihdossa sellaisen muutoin vastavaan tiedon käsittelystä, joka ei ole henkilötietoa. Jakeluverkoissa tapahtuvan sähkökaupan tiedonvaihdon osana tapahtuva henkilötietojen käsittely ei tämän vuoksi voi perustua yksinomaan yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiin. Yleisestä tietosuoja-asetuksesta poikkeava kansallinen sääntely on jakeluverkoissa tapahtuvan sähkökaupan edellyttämään tiedonvaihtoon liittyvän henkilötietojen käsittelyn osalta tämän vuoksi välttämätöntä. Tiedonvaihtoa koskeville mukautuksille on edellä kuvattu yleisen edun mukainen tavoite ja ne on rajattu oikeasuhteisiksi niillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

75a §

Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 75 a §, jossa säädettäisiin vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden velvollisuudesta käyttää sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita. Pykälässä määritellyillä toiminnanharjoittajilla olisi siten velvollisuus käyttää 49 a §:n mukaisia palveluita toimiessaan mainituissa markkinarooleissa sähkön vähittäismarkkinoilla ja jakeluverkoissa. Velvollisuuden ei ole tarkoitus estää vähittäismyyjiä ja jakeluverkonhaltijoita halutessaan pitämästä myös omia asiakas-, mittaustieto- ja muita vastaavia rekistereitään.

Velvollisuus käyttää sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita koskisi ensinnäkin sähkömarkkinalaissa tarkoitettuja vähittäismyyjiä. Lain 3 §:n 12 kohdan



mukaan vähittäismyynnillä tarkoitetaan sähkön toimitusta jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta välittömästi loppukäyttäjille. Velvollisuus ei siten koski sellaisia sähköntoimittajia, joiden toimitus tapahtuisi muun sähköverkon kuin jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta. Velvollisuus ei siten koski esimerkiksi sähköntoimittajaa, joka toimittaa sähköä loppukäyttäjille suurjännitteisen jakeluverkon kautta. Velvollisuus ei myöskään koski sähköntoimittajaa, joka toimittaa sähköä loppukäyttäjille sellaisen kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, joka ei kuulu luvanvaraisen sähköverkkotoiminnan piiriin.

Velvollisuus käyttää sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita koski myös jakeluverkonhaltijoita, jotka harjoittavat sähköverkkotoimintaa sähkömarkkinalain tarkoittamassa jakeluverkossa. Lain 3 §:n 10 kohdan mukaan jakeluverkonhaltijalla tarkoitetaan laissa muun muassa verkonhaltijaa, jolla on hallinnassaan jakeluverkkoa ja joka harjoittaa luvanvaraista sähköverkkotoimintaa tässä verkossa. Lain 3 §:n 2 kohdan mukaan jakeluverkolla tarkoitetaan sähköverkkoa, jonka nimelliskäyttöjännite on pienempi kuin 110 kilovolttia. Velvoitteen kohteena olisivat siten jakeluverkonhaltijat, joille on myönnetty sähköverkkolupa sähköverkkotoimintaan jakeluverkossa tai suljetussa jakeluverkossa. Yhteistä näille verkoille on se, että niissä on jakeluverkon käyttöpaikkoja, joihin liittyvät sähkömarkkinaprosessit on tarpeen järjestää yhtenäisten menettelytapojen mukaisesti. Velvoite ei sen sijaan koski niitä jakeluverkonhaltijoita, jotka operoivat suurjännitteistä jakeluverkkoa tai suurjännitteistä suljettua jakeluverkkoa.

Pykälän velvoitteen piiriin kuuluvan vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan olisi myös huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmät ja tiedonsiirtoon käyttämät järjestelmät toimivat yhteensopivasti sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tietojärjestelmien kanssa. Lain voimaantulosäännöksessä säädettäisiin aikataulusta, jonka mukaisesti ennen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun käyttöönottoa toimivien vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden olisi saavutettava tässä tarkoitettu yhteensopivuus. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönoton jälkeen markkinoille tulevien uusien vähittäismyyjien ja toimintansa aloittavien uusien jakeluverkonhaltijoiden olisi täytettävä yhteensopivuusvaatimukset ennen kuin ne voisivat aloittaa toiminnan vähittäismyyjänä tai jakeluverkonhaltijana sähköjärjestelmässä.

Pykälässä säädettäisiin edelleen, että vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan olisi huolehdittava vastuulleen kuuluvan, sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikölle toimittamansa tiedon virheettömyydestä sekä toimittamansa virheellisen tiedon korjaamisesta viipymättä. Vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden tulisi siten huolehtia ensinnäkin siitä, että niiden itsensä keräämä ja muodostama tieto, jonka ne toimittavat sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön, olisi virheetöntä. Tämän lisäksi niiden tulisi huolehtia siitä, että asiakkaiden niille antamat tiedot toimitettaisiin yksikköön virheettömässä muodossa. Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan vastuulla ei kuitenkaan olisi sellainen virheellinen tieto, jonka asiakas on niille antanut. Jos myöhemmin ilmenee, että vähittäismyyjän tai jakeluverkonhaltijan toimittamassa tiedossa on virheitä, tulisi niiden ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin tällaisen tiedon oikaisemiseksi. Velvoite virheellisen tiedon oikaisemiseen koski myös asiakkaan antaman virheellisen tiedon oikaisemista, jos vähittäismyyjällä tai jakeluverkonhaltijalla on mahdollisuus oikaista tällainen tieto.



Pykälän 1 momentin säännöksessä asetettaisiin vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu lakisääteinen velvoite, joka muodostaisi oikeusperustan käsitellä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen piiriin kuuluvia yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoittamia loppukäyttäjien henkilötietoja. Pykälässä säädetty oikeusperuste sisältäisi samalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua perusteen antaa kansallisessa lainsäädännössä erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan yleisen tietosuoja-asetuksen sääntöjen soveltamista sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen piiriin kuuluvassa sähkökaupan tiedonvaihdossa. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluissa käsiteltäviä henkilötietoja koskevat mukautukset ovat osa laajempaa mukautusten kokonaisuutta, joka on tarpeellista antaa sähkökaupan markkinaprosesseissa käsiteltävien henkilötietojen käsittelystä ja, josta säädetään sähkömarkkinalaissa. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikkö vastaisi jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttävän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa.

Sähkön vähittäismarkkinoilla sähköntoimitus loppukäyttäjälle edellyttää sekä jakeluverkonhaltijaa että vähittäismyyjää. Sähköntoimituksen aloittamiseksi loppukäyttäjän tulee pääsääntöisesti tehdä erilliset sopimukset jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän kanssa. Toimialan markkinaprosessien mukaan vähittäismyyjä tilaa sähköntoimitus- ja jakeluverkonhaltijalta. Jakeluverkossa toimii lukuisia vähittäismyyjiä, joiden toimitukset omille asiakkailleen selvitetään taseselvitysjaksoittain. Jakeluverkonhaltija vastaa sähköntoimitusten mittauksesta. Myös vähittäismyyjän laskutus perustuu jakeluverkonhaltijan toimittamiin mittaustietoihin.

Edellä kuvattujen sähkön vähittäismarkkinoiden erityispiirteiden vuoksi jakeluverkonhaltijoilla ja vähittäismyyjillä on tarve vaihtaa loppukäyttäjien sopimustietoja ja mittaustietoja. Tämä tiedonvaihtotarve koskee koko sopimusaikaa ja sen kuluessa toteutunutta sähkönkäyttöä. Tiedonvaihto on sähkömarkkinoiden osapuolille ja verkonhaltijoille lakiin perustuva tehtävä. Sähkömarkkinalain 22 §:ssä säädetään sähköntoimitusten mittaus ja 74 §:ssä taseselvitys verkonhaltijoiden tehtäväksi. Sähkömarkkinalain 75 §:ssä puolestaan säädetään sähkökaupan edellyttämästä ilmoitusvelvollisuudesta, jonka mukaan sähkömarkkinoiden osapuolen ja verkonhaltijan on huolehdittava vastuulleen kuuluvien sähkökaupan, tasevastuun täyttämisen sekä taseselvityksen edellyttämien ilmoitusten tekemisestä.

Jakeluverkonhaltijat ja vähittäismyyjät käsittelevät henkilötietoja sekä täyttäänsään niille sähkömarkkinalaissa säädettyjä tehtäviä ja velvoitteita että käsitellessään asiakassuhteen perusteella omiin asiakkaisiinsa liittyviä asiakastietoja. Jakeluverkonhaltijat ja vähittäismyyjät toimivat näissä tilanteissa itsenäisinä henkilörekisterin pitäjinä.

Koska sähköjärjestelmä muodostaa integroidun kokonaisuuden, jossa toimivien osapuolien välinen tiedonvaihto kuuluu olennaisena osana sähköntoimitusten toteuttamiseen, on markkinoiden tehokkaan toiminnan järjestämiseksi välttämätöntä järjestää jakeluverkoissa tapahtuvan sähkökaupan tiedonvaihto yhdenmukaisten määrämuotoisten menettelysääntöjen mukaisesti. Henkilötiedoksi katsottavan tiedon käsittelyä ei ole mahdollista erotella tiedonvaihdossa sellaisen muutoin vastaaavan tiedon käsittelystä, joka ei ole henkilötietoa. Jakeluverkoissa tapahtuvan



sähkökaupan tiedonvaihdon osana tapahtuva henkilötietojen käsittely ei tämän vuoksi voi perustua yksinomaan yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiin. Yleisestä tietosuoja-asetuksesta poikkeava kansallinen sääntely on jakeluverkoissa tapahtuvan sähkökaupan edellyttämään tiedonvaihtoon liittyvän henkilötietojen käsittelyn osalta tämän vuoksi välttämätöntä. Tiedonvaihtoa koskeville mukautuksille on edellä kuvattu yleisen edun mukainen tavoite ja ne on rajattu oikeasuhteisiksi niillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

75b §

Pykälään esitetään uutta säännöstä sähkökaupan markkinaprosesseihin liittyvän tiedon hallinnasta, joka koskisi sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut tuottavaa yksikköä lukuun ottamatta kaikkia sellaisia sähköalan yrityksiä, jotka osallistuvat markkinaprosesseihin sähköisin järjestelmin ja ylläpitävät tällaisia järjestelmiä. Sähköalan yrityksellä tarkoitetaan sähkömarkkina-alaissa luonnollista tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista: sähkön tuotanto, siirto, jakelu, toimitus tai osto ja joka on vastuussa näihin toimintoihin liittyvistä kaupallisista, teknisistä tai ylläpitotehtävistä, lukuun ottamatta loppukäyttäjää. Keskeisiä sääntelyn kohteita olisivat tässä tapauksessa verkonhaltijat, vähittäismyyjät ja tasevastaavat. Säännös sisältää myös näitä toimintoja ja järjestelmiä koskevan kehittämisvelvollisuuden. Pykälän säännöksellä varauduttaisiin myös komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä [KOM(2016) 864 lopullinen] perustuvan uuden sähkömarkkinadirektiivin tiedon hallintaa koskevan 23 artiklan täytäntöönpanoon. Ehdotuksen käsittely on loppuvaiheessa Euroopan unionin toimieli-
missä.

Pykälän mukaan sähköalan yrityksen olisi ylläpidettävä ja kehitettävä sähkökaupan markkinaprosesseihin, tasevastuun täyttämiseen ja taseselvitykseen liittyviä toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään sekä yhteyksiä näihin toimintoihin liittyvien toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että kyseiset palvelut ja niiden tuottamiseen käytettävät järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja että edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille voidaan turvata.

Säännöstä sovellettaisiin siten esimerkiksi sellaisten laitteistojen sekä tietojärjestelmien ja ohjelmistojen ylläpitämiseen, käyttöön ja kehittämiseen, joilla toimitetaan edellä mainittuihin prosesseihin liittyviä tietoja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikölle sekä taseselvitystehtäviä hoitaville tasevastaaville ja valtakunnallisesta taseselvityksestä vastaavalle yksikölle. Kehittämisvelvollisuus tulisi täyttää muun muassa siten, että mainitut palvelut toimitettiin tehokkaasti ja siten, että edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille voidaan turvata. Momentin mukaisen kehittämisvelvollisuuden tavoitteena on turvata sähkömarkkinain 1 §:n tavoitesäännöksen mukaisesti edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi, että sähköalan yritys olisi velvollinen huolehtimaan, että sillä on asianmukaiset tietotekniset valmiudet ja tietoliikennevalmiudet toimia omalle markkinaroolilleen asetettujen tai vastuulleen kuuluvien vaatimusten mukaisesti sähkömarkkinoilla. Velvollisuuden sisällölliset vaatimukset määräytyisivät siten aina kunkin toiminnanharjoittajan oman roolin mukaisesti.



Kehittämismuutosten kuuluisi lisäksi olennaisena osana palvelujen tietoturvan asianmukaisen tason varmistaminen. Tietoturvan asianmukaisella tasolla tarkoitettiin tässä yhteydessä asianmukaisia ja oikeasuhtaisia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joita sähkömarkkinoiden osapuolen ja verkonhaltijan tulisi toteuttaa hallitakseen riskejä, joita kohdistuu pykälässä tarkoitettuihin palveluihin liittyvien verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuteen. Pykälässä säädetyllä kehittämismuutosten avulla tulisi osaltaan pyrkiä varmistamaan asianmukainen, riskiin suhteutettu verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden taso näissä palveluissa uusien tekniikka huomioon ottaen. Verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuudella tarkoitettiin asianomaisten järjestelmien kykyä suojautua tietyllä varmuudella toimilta, jotka vaarantavat tallennettujen tai siirrettyjen tai käsiteltyjen tietojen taikka muiden kyseisissä verkko- ja tietojärjestelmissä tarjottujen tai niiden välityksellä saatavilla olevien palvelujen saatavuuden, aitouden, eheyden tai luottamuksellisuuden.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan informatiivista säännöstä, jonka mukaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen järjestämisestä säädettäisiin lain 5 luvussa. Pykälää ei siten sovellettaisi järjestelmävastaavaan kantaverkonhaltijaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen järjestämisen osalta. Sen osalta säännökset annettaisiin ehdotetussa 49 a §:ssä.

Pykälän 1 momentin säännöksessä asetettaisiin sähköalan yrityksille yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu lakisääteinen velvoite, joka muodostaisi oikeusperustan käsitellä sähkökaupan markkinaprosesseissa, tasevastuunsa täyttämiseksi ja taseselvityksessä myös yleisen tietosuojasetuksen tarkoittamia loppukäyttäjien henkilötietoja. Pykälässä säädetty oikeusperuste sisältäisi samalla yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua perustetta antaa kansallisessa lainsäädännössä erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan yleisen tietosuojasetuksen sääntöjen soveltamista sähkökaupan markkinaprosesseissa, tasevastuun täyttämiseksi ja taseselvityksessä. Näiden lakiin perustuvien velvoitteiden ja tehtävien yhteydessä käsiteltäviä henkilötietoja koskevat mukautukset ovat osa laajempaa mukautusten kokonaisuutta, joka on tarpeellista antaa sähkökaupan markkinaprosesseissa käsiteltävien henkilötietojen käsittelystä ja josta säädetään sähkömarkkinalaissa. Henkilötietojen käsittelyn osalta säännökset kohdistuisivat lähinnä vähittäismyyjiin ja jakeluverkonhaltijoihin.

Sähkön vähittäismarkkinoilla sähköntoimitus loppukäyttäjälle edellyttää sekä jakeluverkonhaltijaa että vähittäismyyjää. Sähköntoimituksen aloittamiseksi loppukäyttäjän tulee pääsääntöisesti tehdä erilliset sopimukset jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän kanssa. Jakeluverkossa toimii lukuisia vähittäismyyjiä, joiden toimitukset omille asiakkailleen selvitetään taseselvitysjaksoittain. Jakeluverkonhaltija vastaa sähköntoimitusten mittauksesta. Myös vähittäismyyjän laskutus perustuu jakeluverkonhaltijan toimittamiin mittaustietoihin.

Edellä kuvattujen sähkön vähittäismarkkinoiden erityispiirteiden vuoksi jakeluverkonhaltijoilla ja vähittäismyyjillä on tarve vaihtaa loppukäyttäjien sopimustietoja ja mittaustietoja. Tämä tiedonvaihtotarve koskee koko sopimusaikaa ja sen kuluessa toteutunutta sähkönkäyttöä. Tiedonvaihto on sähkömarkkinoiden osapuolille ja verkonhaltijoille lakiin perustuva tehtävä. Sähkömarkkinalain 22 §:ssä säädetään sähköntoimitusten mittaus ja 74 §:ssä taseselvitys verkonhaltijoiden tehtäväksi. Sähkömarkkinalain 75 §:ssä puolestaan säädetään sähkökaupan edellyttämästä ilmoitusvelvollisuudesta, jonka mukaan sähkömarkkinoiden osapuolen ja verkonhaltijan



on huolehdittava vastuulleen kuuluvien sähkökaupan, tasevastuun täyttämisen sekä taseselvityksen edellyttämien ilmoitusten tekemisestä.

Jakeluverkonhaltijat ja vähittäismyyjät käsittelevät henkilötietoja sekä täyttäessään niille sähkömarkkina-alaissa säädettyjä tehtäviä ja velvoitteita että käsitellessään asiakassuhteen perusteella omiin asiakkaisiinsa liittyviä asiakastietoja. Jakeluverkonhaltijat ja vähittäismyyjät toimivat näissä tilanteissa itsenäisinä henkilörekisterin pitäjinä.

Koska sähköjärjestelmä muodostaa integroidun kokonaisuuden, jossa toimivien osapuolien välinen tiedonvaihto kuuluu olennaisena osana sähköntoimitusten toteuttamiseen, on markkinoiden tehokkaan toiminnan järjestämiseksi välttämätöntä järjestää jakeluverkoissa tapahtuvan sähkökaupan tiedonvaihto ja taseselvitys yhdenmukaisten määrämuotoisten menettelysääntöjen mukaiseksi. Henkilötiedoksi katsottavan tiedon käsittelyä ei ole mahdollista erotella tiedonvaihdossa sellaisen muutoin vastaavan tiedon käsittelystä, joka ei ole henkilötietoa. Jakeluverkoissa tapahtuvan sähkökaupan tiedonvaihdon ja taseselvityksen osana tapahtuva henkilötietojen käsittely ei tämän vuoksi voi perustua yksinomaan yleisen tietosuojasetuksen säännöksiin. Yleisestä tietosuojasetuksesta poikkeava kansallinen sääntely on jakeluverkoissa tapahtuvan sähkökaupan edellyttämään tiedonvaihtoon ja taseselvitykseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn osalta tämän vuoksi välttämätöntä. Pykälässä säädetyille mukautuksille on edellä kuvattu yleisen edun mukainen tavoite ja ne on rajattu oikeasuhteisiksi niillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) (jatkossa myös *valvontalaki*)

Lain 10 § 1 mom.

Energiaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

...

7) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehdot sekä menetelmät järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämistehtävästä ja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen määrittämiseksi; (8.5.2020/328)

...

Lain 10 § 2 mom.

Hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä:

...



5) hinnoittelurakenteen määrittämistavasta, jos määrittämistapa on tarpeen verkkoon pääsyn toteuttamiseksi tai Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täyttämiseen panemiseksi taikka jos määrittämistapa liittyy järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen hinnoitteluun;

...

Hallituksen esitys (HE 144/2018) Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain yksityiskohtaiset perustelut

Lain 10 §

Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi uusi 7 kohta, jossa säädettäisiin järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehtojen sekä järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämistehtävästä ja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen määrittämistä koskevien menetelmien vahvistamisesta. Kohdassa viitattaisiin sähkömarkkinamarkkinalain 49 a §:n mukaisiin palveluihin ja 49 b §:ssä tarkoitettuihin maksuihin. Mainitut ehdot ja menetelmät kuuluisivat pykälässä säädetyin Energiviraston ennakkollisen toimivallan piiriin. Vahvistuspäätöksen aineellisoikeudellisena perustana toimitaisivat sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 12 §:n mukaisesti sähkömarkkinalaki ja sen nojalla annetut säännökset. Esityksen tarkoituksena ei ole muuttaa lain 10 §:n 1 momentin säännöstä tai sen soveltamiskäytäntöä muulla tavoin.

Valtioneuvoston asetus sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöön-otosta (1073/2019)

Asetuksen 2 §

Sähkömarkkinalain (588/2013) 49 a §:ssä tarkoitetut sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut otetaan käyttöön 21 päivänä helmikuuta 2022.

Perustelut

Asianosaisuus

Fingrid Datahub Oy on pyytänyt Energiavirastoa vahvistamaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdot valvontalain 10 §:n nojalla.

Sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaan järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa vastuualueellaan jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut).

Sähkömarkkinalain 8 §:n mukaan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan verkkoluvan edellytyksenä on, että se on järjestänyt sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen hoitamiseen liittyvät toiminnot kokonaan omistamansa tytäryhtiön tehtäväksi.



Fingrid Oyj on Energiaviraston 19.1.2015 antamalla päätöksellä dnro 831/410/2013 määrätty sähkömarkkinalain (2013/588) 8 §:n tarkoittamaksi järjestelmävastaavaksi kantaverkonhaltijaksi manner-Suomen alueella. Fingrid on järjestänyt sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen hoitamiseen liittyvät toiminnot kokonaan omistamansa tytäryhtiön Fingrid Datahub Oy:n tehtäväksi.

Valvontalain 10 §:n mukaan Energiaviraston tulee päätöksellään vahvistaa järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan noudatettaviksi järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehdot sekä menetelmät sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen määrittämiseksi ennen niiden käyttöönottamista.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 49a §:n perusteella järjestelmävastaava kantaverkonhaltija Fingrid Oyj on vastuussa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen hoitamisesta, vaikka yhtiö on tullut antaa siihen liittyvät toiminnot tytäryhtiönsä Fingrid Datahub Oy:n tehtäväksi. Edelleen valvontalain 10 §:n nojalla Energiaviraston tehtävänä on vahvistaa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdot järjestelmävastaava kantaverkonhaltija Fingrid Oyj:n noudatettavaksi. Energiavirasto toteaa, että Fingrid Oyj:n tehtävänä on edelleen huolehtia, että Fingrid Datahub Oyj noudattaa vahvistettuja palveluehtoja.

Tämän perusteella Energiavirasto katsoo, että sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtoja koskevan vahvistuspäätöksen asianosaisena on järjestelmävastaava kantaverkonhaltija Fingrid Oyj.

Vahvistettava ehtokokonaisuus, ohjeet ja ohjeiden muuttaminen

Ehdoista saaduissa lausunnoissa mm. esitettiin muutosta sopimuksen kohtiin, jotka liittyivät Datahubin oikeuteen muuttaa ohjeistusta datahub-palvelun toteuttamiseksi ja sen turvaamiseksi. Muutosten kohtiin toivottiin mm. tarkennettavaksi, millaiset ovat ne muutokset, jolloin Datahubilla on oikeus muuttaa antamia ohjeita palvelun toteuttamiseksi, kirjaamaan menettelyt sille, kuinka sopimuksen ja sen liitteiden muuttaminen hyväksytään sopimusosapuolien toimesta sekä sitomaan ohjeistuksen antaminen koskemaan vain hankittavaa palvelua.

Lisäksi lausunnoissa esitettiin, että alan toimijat tulee ottaa mukaan aktiivisesti datahubin kehittämiseen ja tämä pitäisi määritellä nykyistä tarkemmin myös sopimuksen velvoitteissa. Kommenttina esitettiin mm., että tarkempi kuvaus kehitysyhteistyön vastuista, kustannuksista ja toimintamallista on tarpeen. Lisäksi esitettiin, että tulisi tarkemmin määritellä miten toimiala voi osallistua kokonaisuutena tiedonvaihdon määrittelyyn, muutosten hyväksymiseen ja aikataulutukseen.

Lausunnoissa esitettiin myös, että Datahubin tulisi ottaa paremmin huomioon sähkönykyjälle aiheutuvat muutuskustannukset ja realistisempi aikataulu. Etenkin pienillä toimijoilla resurssit ovat kevyet ja neuvotteluvoima tietojärjestelmätoimittajien suhteen heikko. Epäselvien ja muuttuvien tulkintojen ja vaatimusten nähtiin aiheuttavan sähkömarkkinoilla pysymisen tai sähkömarkkinoille tulon esteitä ja toimivat näin syrjivästi pienempiä markkinatoimijoita kohtaan. Markkinatoimijoille ja järjestelmätoimittajille esitettiin parempaa näkyvyyttä versiopäivityksiin ja niiden laajuuteen vähintään 6-9 kk eteenpäin. Palvelusopimuksessa esitetyt varoitussajat muutoksista ilmoittamiselle koettiin lausunnoissa riittämättömäksi. Muutosten



ilmoitusaikojen tulisi olla pidemmät ja niissä tulisi huomioida myös järjestelmätoimittajan tarvitsema aika.

Ehtojen nähtiin yleisesti ottaen painottavan enemmän datahubin asiakkaiden velvollisuuksia.

Virasto toteaa, että sen ennakollisen toimivallan piiriin ja siten valvontalain 10 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti vahvistettaviin keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtoihin katsotaan ko. pykälää koskevien hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kuuluvan sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaiset palvelut. Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa 49 a §:n 2 mom. palveluiden ylläpito- ja kehittämismuutokset todetaan sovellettavan esimerkiksi datahubin palvelujen tuottamiseen tarvittavien laitteistojen sekä tietojärjestelmien ja ohjelmistojen ylläpitämiseen, käyttöön ja kehittämiseen. Virasto katsoo, että datahubin laitteistot, tietojärjestelmät ja ohjelmistot ja etenkin niiden rajapinnat toisten sähköalan yritysten järjestelmiin ovat olennainen osa niin datahubin palveluiden käyttöä kuin niiden kehittämistä.

Edellä todetun perusteella virasto katsoo ja on vastinepyynnössään FGDH:lle esittänyt, että datahubin palveluehtojen piiriin tulee lähtökohtaisesti katsoa kuuluvaksi kaikki 49 a §:n 1 momentissa esitetyt palvelut sekä niiden tuottamiseen tarvittavat datahubin laitteistot sekä tietojärjestelmät ja ohjelmistot ja etenkin niiden rajapinnat sähköalan yritysten järjestelmiin siltä osin, kun nämä aiheuttavat olennaisia velvoitteita datahubin palveluiden käyttäjille. Tällaisiksi datahubin palveluiden käyttäjille aiheutuviksi olennaisiksi velvoitteiksi voidaan viraston näkemyksen mukaan katsoa esimerkiksi datahubin käyttäjän laitteistoihin, tietojärjestelmiin tai ohjelmistoihin olennaisesti vaikuttavat muutokset.

FGDH on 23.4.2021 antamassaan lausunnossa katsonut, että Energiaviraston vahvistamisen piiriin tulee kuulua varsinaisen palvelusopimuksen ehtoihin liittyvät kohdat. Lisäksi FGDH katsoi, että Energiaviraston tulisi vahvistaa liite 1 Palvelukuvaus, koska liitteessä kuvataan sopimusosapuolten keskeisiä tehtäviä tarkemmalla tasolla kuin lainsäädännössä, sekä sopimuksen maksukomponentit (liite 2 osin), mutta ei yksikköhintoja.

Palvelusopimuksen liitteinä on FGDH:n lausunnon mukaan myös teknisempiä dokumentteja, joilla sähköön vähittäismyyjiä ja jakeluverkonhaltijoita ohjeistetaan koskien ko. osapuolten tietojärjestelmien testausta ja sertifiointumista datahub-järjestelmää vasten sekä tietoturvaan liittyviä vaatimuksia, joilla varmennetaan osapuolten sähkömarkkinalaissa vaadittua asianmukaista tietoturvan tasoa datahub-järjestelmään liittymisen ja sen käyttämisen osalta. Näiden (liitteet 3, 4, 5 ja 6) osalta FGDH katsoi, että Energiaviraston ei tule vahvistaa kyseisiä teknisempiä liitteitä.

FGDH on 21.6.2021 antamassaan vastineessa edelleen esittänyt, että Datahub on toiminnaltaan palvelu- ja taustajärjestelmä, jota asiakkaat käyttävät joko käyttöliittymän tai b to b -rajapinnan kautta. Arviolta yli 95 % asiakkaista tulee käyttämään datahubia rajapinnan kautta. Datahubin käyttöönoton myötä nykyisessä tiedonvaihdossa käytössä olevat roolit tullaan jakamaan järjestelmässä tarkemmalle prosessitasolle, tiedonvaihdon prosessien mukaisesti. Tätä tarkoitusta varten datahub-hankkeessa on luotu kuvaukset markkinaprosessien vaatimuksille datahubin



sisäiselle tietomallille, sekä kuvaukset päätietryhmistä, kunkin datahubin osapuolen oikeuksista tietoihin. Lisäksi on kuvattu sähkön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit ja toimintamallit, joita datahub tukee. Tämä kuvaus sisältää periaatteet ja säännöt, miten osapuolet hakevat ja ilmoittavat tietoa datahubiin, ja miten tieto välitetään muille osapuolille osana markkinaprosesseja. Kuvaus sisältää kokonaisprosessien kuvauksia osapuolten liiketoiminnan näkökulmasta. Myös tarkemmat tapahtumakohtaiset kuvaukset on kuvattu erikseen kuin myös ns. datastandardi. Edellä kuvattua dokumentaatiota on laajennettu erilaisilla teknisillä dokumenteilla. Kaikki dokumentit on julkaistu datahub palvelut -portaalissa. FGDH on todennut, että toimiakseen datahubin kanssa asiakkaan tulee rakentaa järjestelmänsä vastaamaan näitä määrittelyjä. Palvelusopimus kokonaisuudessa aikaisemmin mainitut tekniset dokumentit ovat Palvelukuvauksessa mainittu ohjeina, joita asiakkaan tulee toiminnassaan noudattaa. FGDH esitti, että Palvelukuvauksen sähkönmyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden tehtäviin ja velvoitteisiin lisätään, että niiden tulee noudattaa Datahubin ylläpitämiä ohjeita palvelusopimuksen kohdan 2.2 mukaisesti kuten sähkön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit datahubissa, datahub-tapahtumat, datastandardi ja prosessikaaviot. Kulloinkin voimassa olevat ohjeet löytyvät Datahub Palvelut -portaalissa.

Koska lähes kaikki datahubin asiakkaat käyttävät rajapintaa operoidessaan datahubin kanssa, niin kaikki datahubin rajapintaan tehtävät muutokset tai päivitykset tms. edellyttävät muutoksia myös asiakkaiden rajapintaan ja sitä käyttäviin järjestelmiin. Jos kaikkiin edellä kuvattuihin teknisiin kuvauksiin tehtävät muutokset olisivat Energiaviraston ennakkollisen toimivallan piirissä ja jos FGDH ei voisi asettaa datahub palvelun käyttäjille palveluiden käyttöä koskevia velvoitteita ohjeistuksin vaan ne tulee sisällyttää palveluehtoihin, tämä johtasi FGDH:n näkemyksen mukaan siihen, että kaikki asiakasta koskevat tekniset kuvaukset ovat siten osa palvelusopimusta ja edellyttävät viraston vahvistusta. FGDH esitti edelleen, että kyseiset kuvaukset olisivat teknisiä ohjeita asiakkaalle, joita Palvelusopimus velvoittaa noudattamaan. Vastaavaa sopimus-ohje -rakennetta käytetään FGDH:n näkemyksen mukaan samalla tavalla Fingridin liittymisehtojen kohdalla.

Vastineessaan FGDH toi esille sen, että hallinnolliset prosessit tulevat muodostumaan teknisen kehityksen esteeksi, mikä johtaa vääjäämättä sähkön vähittäismarkkinakehityksen hidastumisen. FGDH katsoi, ettei se voi ottaa toiminnassaan sitä riskiä, että tekniset ratkaisut muuttuvat viranomaiskäsitelyssä, vaan käytännössä FGDH tulisi käynnistämään tekniseen toteutukseen liittyvät hankinta- ja tarkemmat määrittelytyöt vasta viranomaiskäsitelyn jälkeen. Lisäksi FGDH toi esille, että kyse on erittäin teknisistä dokumenteista, joiden asianmukainen ja huolellinen käsittely tulee vaatimaan myös Energiavirastolta vastaavia resursseja.

FGDH katsoi, että palvelusopimuskokonaisuuteen sisältyy velvoitteita, joiden muuttaminen on välttämätöntä ehtojen vahvistusprosessia nopeammalla aikataululla.

Edelleen FGDH katsoi, että ehtoihin tulee sisältyä mekanismi, jolla ohjeet tulevat osapuolia sitovasta voimaan, eivätkä määräajat voi olla kohtuuttoman pitkiä lakisääteisen palvelun tuottajan kannalta. FGDH katsoi myös, ettei esitetty määräaika poikkea ainakaan asiakkaan vahingoksi kaupallisten palveluiden yleisestä tasosta.

Energiavirasto pitää perusteltuna, että sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita on pystyttävä kehittämään riittävän joustavasti mm. markkinatarpeiden,



lainsäädännön muutosten sekä tekniikan kehittyessä. Toisaalta sähkömarkkinalain 49 §:ssä korostetaan, että sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämisessä järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on toimittava vastuualueellaan yhteistyössä sähköalan yritysten kanssa. Kehittämistoiminnalla on edistettävä tehokkaasti sekä sähkömarkkinoiden osapuolien, verkonhaltijoiden ja tasevastaavien kannalta tasapuolisesti ja syrjimättömästi toteutettua sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämää tiedonvaihtoa sekä tiedonvaihdon tietoturvan asianmukaista tasoa. Lisäksi sähkömarkkinalain 49 a §:n perusteluissa tuodaan esille, että järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tulisi palveluita kehittäessään tehdä yksittäistapauksissa ratkaisunsa sähkömarkkinoiden toimivuuden kokonaisuuden näkökulmasta. Tällaisessa tilanteessa jonkin yksittäisen markkinaosapuolen intressi ei voisi syrjäyttää sähkömarkkinoiden toimivuuden laajasti käsittävää intressiä.

Virasto on 24.6.2021 esittänyt tarkennuksia FGDH:n pääsopimukseen FGDH:n oikeuteen antaa ja muuttaa datahubin asiakkaita velvoittavia ohjeita. Virasto katsoi, että jotta sekä sallitaan datahubin joustava tekninen kehitys, että varmistetaan toimialan osallistuminen keskitetyn tiedonvaihdon kehittämiseen, on datahubin tekniset määrittelyt jätetty valvontalain 10 §:n nojalla vahvistettavien palveluehtojen ulkopuolelle. Tällaisia datahubin sähkömarkkinalain 49 a §:n palveluihin liittyviä Asiakkaille kohdistuvia veloitteita koskevat ohjeet ja niihin tehtävät muutokset annetaan sen sijaan ehdoissa tehtäväksi sähkömarkkinalain 49 §:n mukaisesti yhteistyössä toimialan kanssa niiltä osin, kun ohjeet ja ohjeiden muutokset aiheuttavat vähäistä merkittävämpiä vaikutuksia datahubin käyttäjien tietojärjestelmille.

Virasto katsoo, että sitomalla datahubin käyttöön liittyvät ohjeet toimialan kanssa yhteistyössä tehtävään kehitystyöhön voidaan varmistaa, että muutokset suunnitellaan ja toteutetaan tehokkaasti, ja sekä datahubin että toimialan tarpeet ja toiminta huomioiden. Samalla toimialan tietoisuus tulevista muutoksista paranee ja muutoksiin pystytään varautumaan paremmin.

FGDH on toimittanut edellä todetun mukaisesti muokatun palvelusopimuksen viraston vahvistettavaksi 29.6.2021.

FGDH:n vahvistettavaksi esittämässä palvelusopimuskokonaisuudessa esitetyt viraston toimivaltaan kuuluvat sähkömarkkinaosapuolille kohdistetut veloitteet sen sijaan vahvistetaan osana keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtoja tässä päätöksessä esitetyllä tavalla.

Virasto vahvistaa tällä päätöksellä edellä mainitut liitteet:

Palvelusopimuksen (lukuun ottamatta kappaletta 9 Tietosuoja); Palvelukuvauksen (Palvelussopimus liite 1); Palvelutasot (Palvelusopimus liite 3); Testiympäristöt ja niiden vaatimukset (Palvelusopimus liite 4); Tietoturva-vaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle (Palvelusopimus liite 5), sekä Sertifiointipalvelun vaatimukset (Palvelusopimus liite 6). Energiavirasto vahvistaa keskitetyn tiedonvaihdonpalvelujen hinnoittelumenetelmät kustannustenjaon ja maksurakenteen osalta (Hinnoittelu Palvelusopimus Liite 2 mainituilta osin). Energiavirasto ei vahvista keskitetystä tiedonvaihtopalvelusta perittäviä euromääräisiä hintoja.



Virasto yhtyy FGDH:n esittämään näkemykseen siitä, että Energiaviraston tulisi vahvistaa liite 1 Palvelukuvaus, koska liitteessä kuvataan sopimusosapuolten keskeisiä tehtäviä tarkemmalla tasolla kuin lainsäädännössä, sekä sopimuksen maksumuodot (liite 2 osin), mutta ei yksikköhintoja. Virasto kuitenkin katsoo, että sen tulee vahvistaa myös Palvelutasot (liite 3), sillä se liittyy datahubin hinnoittelumenetelmiin.

Viraston tulee vahvistaa myös Testiympäristöt ja niiden vaatimukset (liite 4) sekä Sertifiointipalvelun vaatimukset (liite 6), sillä datahubin testiympäristöt ja sertifiointi liittyvät sähkömarkkinalain 75a §:n vaatimukseen järjestelmien yhteensopivuuden varmistamisesta. Vaikka teknistä toteutusta ei ole erikseen mainittu sähkömarkkinalain 49a §:ssä, joka määrittää vahvistettavan ehtokokonaisuuden valvontalain mukaisesti, sen valvonta kuuluu viraston toimivaltaan ja ennakkollisen valvonnan piiriin. On huomioitava, että FGDH:n tarjoamat datahub-palvelut muodostavat lakiin perustuvan monopolipalvelujen kokonaisuuden, jota jakeluverkoissa toimivat vähittäismyyjät ja jakeluverkonhaltijat ovat tulevaisuudessa velvollisia käyttämään toiminnassaan. Sähkömarkkinalain 49a §:n mukaan järjestelmävästava kantaverkonhaltija vastaa vastuualueellaan jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (datahub). Lain ja kyseisen pykälän esitöistä (HE 144/2018, s. 35) ilmenee, että (datahub) palvelujen tuottaminen asetetaan muiden monopoliluonteisten sähköverkkopalvelujen sääntelyä vastaavan etukäteisesti tapahtuvan sääntelyn kohteeksi. Virasto korostaakin, että ilman kyseisten liitteiden vahvistamista, sillä ei olisi ennakkollista mahdollisuutta valvoa mitä toimialalta tältä osin vaadittaisiin.

Virasto vahvistaa myös liitteen Tietoturva-vaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle (liite 5). Sähkömarkkinalain 49a §:n 3 momentin mukaan järjestelmävästavaan kantaverkonhaltijan on tarjottava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmissä käsiteltävien henkilötietojen ja liikesalaisuuksien sekä maanpuolustuksen, poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen kannalta arkaluontoisten tietojen tietoturva on järjestetty asianmukaisesti. Lain esitöiden (144/2018, s. 59) mukaan sähkömarkkinalain 49a §:ssä mainitut ehdot ja menettelyt kuuluvat valvontalain 10 §:ssä säädetyn Energiaviraston ennakkollisen toimivallan piiriin.

Virasto toteaa lisäksi, että järjestelmävästavaan kantaverkonhaltijan sähkömarkkinalain 49 §:n mukaisen kehittämisvelvollisuuden valvonta kuuluu viraston jälkikäteen valvonnan piiriin ja virasto voi vahvistetuista palveluehdoista riippumatta tarvittaessa ja tapauskohtaisesti viraston normaalina valvontatoimenpiteenä arvioida pykälässä järjestelmävästavaalle kantaverkonhaltijalle asetettujen velvoitteiden toteutumista ja tarvittaessa velvoittaa järjestelmävästavaan kantaverkonhaltijan korjaamaan menettelyään.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelutasot ja menettelyt käyttökeskeytyksissä

Datahubin vastuu palvelun virheistä nähtiin ehdoista annetuissa lausunnoissa hyvin vähäisenä, jonka lisäksi lausunnoissa esitettiin näkemyksiä mm. datahubin



puutteellisesta palveluajasta. Tukipalvelun saatavuus arkipäivisin klo 22 asti nähtiin riittämättömäksi. Datahubin asiakkailta ostetaan palveluja ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä, ja FGDH on määritellyt asiakasyhtiöille palvelutasovaatimuksia, joihin asiakkaiden tulee vastata ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä, joten myös Datahubille esitettiin lausunnoissa vastaavia palvelutasovaatimuksia. Datahubin palveluajaksi esitettiin, että Datahub-järjestelmän palveluaika ja tukipäivystys olisi esimerkiksi lievemmissä vikatilanteissa käytettävissä arkipäivisin klo 07-19 välillä ja vakavampien häiriöiden kohdalla niiden selvittämistä jatkettaisiin keskeytyksettä, kunnes häiriö saataisiin poistettua. Joissain häiriötilanteissa häiriön selvittäminen voisi jatkua klo 24 asti ja jatkuisi seuraavana päivänä klo 7.00. Lausunnoissa esitettiin myös, että Datahub-järjestelmää monitoroitaisiin ympärivuorokautisesti, jotta voitaisiin varmistaa sen jatkuva käytettävyys.

Lausunnoissa esitettiin lisäksi vaatimuksia Datahubin palvelutasoihin yhdistetyistä sanktioista, jos palvelutaso poikkeaa sovitusta. Erityisesti katsottiin, että Datahubin tulisi kantaa markkinatoimijoille syntyneet haitat, jos Datahub ei täytä sovittua palvelutasoa. Palvelukuvauksen ja palvelutasojen määrittäystä esitettiin myös testiymäristöille ja muille Datahubin tuottamille tukipalveluille.

Ehdoista annetuissa lausunnoissa pidettiin kohtuuttomana vaatimusta, että asiakkaan tulee varautua tilanteeseen, jossa yhteydet datahub-järjestelmään joudutaan katkaisemaan tietoturvan takia ja että asiakas vastaisi sen sähkömarkkinalainsäädännössä määritellyitä velvoitteista, vaikka asiakas ei pystyisi toimittamaan tai hakemaan tietoa datahub-järjestelmästä sen teknisten rajapintojen kautta. Yleisesti esitettiin, että palvelusopimuksen luvun 11 osalta tulisi tarkentaa toimintamalleja, mitä sähkömarkkinoilla tapahtuu, kun joku osapuoli on estetty tai estynyt käyttämään datahub-järjestelmää ja miten muita sähkömarkkinaosapuolia tiedotetaan tilanteesta. Lakisäätteisiä vastuuta ei nähty selväksi tällaisessa tilanteessa.

Edelleen lausunnoissa esitettiin, että Liitteessä 3 Palvelutasot tulisi olla kuvattuna datahub-järjestelmän toipumissuunnitelma häiriötilanteisiin liittyen erilaiset häiriötilanteet huomioiden, esimerkiksi kun koko datahub-järjestelmä on pois käytöstä tai jos pelkkä rajapinta on pois käytöstä.

Lausunnoissa esitettiin lisäksi, että datahub-järjestelmän huoltokatko tulisi aloittaa sulkemalla datahub-järjestelmän rajapinnat, eikä niin, että markkinaosapuolten tulee pysäyttää tiedonvälitys omien järjestelmien osalta. Nyt sopimuskokonaisuudessa esitetty toteutus lisäisi virhetilanteiden riskiä merkittävästi. Suunniteltuihin huoltokatkoihin esitettiin aikataulutusta etukäteen siten, että ne olisivat markkinaosapuolien tiedossa koko vuodeksi kerrallaan. Sopimuskokonaisuudessa esitetty ilmoitusaika huoltokatkoille nähtiin liian lyhyenä.

Virasto toteaa, että datahubissa on ajoittain tehtävä järjestelmän ylläpidon edellyttämiä huoltotoimenpiteitä ja datahubin operatiivisessa toiminnassa on mahdollista kaikista varotoimenpiteistä huolimatta esiintyä odottamattomia keskeytyksiä. Nämä realiteetit on huomioitu myös datahubin hinnoittelun kohtuullisuutta koskevissa menetelmissä ja virasto tunnistaa datahubin tarpeen asettaa tiettyjä palveluperiaatteita datahubin käyttäjille etenkin vahingonkorvausten näkökulmasta. Virasto kuitenkin toteaa, että sähkömarkkinalain 49 a §:n 1 momentin mukaan vastuu sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista on järjestelmävastaavalla kantaverkonhaltijalla. Edelleen sähkömarkkinalain 49 a §:n 4 momentti



yksiselitteisesti velvoittaa järjestelmävastaavaa kantaverkonhaltijaa huolehtimaan mm. häiriöiden käsittelystä ja liiketoiminnan jatkuvuuden hallinnasta palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnassa.

Virasto toteaa, että vaikka datahubin operatiivisen käyttötoiminnan odottamattomat ja suunnitellut käyttökeskeytykset ovat tiedostettu tosiasia, ei sähkömarkkinalaissa ole säännöksiä, joiden perusteella järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle sähkömarkkinalain 49 a §:n 1 momentissa säädetty velvoite sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluiden tarjoamisessa poistuisi tai olisi muutoin rajoitettu häiriöiden tai huoltotöiden aikana. Edellä todetun perustella virasto katsoo, että vastuu datahubin palveluista ja niiden toimivuudesta säilyy FGDH:lla myös häiriöiden tai huoltotoimenpiteiden aikana.

Virasto toteaa edelleen, että datahubin käyttäjinä olevilla vähittäismyyjillä ja jakeluverkonhaltijoilla on sähkömarkkinalain 75 a §:n mukainen velvoite käyttää keskitetyn tiedonvaihdon palveluita eikä vähittäismyyjillä tai jakeluverkonhaltijoilla ole vaihtoehtoisia tapoja osapuoliroolinsa mukaisen tiedonvaihdon toteuttamiselle.

Huomioiden FGDH:lle asetettu 49 a §:n 1 momentin mukainen vastuu sekä vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden toiminnan riippuvuus datahubin palveluista, on viraston näkemyksen mukaan kohtuullista edellyttää, että FGDH hoitaa datahubin suunnitellut ja odottamattomat käyttökeskeytykset keskitetysti siten, että häiriöt näkyvät mahdollisimman vähän ja niistä aiheutuva haitta on mahdollisimman pieni palveluita käyttäville vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille. FGDH:n tulisi viraston näkemyksen mukaan lähtökohtaisesti suunnitella ja hallitusti järjestää myös datahubin käyttökeskeytysten aikaiset toimenpiteet, joilla varmistetaan palveluiden jatkuvuus ja sujuvuus, ellei toimialan kanssa yhteistyössä nimenomaisesti ole katsottu järkevämmäksi toteuttaa menettelyä muulla tavoin.

FGDH on 21.6.2021 antamassaan vastineessa todennut, että palvelutoteutus koskien häiriöiden ja huoltotöiden käsittelyä perustuu FGDH:n työryhmien työskenteelyyn, jonka työn lopputuloksena on ko. asioiden käsittely kuvattu FGDH:n liiketoimintaprosessidokumentaation dokumentoinnissa. Huoltotöiden käsittelyn ja huoltokatkojen osalta FGDH korosti, että palvelusopimuksessa on määritelty ajanjaksot, jolloin huoltokatkoja ei tule tehdä. Kyseiset ajanjaksot on myös kuvattu liiketoimintaprosessidokumentaatioissa.

FGDH on vastineessaan edelleen todennut, että toimialalta on myös ehdotettu, että datahubiin rakennettaisiin puskuri, johon tapahtumia voidaan ilmoittaa. Tämä puskuri voisi myös järjestää saman käyttöpaikan tapahtumat saapumisen (tai muun tiedon) perusteella aikajärjestykseen ja prosessoida tapahtumat tässä järjestyksessä.

FGDH totesi vastineessaan, että Datahubiin saapuvien sanomien puskurointi datahubin päässä on ristiriidassa datahubin käyttämän synkronisen request-response-tiedonvaihtomallin kanssa. Tiedonvaihtoarkkitehtuurin perusperiaate perustuu siihen, että sanoman lähettäjä (tässä tapauksessa markkinaosapuoli) pitää tiedonsiirtokanavan auki siihen asti, että vastaanottava järjestelmä (tässä tapauksessa datahub) on kuitannut sanoman vastaanotetuksi ja käsitellyksi. Prosessi jatkuu lähettäjän järjestelmässä vasta kuin datahub on ilmoittanut sanoman onnistuneesta käsittelystä. Ajatus sanomien puskuroinnista datahubin päässä on ristiriidassa



tämän periaatteen kanssa ja vaatisi isoja muutoksia sekä datahubissa että markkinaosapuolten järjestelmissä. Ehdotettu puskurointi datahubin päässä vaatisi "fire and forget" -tyyppisen tiedonvaihtomallin, jossa response-sanomia käsitellään asynkronisesti. Tiedonvaihtomalli olisi teknisesti monimutkaisempi ja vaatisi perustavanlaatuisia, liiketoimintaprosessien toteutukseen ulottuvia, arkkitehtuurimuutoksia sekä datahubissa että markkinaosapuolten järjestelmissä.

"Request-response" -tyyppinen tiedonvaihtomalli on perustavanlaatuinen teknologiavalinta, jonka haittapuoli on datahubiin integroitujen järjestelmien riippuvuus datahubin saatavuudesta. Hyödyt ovat teknisesti yksinkertainen toteutus, liiketoimintatapahtumien nopeat läpimenoajat ja tietojen laadun tehokkaampi ylläpidettävyys. Liiketoimintatapahtumien synkronisoidut ja nopeat läpimenoajat luovat edellytykset ja parantavat sähköön vähittäismarkkinoiden tehokkuutta ja toimivuutta.

FGDH totesi, että dokumentaatio datahubin tiedonvaihtoon liittyvistä rajapintakuvauksista ml. sanomien kuittauskäytännöistä ja tapahtumien synkronisuudesta/asynkronisuudesta on tuotettu tiiviissä yhteistyössä toimialan kanssa datahubin teknisen asiantuntijaryhmän toimesta ja dokumentaatio on myös kyseisen asiantuntijaryhmän työn lopputulos. Lisäksi toimialalle oli annettu mahdollisuus myös kommentoida dokumenttia sen valmistuttua.

Edellä kuvatun perusteella FGDH katsoi, että häiriöiden ja huoltotöiden varalle suunniteltua ja toteutettua puskurointiratkaisua ei ole tarpeen muuttaa.

Virasto toteaa, että Datahubin suunniteltujen ja odottamattomien käyttökeskeytysten tekninen toteutus ja siihen liittyvät toimenpiteet ovat FGDH:n vastineen mukaan toteutettu toimialan kanssa yhteistyössä suunnitellun teknisen ratkaisun mukaisesti ja valitun toteutuksen muuttaminen tässä kohtaa aiheuttaisi merkittäviä muutostöitä tietojärjestelmiin. Edellä todetun perusteella virasto ei edellytä muutoksia FGDH:n esittämään toteutukseen vaan vahvistaa vahvistettaviin ehtoihin esitetyt palvelutasot ja käyttökeskeytyksiä koskevan menettelyn osana keskistetyn tiedonvaihdon palveluehtoja.

Huomioiden FGDH:lle 49a §:n 1 momentissa asetettu vastuu ja vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden toiminnan riippuvuus datahubin palveluista virasto toteaa, että sen toimivallassa on tarvittaessa ja tapauskohtaisesti normaalina valvontatoimenpiteenä selvittää ja ratkaista, onko FGDH täyttänyt sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaisen vastuunsa, huolimatta ehtoihin tällä päätöksellä vahvistetuista palvelutasoista ja menettelyistä käyttökeskeytyksissä, ja tarvittaessa velvoittaa FGDH:n korjaamaan virheellinen menettelynsä.

Virasto toteaa edelleen, että viraston vahvistamien datahubin hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmien (dnro 942/400/2019) mukaan datahub-järjestelmän ympäristö tulee olemaan korkean käytettävyyden ympäristö eli se on suunniteltu siten, että ympäristön osalta käytettävyys on vähintään tasoa 99,9 % eli järjestelmän ympäristön aiheuttamia käyttökatkoja tulee tilastollisesti vuoden aikana korkeintaan noin 9 tuntia. Tämä käytettävyytaso on myös sovittu yhdessä toimialan markkinaosapuolten kautta Datahubin työryhmien kautta ja käytettävyytaso on ollut myös kommentailla toimialalla. Fingrid Datahub Oy:tä kannustetaan menetelmillä saavuttamaan vähintään toimialan kanssa yhteistyössä neuvoteltu käytettävyyden taso. Viraston tavoitteena on ohjata Fingrid Datahub Oy:tä myös



kehittämään käytettävyyden laatua oma-aloitteisesti toimialan edellyttämää vähimmäistasoa paremmaksi. Valvontamenetelmissä on käytettävyyden saavuttamiseksi asetettu kannustin, joka sallii suuremman tuoton käytettävyyden ylittäessä asetetun tavoitetason. Vastaavasti käytettävyyden alittaessa tavoitetason tuotto pienenee. Näin ollen virasto toteaa, ettei valvontamenetelmien lisäksi erillisille sanktioille palvelutasojen alituksesta ole perusteita.

Tietoturvaa koskevat vaatimukset

Endoista annetuissa lausunnoissa esitettiin, ettei Datahubille tulisi sallia valtuuksia muuttaa tietoturva vaatimukseen liittyvää ohjeistusta. Palvelusopimuksen kohtaa 10.1 Tietoturva koskevat vaatimukset koettiin epäreiluiksi. Kohdassa annetaan Datahubille täydet valtuudet muuttaa sopimuksen voimassaollessa ohjeistuksiaan haluumallaan tavalla riippumatta siitä, millaisia kustannuksia se asiakkaille aiheuttaa. Yleisesti tietoturva vaatimusten laajentaminen kaikkiin Datahub-tiedon lähdejärjestelmiin nähtiin menevän liian pitkälle ja osapuolen vastuualueelle.

FGDH on 23.4.2021 antamassaan lausunnossa esittänyt, että sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaan Fingridin on sekä järjestettävä datahubin toteutus, että huolehtia sen toiminnasta, muun muassa tietoturvasta. Pykälän mukaan tietoturva on järjestettävä asianmukaisesti niin, että sähkön vähittäismarkkinoiden tehokkaan toiminnan edellytykset voidaan turvata. Pykälän 3 momentissa täsmennetään tätä ja määrätään Fingrid huolehtimaan siitä, että "sen tietojärjestelmissä käsiteltävien henkilötietojen ja liikesalaisuuksien sekä maanpuolustuksen, poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen kannalta arkaluontoisten tietojen tietoturva on järjestetty asianmukaisesti". Pykälän 4 momentin kohdissa 1, 2 ja 3 taas määrätään, että järjestelmän riskienhallinnassa otetaan huomioon järjestelmien (ja tilojen) turvallisuus, tietoturva uhkien ja häiriöiden käsittely sekä liiketoiminnan jatkuvuuden hallinta.

FGDH on edelleen lausunnossaan esittänyt, että sähkömarkkinalaki ei täsmennä, mitä asianmukaisesti järjestetty tietoturva tarkoittaa. Tätä kysymystä lähestyessään FGDH on sisäisissä riskiarvioissaan todennut datahubiin liittyvien osapuolten kohdistavan tietoturva uhkia datahubiin. Suuri osa datahubiin kohdistuvista riskeistä ei johdu osapuolten itsensä tarkoituksenmukaisesta toiminnasta, vaan osapuolien järjestelmien mahdollisesta hyväksikäytöstä. Osapuolia voidaan esimerkiksi käyttää hyökkäysrajapintana datahubia kohtaan. Tällä FGDH:n lausunnon mukaan tarkoitetaan sitä, että mahdollinen hyökkääjä saattaa yrittää esimerkiksi kaapata osapuolen datahub-yhteyden, jotta se pääsisi aloittamaan varsinaisen tietoturva hyökkäyksensä datahubiin itseensä. Toisaalta on myös otettava huomioon, että hyökkääjä saattaa pyrkiä hankkimaan varmennetun datahub-yhteyden ja käyttää datahubia tai datahubissa olevia tietoja väärin.

FGDH on tuonut esille, että markkinaosapuolet ylläpitävät datahubissa säilytettävät tiedot. Nämä tiedot syntyvät markkinaosapuolten järjestelmissä ja datahubiin päätyvien tietojen koko arvoketju tulee suojata, jotta datahubin tietoturva voidaan pitää asianmukaisena.

Nämä seikat huomioon ottaen FGDH:n katsoi, että FGDH:n velvollisuuksiin kuuluu muun muassa asettaa tietoturva vaatimuksia datahub-järjestelmän käyttämiselle.



FGDH on 21.6.2021 antamassaan vastineessa edelleen todennut, että sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on ylläpidettävä ja kehitettävä 1 momentissa tarkoitettuja toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään ja rajapintoja toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja edellytykset tehokkaasti toimiville sähköön vähittäismarkkinoille voidaan turvata. Tietoturvan asianmukaisella tasolla tarkoitetaan hallituksen esityksen mukaan tässä yhteydessä asianmukaisia ja oikeasuhtaisia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joita sähkömarkkinoiden osapuolen ja verkonhaltijan tulee toteuttaa hallitukseen riskejä liittyen tietojärjestelmien turvallisuuteen.

Lisäksi sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on huolehdittava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta. Riskien hallinnassa on otettava huomioon mm. tietoturvahukien ja häiriöiden käsittely.

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on tarjottava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita vähittäismyynnille ja jakeluverkonhaltijoille tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmissä käsiteltävien henkilötietojen ja liikesalaisuuksien sekä maanpuolustuksen, poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen kannalta arkaluontoisten tietojen tietoturva on järjestetty asianmukaisesti.

Sähkömarkkinalain 75 b §:n mukaan sähköalan yrityksen on ylläpidettävä ja kehitettävä sähkökaupan markkinaprosesseihin, tasevastuun täyttämiseen ja taseeselvitykseen liittyviä toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään sekä yhteyksiä näihin toimintoihin liittyvien toisten sähköalan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille voidaan turvata. Tässäkin yhteydessä tietoturvan asianmukaisella tasolla tarkoitetaan asianmukaisia ja oikeasuhtaisia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä.

Sähkömarkkinalain ohella FGDH:ia ja sen palveluiden käyttäjiä koskevat EU:n tietosuoja-asetuksen rekisterinpitäjälle asettamat velvoitteet. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaan henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia ("eheys ja luottamuksellisuus"). Tietosuoja-asetuksen 25 ja 26 artiklassa on tarkennettu tätä rekisterinpitäjän velvoitetta huolehtia rekisteröidyn kohdistuvien tietosuojariskien huomioimisesta ja varmistettava, että käsittelytapojen määrittämisen sekä itse käsittelyn yhteydessä toteutetaan asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet.

Edellä mainitut kohdat korostavat datahubiin liittyvän tietoturvan tärkeyttä. Voidakseen toteuttaa lakisääteistä velvoitettaan sekä tietoturvan vaadittua tasoa, FGDH katsoi, että sen tulee pystyä esittämään tietoturvavelvoitteita asiakkailleen palvelusopimuksessa, jotta se voi tarvittaessa reagoida asianmukaisella ja rekisteröityjen aseman turvaavalla tavalla palvelun käyttäjästä johtuviin



tietoturvapuutteisiin esim. palvelusopimuksen kohdan 11.1.3 perusteella. Rekisteröidyn oikeuksien loukkauksen näkökulmasta, kuten myöskään FGDH:n edellä mainittujen lakisääteisten velvoitteiden noudattamisen näkökulmasta, FGDH katsoi, että sen pitää pystyä reagoimaan yhtä lailla palveluiden käyttäjien sekä teknisten että organisatoristen toimien laiminlyönnin aiheuttamiin tietoturvariskeihin ja loukkauksiin. Mikäli organisatoriisiin toimiin liittyviä vaatimuksia ei sallittaisi sisällyttävän osaksi sopimusta, estäisi tämä FGDH:n näkemyksen mukaan FGDH:ta reagoimasta näistä aiheutuviin tietoturvariskeihin ja loukkauksiin asianmukaisella ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla ilman riskiä siitä, että sen itse katsotaan syyllistyneen sopimusrikkomukseen. Tästä johtuen FGDH piti tärkeänä, että FGDH voi asettaa myös organisatorisia velvoitteita palveluidensa käyttäjille.

Datahubin ja sinne tallennettujen tietojen tietoturvaa tarkasteltaessa tulee huomioida kokonaisuus, joka muodostuu FGDH:n ja datahubin käyttäjien ylläpitämistä ja käyttämistä järjestelmistä ja näiden välisistä rajapinnoista. Tämän kokonaisuuden puitteissa suoritettavat tietoturvatoimenpiteet voivat olla luokiteltavissa joko teknisiksi tai organisatoriksi ja niiden toteuttaminen voi olla ensisijaisesti jo FGDH:n tai palvelun käyttäjän vastuulla. FGDH:n näkemyksen mukaan tietoturvan asianmukainen toteutus edellyttää, että FGDH:lla on kokonaisuuden kannalta keskeisenä toimijana oikeus reagoida tietoturvariskeihin ja loukkauksiin rekisteröityjen oikeudet turvaavalla tavalla riippumatta siitä, mistä osatekijästä tämä riski/loukkaus johtuu.

FGDH on ilmoittanut tarkistaneensa Palvelusopimuksen liitteen 5 Tietoturvavaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle sisältämien organisatoristen toimenpiteiden laajuutta ja päätyneet poistamaan kappaleen 5.4 Henkilöstön tietoturvaosaamista koskevien vaatimuksien henkilöstön koulutukselle ja tietoturvaohjelmien jalkauttamiseen liittyvät yksityiskohtaisemmat vaatimukset sekä poistaneet vuosittaiset tarkastukset. Muilta osin FGDH piti liitteen vaatimuksia edelleen tietoturvan asianmukaisen toteuttamisen kannalta ja siten edellä mainittujen säädösten noudattamisen kannalta perusteltuina. Näkemyksemme mukaan liitteeseen sisältyvät vaatimukset eivät aseta kohtuuttomia vaatimuksia asiakkaille.

FGDH on 21.6.2021 toimittanut virastolle päivitetyn Tietoturvavaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle -liitteen (Liite 5).

Virasto toteaa, että sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on tarjottava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmissä käsiteltävien henkilötietojen ja liikesalaisuuksien sekä maanpuolustuksen, poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen kannalta arkaluontoisten tietojen tietoturva on järjestetty asianmukaisesti.

Edelleen 49 a §:n mukaan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on huolehdittava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta. Datahubin palveluita käyttävän sähkömarkkinaosapuolen osalta veloitteet on määriteltävä sähkömarkkinalain 75 b §:ssä, eivätkä ne siten kuulu valvontalain 10 §:n mukaisten ennakolta vahvistettavien ehtojen kokonaisuuteen vaan viraston jälkikäteisen valvonnan piiriin.



Virasto katsoo, että FGDH voi palveluehdoissaan määrittää oman tietojärjestelmänsä tietoturvan tason ja käsiteltävien tietojen tietoturvaa koskevat periaatteet, mutta ehdoilla ei viraston näkemyksen mukaan voida laajentaa sähkömarkkinalain 75 b §:n mukaisia sähkömarkkinaosapuolen velvoitteita. FGDH:n toimivalta asettaa vaatimuksia datahubin käyttäjien tietoturvalle rajoittuu viraston näkemyksen mukaan asianmukaisen tietoturvatason asettamiseen. Kukin sähkömarkkinoiden osapuoli itse vastaa keinoista, joilla FGDH:n asettama asianmukainen tietoturvan taso saavutetaan ja siten vastaa mm. siitä, että sen palveluksessa oleva henkilöstö toimii tietoturvavaatimusten mukaisesti. Yhtiön vastuulla on siten määrittää ja toteuttaa tarvittavat yhtiön sisäiset koulutukset, perehdytykset ja vastaavat niin, että se saavuttaa vaaditun tietoturvatason.

Edellä todetun perusteella, jotta FGDH voi täyttää sille 49 a §:ssä asetetut tietoturvaa koskevat velvoitteensa, virasto vahvistaa datahubin palvelusopimuskokonaisuuden liitteenä esitetyn päivitetyn Tietoturvavaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle -liitteen (Liite 5).

Virasto katsoo, että tällä päätöksellä vahvistettuja Tietoturvavaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle -liitteessä (Liite 5) asetettuja tietoturvavaatimuksia voidaan tarkentaa ohjeilla, jotka on tehty sähkömarkkinalain 49 §:n mukaisesti yhteistyössä toimialan kanssa. Mikäli tällä päätöksellä vahvistettuihin tietoturvavaatimuksiin tehdään muutoksia, tulee muutetut ehdot saattaa Energiaviraston vahvistettavaksi.

Tietosuoja koskevat velvoitteet

Ehdoista annetuissa lausunnoissa mm. todettiin, että Datahub ja asiakas toimivat itsenäisinä rekisterinpitäjinä, mutta Palvelusopimuksen mukaan vain asiakas sitoutuu toimittamaan tietosuoja-asetuksen edellyttämiä tietoja, vaikka tämän tulisi sitoa molempia osapuolia. Palvelusopimuksen tietosuoja koskevaan osioon tulisi täsmentää, että Datahubin toimiessa rekisterinpitäjänä, tulee Datahubilla olla informointivelvollisuus suoraan rekisteröidyille oman toimintansa osalta.

Lisäksi Datahubin asema itsenäisenä rekisterinpitäjänä nähtiin ongelmallisena ja vastuut master-tiedon omistajuudesta tulisi kirkastaa.

FGDH on 23.4.2021 antamassaan lausunnossa tietosuoja koskevan palveluehtojen kappaleen 9 osalta katsonut, että tietosuojaan liittyvistä toimintatavoista on ehdottoman tarpeellista sopia FGDH:n ja järjestelmää käyttävän asiakkaan välillä. Kappaleeseen 9 esitetyt sopimusehdot osaltaan varmistavat, että FGDH toteuttaa palvelun sähkömarkkinalailla säädetyllä tavalla tietoturvallisesti. Esitetyillä ehdoilla ja toimimalla niiden mukaisesti varmistetaan yhtäältä, että rekisteröidyn oikeudet toteutuvat yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti ja toisaalta, että rekisterinpitäjät täyttävät omat rekisterinpitäjän velvollisuutensa.

Ehdon 9.4 osalta FGDH katsoo, ettei kyseinen ehto, kuten eivät muutkaan ehdot, laajenna asiakkaana olevan rekisterinpitäjän lakisääteisiä velvoitteita, vaan FGDH:n antamalla ohjeistuksella yhtäältä varmistetaan, että asiakas rekisterinpitäjänä täyttää oman Tietosuoja-asetuksen mukaisen informointivelvollisuutensa oikein siihen liittyen, kun asiakas toimittaa tiedot Datahubille. Tarkemmin sanoen, tämä henkilötietojen toimitus ja käsittely tulee kuvattua oikein ja yhdenmukaisesti rekisteröidyille loppuasiakkaille. Lisäksi samassa yhteydessä asiakas toimittaisi



FGDH:n ehdotuksen mukaisesti rekisteröidylle loppuasiakkaalle tiedon Tietosuoja-asetuksen 14 artiklan mukaisista tiedoista, siltä osin kuin FGDH rekisterinpitäjänä käsittelee rekisteröidyn loppuasiakkaan henkilötietoja. Tällöin FGDH:n tuottama tieto henkilötietojen käsittelystä kulkisi osana asiakkaan asiakasviestintää rekisteröidylle loppuasiakkaalle, johon FGDH:lla ei ole olemassa suoraa sopimussuhdetta. FGDH:n näkemyksen mukaan esitetty ehto ei laajenna asiakkaan tietosuoja-asetuksen mukaisia velvollisuuksia, vaikka tällöin täytettäisiinkin FGDH:n informointivelvollisuutta. FGDH haluaa korostaa, ettei kyseinen sopimuskohta liity mahdollisiin tietosuojaloukkauksiin liittyvään informointivelvollisuuteen.

FGDH totesi, että kappaleen 9 sopimusehtoja on tarkennettu FGDH:n toimialalta saamien kommenttien johdosta ennen kuin sopimusehdot on toimitettu viraston vahvistettaviksi. FGDH totesi kuitenkin, ettei tehdyillä sopimusehtojen tarkennuksilla ole ollut vaikutusta kaikkien virastolle lausunnon antaneiden tahojen lausuntoihin. FGDH katsoi, etteivät kaikki toimialan lausunnot ole täysin linjassa lausuttavana olevien sopimusehtojen kanssa, sikäli kun FGDH ymmärtää toimialan antamat lausunnot oikein. FGDH:n näkemyksen mukaan, on tärkeää löytää viraston toimivallan kannalta toteutuskelpoinen sopimuksellinen ratkaisu, jotta rekisteröidyn oikeuksien toteutuminen ja FGDH:n lakisääteisten velvollisuuksien täyttäminen voidaan varmistaa.

FGDH on 21.6.2021 antamassaan vastineessa edelleen yleisesti todennut, että Palvelusopimuksen kappaleesta 9, Tietosuoja, että henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä seikoista sopiminen Palvelusopimuksessa on ehdottomasti tarkoituksenmukaista ja tärkeää jo rekisteröityjen aseman turvaamiseksi, kun otetaan huomioon datahubissa käsiteltävien henkilötietojen merkittävä määrä. FGDH näkee kyseiset sopimusehdot välttämättömiksi myös sen vuoksi, että FGDH:lla täytyy sen näkemyksen mukaan olla sopimuksen perusteella mahdollisuus reagoida FGDH:n tietoon tulleeseen asiakkaan tietosuojavelvoitteiden laiminlyöntiin. Jos asiakas ei olisi sopimuksessa sitoutunut noudattamaan esitetyn kaltaisia ehtoja, voi tästä seurata tilanne, jossa FGDH olisi tietosuojalainsäädännön nojalla velvoitettu reagoimaan asiakkaan lainvastaiseen menettelyyn, mutta toisaalta samanaikaisesti FGDH:lla ei olisi palvelusopimuksen nojalla mahdollisuutta puuttua asiakkaan toimintaan, vaan sopimuksen mukaan FGDH olisi velvollinen jatkamaan palvelun tarjoamista asiakkaan puutteellisesta toiminnasta huolimatta. FGDH näkee kestävämmäksi sellaisen tilanteen, jossa pakottava lainsäädäntö ja sopimusvelvoitteet johtaisivat käytännössä ristiriitaisiin velvoitteisiin toisiinsa nähden. Edelleen FGDH katsoo, että tietosuoja koskevien ehtojen sisällyttäminen Palvelusopimukseen on perusteltua ottaen huomioon sähkömarkkinalain uudistuksen valmisteluvaiheessa annetut lausunnot, jotka liittyivät henkilötietojen käsittelyyn. Palvelusopimuksen kohtaan 9 esitetyillä ehdoilla ja toimimalla niiden mukaisesti varmistetaan yhtäältä, että rekisteröidyn oikeudet toteutuvat yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti ja toisaalta, että rekisterinpitäjät täyttävät rekisterinpitäjän informointivelvollisuutensa. Edelleen kappaleeseen 9 esitetyt sopimusehdot osaltaan varmistavat, että FGDH toteuttaa palvelun sähkömarkkinalaissa säädetyllä tavalla tietoturvallisesti.

Informointivelvollisuuksien toteuttamista koskevan ehdon 9.4 osalta FGDH toteaa aikaisemmin lausumansa lisäksi, että kyseisen ehdon tavoitteena on rekisterinpitäjien velvoitteiden täyttämisen varmistamisen lisäksi rekisteröityjen oikeuksien toteutumisen varmistaminen. Ehdossa 9.4 esitettyä toimintatapaa noudattamalla kukin rekisteröity saisi tiedot hänen henkilötietojensa käsittelystä datahubissa



rekisteröidyille itselleen suunnatulla tiedotteella. FGDH:lla ei ole sopimussuhdetta rekisteröityihin, kuten asiakkailta on, ja näin ollen FGDH:lla ei ole asiakasviestintää rekisteröidyille. Näin ollen, jos ehdossa 9.4 esitetyn kaltaisesta toimintatavasta ei voida sopia FGDH:n ja asiakkaiden välillä, FGDH:n täytyy harkita informointivelvollisuutensa toteuttamista muulla tavoin kuin rekisteröidyille kohdennetuilla tiedonannoilla. FGDH katsoi, ettei jonkinlainen keskitetysti julkaistu informointi olisi rekisteröityjen etua edistävä tiedotustapa, minkä lisäksi sellaisen tiedottamisen tietosuoja-asetuksen mukaisuudestakin voidaan esittää eriäviä näkökantoja. Edelleen FGDH toi esille, että ehdossa 9.4 esitetty toimintamalli ei käytännössä lisää asiakkaiden toimimisvelvollisuuksia, eikä sitä näin ollen FGDH:n näkemyksen mukaan voida perustellusti pitää asiakkaan kannalta kohtuuttomana. Näin ollen FGDH esitti edelleen, että Palvelusopimukseen sisällytetään esitetty ehto 9.4.

FGDH totesi lisäksi, että sille on muodostunut yleisesti käsitys, että toimialan yleinen tahtotila on, että datahub on loppukäyttäjien nähdessä lähinnä taustajärjestelmän asemassa, eikä FGDH esimerkiksi olisi toistuvasti suorassa yhteydessä toimialan loppukäyttäjien kanssa. FGDH katsoo, että ehdossa 9.4 esitetty toimintatapa olisi linjassa edellä mainitun toimialan yleisen tahtotilan kanssa. FGDH totesi kuitenkin, ettei toimiala ole esittänyt edellä viitattua yleistä tahtotilaansa nimenomaisesti esitettyyn ehtoon 9.4 liittyen.

Aikaisemmassa lausunnossaan sekä edellä esitetyillä perusteilla FGDH esitti, että kappale 9 on osa Palvelusopimukseen kuuluvaa olennaista sisältöä, josta on ehdotoman tarpeellista sopia FGDH:n ja asiakkaan välillä, kun huomioidaan datahubissa käsiteltävät henkilötiedot ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät toiminnot ja rajapinnat Asiakkaisiin. Näin ollen FGDH esitti, että tietosuoja koskevat ehdot sisällytetään esitetyn mukaisesti palvelusopimukseen. FGDH pyytää Virastoa harkitsemaan palveluehtojen vahvistamista siten, että Viraston toimivallan laajuus ei estä tietosuoja koskevien ehtojen sisällyttämistä palvelusopimukseen.

Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n mukaan virasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu sähkömarkkinalaissa ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa.

Viraston tehtävänä on valvontalain 10 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti vahvistaa järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehdot ennen niiden käyttöönottamista. Valvontalain yksityiskohtaisissa perusteluissa kyseissä kohdassa viitattaisiin sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaisiin palveluihin. Mainitut ehdot ja menetelmät kuuluisivat pykälässä säädetyn Energiaviraston ennakkollisen toimivallan piiriin. Vahvistuspäätöksen aineellisoikeudellisena perustana toimisivat sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 12 §:n mukaisesti sähkömarkkinalaki ja sen nojalla annetut säännökset.

Edellä todetun mukaisesti virasto katsoo, että tietosuoja koskevat velvoitteet kuuluvat viraston ennakkollisen toimivallan ja siten vahvistettavan palveluehtokokonaisuuden piiriin vain niiltä osin, kun ne kuuluvat sähkömarkkinalain 49 a §:ssä säädettyjen palveluiden piiriin. Virasto toteaa, että tietosuojasta ja sen toteutuksesta on säädetty lähtökohtaisesti yleisessä tietosuoja-asetuksessa (EU) 2016/679, jonka valvonta ei kuulu viraston toimivaltaan. Poikkeuksen tästä muodostavat tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen perusteen nojalla kansallisissa



lainsäädännössä toteutetut erityiset säännökset, joilla on mukautettu yleisen tietosuoja-asetuksen sääntöjen soveltamista sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluissa, sähkökaupan markkinaprosesseissa, tasevastuun täyttämässä ja taseselvityksessä, jotka on säädetty sähkömarkkina- ja kuuluvat näin ollen soveltuvien osin viraston jälkikäteisen valvonnan piiriin. Muilta osin tietosuoja-asetukseen ja sen tulkintaan liittyvät kysymykset eivät kuulu viraston toimivaltaan eikä virasto siten voi ottaa kantaa tällaisten velvoitteiden käytännön toteuttamiseen.

Edellä mainituista syistä virasto ei vahvista FGDH:n esittämiä tietosuoja koskevia velvoitteita datahubin palvelusopimuskokonaisuudessa eikä niitä viraston vahvistuspäätökseen nojalla siten voida katsoa datahubin käyttäjiä velvoittaviksi. Mikäli FGDH päättää sopia rekisterinpitäjän velvoitteisiin liittyvistä käytännön menettelyistä datahubin käyttäjien kanssa, vastaa se itse menettelynsä tietosuoja-asetuksen mukaisuudesta ja oikeellisuudesta.

Testijärjestelmät ja sertifiointi

Ehdoista annetuissa lausunnoissa on esitetty näkemyksiä mm. asiakkaille annetun kolmen kuukauden sertifiointijakson pituudesta uusiin ja laajennettuihin käyttötapauksiin liittyen. Jakson ei nähty olevan riittävä vaan sen tulisi olla vähintään kuusi kuukautta.

Useiden erilaisten testiympäristöjen jatkuvan ylläpidon esitettiin tuovan huomattavia kustannuksia asiakkaille. Asian määrittely koettiin myös epäselväksi sen suhteen, vaaditaanko myös asiakkaalta useita testi- ja kehitysympäristöjä.

Datahub testiympäristön haluttiin mahdollistavan testaaminen todellisilla tuotannon tiedoilla, jotta asiakkaiden ei tarvitse erikseen ylläpitää vain synteettiselle tiedolle varattua ympäristöä.

Myös testiympäristöille esitettiin määritettäväksi omat, sitä koskevat palvelutasot, jotta testiympäristön mahdolliset virheet ja toimintahäiriöt tulisivat korjatuksi kohtuullisen ajan kuluessa.

Lisäksi todettiin, ettei datahub-järjestelmän sertifiointia tulisi ulottaa sellaisiin käyttötapauksiin, jotka eivät ole FGDH:n käytön kannalta välttämättömiä käyttötapauksia. Kuitenkin FGDH:n määrittelemät sertifiointin käyttötapaukset tulisivat olla kokonaisuudessaan sertifioitu 12 kuukauden kuluttua datahub-järjestelmän käyttöönotosta.

FGDH on 23.4.2021 antamassaan lausunnossa todennut, että merkittävät muuttuvat toiminnallisuudet voivat johtua asiakkaan omista tietojärjestelmien kehitys- ja muutostarpeista tai pääsääntöisesti lainsäädäntöön perustuvista datahub-järjestelmän kehitys- ja muutostarpeista. Asiakkaiden tulee sertifioitua aina merkittävien muutosten yhteydessä, jolla varmistetaan järjestelmien yhteensopivuus.

Sähkömarkkinalain 75 a § velvoittaa vähittäismyyjää ja jakeluverkonhaltijaa huolehtimaan siitä, että sen tietojärjestelmät ja tiedonsiirtoon käyttämät järjestelmät toimivat yhteensopivasti sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tietojärjestelmien kanssa. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan vaatimuksen kohdistuvan uusiin toimijoihin datahubin käyttöönoton jälkeen.



Edellä todetun perusteella virasto katsoo ja on vastinepyynnössään FGDH:lle esittänyt, että sähkömarkkinalain 75 a §:n lähtökohtana on ollut varmistaa, että ennen datahubin käytön aloittamista nykyisten vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden ja datahubin käyttöönoton jälkeen uusien aloittavien vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden tietojärjestelmät ja tiedonsiirtoon käyttämät järjestelmät ovat yhteensopivat FGDH:n tietojärjestelmien kanssa. Virasto pitää perusteltuna, että järjestelmien yhteensopivuus toteutetaan lakisääteisen ensimmäisen käyttöönoton tapauksessa FGDH:n käyttöönottosuunnitelmissa esittämien määrittelyjen mukaisesti. Virasto pitää perusteltuna vastaavaa yhteensopivuuden varmistamista myös silloin, kun datahubin palvelukokonaisuutta laajennetaan sähkömarkkinalain 49 a §:n 1 momentissa määritellystä, tai kun datahubin käyttäjän omat tietojärjestelmät vaihtuvat tai olennaisesti muuttuvat siitä, millä aiempi yhteensopivuus on varmistettu. Viraston näkemyksen mukaan pykälän tarkoitus on kuitenkin kertaluonteinen yhteensopivuuden varmentaminen ennen datahubin palveluiden käyttöönottoa, eikä virasto siten näe perusteltuna asettaa datahubin käyttäjille sen laajempia tai jatkuvampia velvoitteita yhteensopivuuden varmistamiselle ja testaamiselle, kuin mitä edellä todettu yhteensopivuuden varmentaminen edellyttää.

FGDH on 21.6.2021 antamassaan vastineessa edelleen todennut, että tietojärjestelmien yhteensopivuuden varmentamista tehdään myös silloin, kun datahubin palvelukokonaisuutta laajennetaan sähkömarkkinalain 49 a §:n 1 momentissa määritellystä, tai kun datahubin käyttäjän omat tietojärjestelmät vaihtuvat tai olennaisesti muuttuvat siitä, millä aiempi yhteensopivuus on varmistettu.

FGDH totesi vastineessaan, ettei se edellytä sähköalan yrityksiltä jatkuvaa testijärjestelmien ylläpitoa, mutta sähköalan yrityksiltä edellytetään tietojärjestelmiensä yhteensopivuuden varmentamista FGDH:n testaus- ja sertifiointipalvelun kautta, kun datahubin palvelukokonaisuutta laajennetaan sähkömarkkinalain mukaisesti, tai kun datahubin käyttäjän omat tietojärjestelmät vaihtuvat tai olennaisesti muuttuvat siitä, millä aiempi yhteensopivuus on varmistettu.

FGDH totesi ylläpitävänsä ja kehittävänsä datahub-järjestelmän testijärjestelmää, jolloin datahubin käyttäjillä on mahdollisuus koska tahansa tarvitsemassaan laajuudessa hyödyntää datahubin testiympäristöjä oman lakisääteisen veloitteensa täyttämiseksi tai siihen pääsemiseksi.

Esitetyissä ehdoissa asiakkailta ei FGDH:n mukaan vaadita erillisen testijärjestelmän ylläpitämistä, mutta asiakkaiden tulee pystyä sertifioitumaan em. tilanteissa myös operatiivisessa toiminnassa. Asiakkaan tulee itse arvioida testijärjestelmänsä mitoittamista oman toimintansa näkökulmasta.

FGDH edelleen totesi vastineessaan, että FGDH näkemys testaamisen ja yhdenmukaisuuden varmistamisen tarpeen laukaisevista tilanteista/muutoksista ja testaamisen määrästä vastaa Energiaviraston vastinepyynnössä esitettyä.

Virasto on 24.6.2021 pyytänyt FGDH:a täsmentämään edellä esitetyt sertifiointitarpeen laukaisevat tilanteet palveluehtokokonaisuuteen. FGDH on toimittanut päivitetyn sertifiointipalvelun vaatimukset -liitteen (Liite 6) viraston vahvistettavaksi 29.6.2021. Virasto vahvistaa päivitettyt sertifiointipalvelun vaatimukset (Liite 6) ja testiympäristöt ja niiden vaatimukset (Liite 4) tällä päätöksellä.



Lausunnoissa esitetyn testiympäristöjen palvelutason määrittelyn osalta virasto toteaa, että sen toimivallassa on tarvittaessa ja tapauskohtaisesti normaalina valvontatoimenpiteenä selvittää ja ratkaista, onko FGDH täyttänyt sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaisen vastuunsa ja tarvittaessa velvoittaa FGDH korjaamaan virheellinen menettelynsä.

Vahingonkorvaukset

Ehdoista annetuissa lausunnoissa kommentoitiin mm., että palvelusopimuksessa esitettyjen vahingonkorvausten osalta Datahubin vastuu on varsin vähäinen ja Datahub ei vastaa asiakkaille aiheuttamistaan vahingoista. Datahubin käyttäjien vastuu toisilleen aiheuttamistaan vahingoista (esim. virheelliset tai puutteelliset tiedot Datahubissa) jää tällöin epäselväksi.

Palvelusopimuksen kohdat 13.4 ja 13.5 koskien vahingonkorvauksia ja vastuunrajoituksia koettiin epäselviksi. Sopimuksen mukaan, jos Datahub veloitetaan suorittamaan asiakkaan sopimukseen perustuvien velvoitteiden laiminlyönnin ja/tai rikkomisen johdosta korvausta datahub-järjestelmän käyttäjälle ja/tai kolmansille osapuolille, asiakas on velvollinen korvaamaan Datahubille edellä kuvatun vahingon. Kohdassa koetaan epäselväksi, tarkoitetaanko, että Datahub olisi velvollinen korvaamaan myös muita kuin välittömiä vahinkoja. Mikäli korvausvelvollisuus koskee myös välillisiä vahinkoja, esitetään, että kohtaa 13.5 on muutettava siten, että vastuunrajoitus soveltuu kohtaan 13.4. Asiasta kommentoitiin lisäksi, että vahingonkorvauslain mukaan puhdas varallisuusvahinko tulee korvattavaksi ainoastaan, jos siihen on erittäin painavia syitä. Näin ollen esitettiin, että vahingonkorvausmahdollisuutta ei tule poistaa, koska Datahub on tietoteknisesti keskeinen ja kriittinen solmukohta koko toimialalle.

Viraston näkemyksen mukaan FGDH:lla ei ole toimivaltaa ehdoissaan määrittää käyttäjien välisistä vahingonkorvauslain mukaisista vahingonkorvauksista. Koska datahubin käyttäjien välillä ei ole keskinäistä sopimussuhdetta, mahdolliset vahingonkorvauksia koskevat riita-asiat käsitellään heidän välillään vahingonkorvauslain mukaisesti. Palvelusopimuksen ehdoissa ei voi myöskään viraston käsityksen mukaan määritellä datahubin käyttäjien keskinäisiä vahingonkorvausvastuita tai korvaussummia. FGDH ei vastaa datahubin käyttäjien toisille käyttäjille aiheuttamista vahingoista eikä se ole mahdollisessa datahubin käyttäjien välisessä vahingonkorvausasiassa osapuolena. Mahdolliset vahingonkorvauksia koskevat riita-asiat ratkaistaan tuomioistuimessa, joka tuomitsee korvaukset vahingonaiheuttajan ja vahinkoa kärsineen kesken.

FGDH on 23.4.2021 antamassaan lausunnossa todennut, että valmistelussa on huomioitu yhtäältä edellä esitetty lainsäädännön velvoittavuus sekä mahdollisesta lainsäädännön rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset. Edelleen lakisääteisen velvoitteen täyttämistä (datahubpalvelun tuottamisesta) ei FGDH:n mukaan saa aiheutua FGDH:lle kohtuuttoman suurta riskiä sopimusehtojen kautta, sillä FGDH ei voi hallita riskiä esimerkiksi palvelun sisältöä rajaamalla tai uudelleen suuntaamalla, kuten kaupallisen palvelun toimittaja voisi tehdä. Edelleen kaupallisella palvelun toimittajalla on lähtökohtaisesti rajoittamaton voitontavoittelumahdollisuus ottamansa sopimusriskin vastapainona. FGDH:n osalta kohtuullinen voitto on rajoitettu valvontamallin mukaisesti, joten senkin vuoksi FGDH katsoi, että sillä on



korostettu peruste rajoittaa sopimuksellista vahingonkorvausvastuutansa ehdoissa. Edelleen FGDH toi esille, että ehtoihin esitetyt vastuunrajoitusehdot eivät poikkea olennaisesti muista Fingridin sopimusehdoista, jotka on kuitenkin laadittu aina kunakin palvelun erityispiirteet huomioiden. FGDH:n näkemyksen mukaan vastuuta koskevat ehdot ovat sisällöltään joko tavanomaisia tai Asiakkaan kannalta tavanomaista edullisempia, verrattuna kaupallisiin sopimuksiin.

FGDH taustoitti ehtoja edelleen siltä osin, että euromääräisen vastuunrajoitusehdon kirjoitustavassa on huomioitu Yleisten IT-ehtojen perinteinen kirjoitustapa määrittää euromääräinen vastuunrajoitus. Tällä tekniikalla on pyritty siihen, että ehto huomioi erilaiset sopimusosapuolet, ja olisi kohtuullinen ja tasapuolinen kaikille asiakkaille, riippumatta niiden palvelumaksujen suuruudesta. Lisäksi FGDH on tehnyt vertailua muun muassa Norjan Elhubin palveluehtoihin. FGDH:n käsityksen mukaan esitetyt sopimusehdot ovat vahingonkorvausvastuun osalta kokonaisuudessaan datahub-järjestelmän käyttäjille edullisemmat kuin vertailut norjalaiset sopimusehdot.

Ehdot tai sen liitteet eivät FGDH:n käsityksen mukaan sisällä ehtoja, joissa otettaisiin kantaa asiakkaiden välisiin vahingonkorvauslakiin perustuviin vastuisiin. Sen sijaan ehtoihin sisältyy ainoastaan sopijapuolten välisiä korvausvastuuseen liittyviä sopimusehtoja.

FGDH on lisäksi 21.6.2021 antamassaan vastineessa korostanut, että FGDH ei sulje pois sitä mahdollisuutta, että datahubin palvelun luonteen seurauksena FGDH:a kohtaan voidaan esittää vahingonkorvausvaatimuksia käyttäjien toimesta, jotka ovat kärsineet vahinkoa datahubia käyttäessään, vaikka vahingon todellinen aiheuttaja onkin datahubin toinen käyttäjä. Tällöin FGDH saattaa edellä esitetystä näkemyksistä huolimatta päätyä osapuolen asemaan vahingonkorvausasiassa. FGDH katsoi, että sillä tulee olla mahdollisuus sopimusehdoilla suojautua edellä kuvatun kaltaisen tapahtuman varalta. Mikäli FGDH veloitettaisiin kuvatun kaltaisessa tapauksessa korvaamaan datahubin käyttäjän aiheuttamia vahinkoja toiselle tai muille käyttäjille, niin FGDH katsoi, että sillä tulee olla sopimusperusteinen oikeus saada korvaus kärsimästään vahingosta vahingon todelliselta aiheuttajalta.

FGDH totesi edelleen lausunnoissa esitetystä näkemyksistä, että datahubin toiselle käyttäjälle maksettavien korvausten tulisi olla riidattomia, jotta datahub voisi periä maksamansa korvaukset edelleen käyttäjältä. FGDH:n näkemyksen mukaan tämä lausunto on kohdistettu FGDH:n syksyllä 2020 julkistaman sopimusluonnoksen tekstiin. FGDH on muuttanut syksyllä 2020 saamiensa lausuntojen johdosta kyseistä sopimusehtoa sellaiseksi, kuin se nyt on esitetty vahvistettavaksi Palvelusopimuksen ehtojen kohdassa 13.4. FGDH:n näkemyksen mukaan esitetty ehtokohta 13.4 on selkeä. Sen mukaan asiakas on velvollinen korvaamaan Datahubille edellä [ehdoissa] kuvatun vahingon, mikäli Datahub veloitetaan suorittamaan asiakkaan sopimukseen perustuvien veloitteiden laiminlyönnin ja/tai rikkomisen johdosta korvausta datahub-järjestelmän käyttäjälle ja/tai kolmansille osapuolille. Näin ollen asiakkaan korvausvelvollisuus ei tämän sopimusehdon nojalla syntyisi esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa Datahub päättäisi omaehtoisesti korvata kohdassa tarkoitettuja vahinkoja toiselle asiakkaalle vastoin esitetyn kohdan 13.4 virkettä.

FGDH katsoi, ettei esitettyjä vahingonkorvausehtoja ole tarkoituksenmukaista muuttaa lausunnoissa kuvatuilla tavoilla, eikä se kaikilta osin olisi edes



sopimusosikeuden oppien mukaan mahdollistakaan. Näin ollen FGDH esitti, että vahingonkorvausta koskevat ehdot vahvistetaan esitetyn mukaisina.

Virasto katsoo edellä esitetty huomioiden ja yhtyy FGDH:n käsitykseen siitä, että palvelusopimukseen ei ole sisällytetty ehtoja, joissa otettaisiin kantaa asiakkaiden välisiin vahingonkorvauslakiin perustuviin vastuisiin, vaan ehdoissa on sisällytettynä sopijapuolten välisiä korvausvastuuseen liittyviä sopimusehtoja ja vahvistaa keskitetyn tiedonvaihdon palvelusopimuskokonaisuudessa esitetyt vahingonkorvausvaatimukset osana keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtoja.

Hinnoittelu

Ehdoista saaduissa lausunnoissa on Liitteen 2 Hinnoittelu mukaista kustannusjakoa jakeluverkonhaltijoille pidetty sekä hyvänä ja tasapuolisena, että kohtuuttomana. Osassa lausuntoja todettiin kuitenkin, että on haastavaa ottaa kantaa (hinta) rakenteeseen, ilman että on tietoa komponenttien suuruudesta. Vaikka tarkkoja yksikköhintoja ei olisi määritelty sopimusliitteessä, tulisi siihen lausujen mukaan kuitenkin lisätä kuvaus eri maksujen suhteellisesta suuruudesta sekä maksujen ja kustannustenjaon määräytymisperusteista.

Osassa lausuntoja todettiin, että sähköverkkoyhtiöille kansallisen Datahubin välittömät hyödyt ovat vähäiset ja että palvelun hinnoittelun pääpaino tulisi kohdistua hyötynäkökulman mukaisesti eli niille yhtiöille, joiden tarpeisiin Datahub rakennetaan ja joiden tarpeesta Datahubia tullaan myös jatkossa kehittämään. Datahubin hyötyjen esitettiin tulevan keskittymään enemmän sähkönmyyjien ja kolmansien osapuolien palvelutuotantoon, joten myös maksut järjestelmän osalta tulisi keskittää selkeämmin niille liiketoiminnoille, joissa mahdollinen tuleva liikevaihtokin on suurempi, eli sähkönmyyjille ja mahdollisille kolmansille osapuolille. Palvelusopimuksen liitteessä 2 esitetyn hinnoittelumallin esitettiin olevan sähköverkkoyhtiöiden ja erityisesti suurempien yhtiöiden näkökulmasta kohtuuton. Sopimuskokonaisuudessa sähköverkkoyhtiöille kohdistetaan 50% kansallisen Datahubin rakentamis- ja ylläpitokustannuksista, vaikka todellisuudessa palvelun rakentamista ja sen hyötyjä ovat ajaneet ja perustelleet sähkönmyyjät oman liiketoimintansa näkökulmasta.

Toisissa lausunnoissa taas esitettiin, että jakeluverkonhaltijoiden osuus tulisi olla vähintään valmisteluprosessissa aikaisemmin esitetty 70% ja todetaan, että Norjassa, jossa datahub on jo toiminnassa, jakeluverkonhaltijoiden osuus on 80%. Tämä nähtiin soveltuvana jakona myös Suomessa. Datahubin palvelumaksujen todettiin vaikuttavan kilpaillulla markkinalla yhtiöiden välisiin kilpailuasetelmiin, jonka vuoksi olisi kilpailun kannalta neutraalein tapa siirtää Datahubin kustannukset kokonaan jakeluverkonhaltijoille. Tämä varmistaisi, että erilaiset sähkönmyyjät eivät saa suhteellista kilpailuetua toisiinsa nähden.

Lausunnoissa kommentoitiin lisäksi maksukomponenttien määräytymistä ja mallia, jossa operatiiviset kustannukset katetaan muuttuvista kustannuksista koostuvalla palvelumaksulla kommentoitiin hyväksi. Myös palvelu- ja perustamismaksun perustamista käyttöpaikkojen lukumäärään kommentoitiin perustelluksi. Osassa lausunnoista kuitenkin esitettiin, että maksujen yksikkökustannusta pitää, kustannusvastaavuusperiaatteen mukaisesti, porrastaa käyttöpaikkojen lukumäärän



perusteella niin, että huomioidaan volyymien kasvusta johtuva mittakaavaetu. Suuremmat käyttöpaikka- tai asiakasmäärät tulee näkyä yksikköhintoja alentavana.

Joissain lausunnoissa todettiin edelleen, että Datahubiin liittymisestä voidaan periä kohtuullinen perustamismaksu käyttöpaikkojen määrään suhteutetusti, mutta ilman käyttöpaikkoja liittyvälle asiakkaalle (ns. kolmannet osapuolet) tulisi myös määritellä perustamismaksu. Palvelusopimuksessa määritelty kiinteä nähtiin kuitenkin epäoikeudenmukaisena pienempiä toimijoita kohtaan, ja että se voisi olla myös Kilpailulain 7§ mukainen markkinoille pääsyn este.

Eräässä lausunnossa todettiin, että Liitteen 2 Hinnoittelu käyttöpaikan määrittelystä ei käy ilmi, lasketaanko käyttöpaikkojen lukumäärään mukaan sekä kulutus- ja tuotantokäyttöpaikat. Laskutuksen perusteeksi esitettiin lausunnossa kulutus- käyttöpaikkojen määrään.

FGDH on 21.6.2021 antamassaan vastineessa todennut, että FGDH:n näkökulmasta tärkeintä on yllä mainitun sähkömarkkinalain toteuttaminen noudattamalla Energiaviraston vahvistamaa datahubin eli sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnan menetelmiä sekä mahdollistaa FGDH:n operatiivinen toiminta myös taloudelliselta kannalta. FGDH:lle ei ole merkityksellistä maksukomponenttien yksityiskohdat tai kustannusten jakautuminen, vaan hinnoittelun kohtuullisen valvontamenetelmän noudattaminen.

FGDH:n mukaan kysymystä kustannusten jaosta eri markkinaosapuolten välillä sekä tarvittavista maksukomponenteista on käyty vuodesta 2014 aina tähän päivään asti. Vuonna 2014 julkaistussa Selvitys sähkön vähittäismarkkinoiden tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisusta (loppuraportti 16.12.2014) arvioitiin kustannusten jakoa eri osapuolten välillä sen hetkisen tiedon perusteella (raportin kappale 7.3). Raportissa päädyttiin suositukseen, että verkonhaltijoiden osuus verkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien yhteenlasketusta maksuosuudesta voisi olla 60–70 %. Tämän jälkeen keskustelu ja saadut kommentit ovat pääsääntöisesti perustuneet siihen näkökulmaan, että jakeluverkonhaltijoiden näkemyksen mukaan sähkön myyjien tulisi maksaa isompi osa datahubin kustannuksista ja vastaavasti sähkön myyjien näkökulmasta jakeluverkonhaltijoiden tulisi maksaa isompi osa kustannuksista. Yhteistä näkemystä toimialalla ei ole muodostunut.

Vuonna 2019 palvelusopimuksia suunniteltaessa ja esiteltäessä Datahubin seurantaryhmälle seurantaryhmältä pyydettiin palautetta, miten kustannukset tulisi jakaa verkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien välillä. Seurantaryhmältä pyydettiin palautetta mm. seuraaviin asioihin:

- Ovatko ehdotetut maksukomponentit itsessään tarkoituksenmukaisia?
- Onko suhdeluku maksujen jakautumisesta oikeudenmukainen jakeluverkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien välillä? Jos ei niin perustelut miksi ei ja mitä suhdelukua tulisi käyttää?
- Mitä maksuja tulisi olla ja miten ne tulisi kohdistaa kolmansille osapuolille / palveluntarjoajille?

FGDH:n mukaan saaduissa vastauksissa maksukomponentit itsessään nähtiin perustelluiksi ja käyttökelpoisiksi. Edelleen palaute kustannustenjaosta



jakeluverkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien välillä seurantaryhmältä oli, että jakeluverkonhaltijoilta tulisi periä sähkönmyyjä suurempi osuus ja vastaavasti sähkönmyyjiltä tulisi periä jakeluverkonhaltijoita suurempi osuus. Seurantaryhmältä tuli myös palautetta, että vuonna 2014 tehty selvitys ja sen loppuraportissa arvioitu kustannustenjaon johtopäätökset eivät ole enää kaikilta osin paikkansa pitäviä ja tältä osin esitettiin kustannustenjaon osalta kompromissia 50/50. Lisäksi saadussa palautteessa nähtiin edelleen tärkeäksi, että kolmannet osapuolet osallistuvat niin datahubin investoinnin kuin operatiivisten kustannusten maksamiseen.

Vastaavanlaista palautetta kuin mitä saatiin seurantaryhmältä niin saatiin myös palvelusopimuksen kommentointikierroksella lokakuussa 2020. Lisäksi Energiaviraston FGDH:lle toimittamissa lausunnoissa esiintyy samat ristikkäiset mielipiteet sekä kannatus 50/50 jaolle.

Edellä kuvatun perusteella on palvelusopimuksessa FGDH:n mukaan esitetty kustannusjako 50/50.

FGDH on toimittanut kuvauksen keskitetyn tiedonvaihdon palvelun tarjoamisesta perittävien maksujen määrittämismenetelmistä.

FGDH on esittänyt viraston vahvistettavaksi kustannusten jakosuhteen ja maksukomponenttien asettamista palvelusopimuskokonaisuuden hinnoittelu-liitteessä 2. FGDH:n mukaan seurantaryhmässä on toistuvasti ollut erimielisyyttä relevantin kustannusten jakosuhteen osalta jakeluverkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien välillä. Vuonna 2014 tehdyn selvityksen loppuraportissa jakeluverkonhaltijoiden osuudeksi on esitetty 60 – 70 %, mutta perusteet joihin selvitys on perustunut tältä osin ovat vuosien varrella muuttuneet. Seurantaryhmässä kompromissiksi on esitetty suhdetta 50/50 ja että kolmannet osapuolet osallistuvat niin datahubin investoinnin kustannusten kuin operatiivisten kustannusten maksamiseen.

Sähkömarkkinalain 49 a §:ssä tarkoitetut tehtävät rahoitetaan erillisillä maksuilla, joita järjestelmävastaava kantaverkonhaltija on oikeutettu keräämään kantaverkopalvelun, tasepalvelun ja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjiltä. Maksuilla voidaan kattaa järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle tehtävien hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto. Maksujen määräytymisperusteiden tulee olla tasapuolisia ja syrjimättömiä.

Vastaavasti sähkömarkkinalain 49 b §:n mukaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön palvelumaksujen tulee perustua käyttäjien hyödyntämiin palveluihin. Maksut eivät saa perustua yksikön 49 a §:n perusteella keräämien tietojen markkina-arvoon. Maksut ja niiden määräytymisperusteet on myös julkaistava.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (144/2018 vp) pykälän 49 b yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että maksujen määräytymisperusteiden tulisi olla tasapuolisia ja syrjimättömiä. Perittävien maksujen määräytymisperusteiden tulisi kohdella toimijoita ja toimijaryhmiä tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Määräytymisperusteissa voisi olla eroja eri toimijaryhmien välillä, mutta erojen tulisi perustua objektiivisesti määriteltyihin kriteereihin. Pykälän 2 momentissa annettaisiin erityissäännös sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön palvelumaksuista. Säännöksen mukaan yksikön palvelumaksujen tulisi perustua sen käyttäjien hyödyntämiin



palveluihin, mutta ei lain 49 a §:n nojalla kerättävien tietojen markkina-arvoon. Esimerkiksi käyttöpaikkojen lukumäärään perustuva hinnoittelu olisi mahdollista. Koska sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköllä olisi lakiin perustuva monopoliasema näiden palvelujen tuottamisessa, Energiavirastolle ehdotetaan säädettäväksi toimivalta vahvistaa palvelujen ehdot ja hinnoittelumenetelmät ennen niiden käyttöönottoa. Tämä toimivalta sisällytettäisiin sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:ään.

Energiavirasto toteaa valvontalain 10 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaisesti hinnoittelurakenteen määrittämistä kustannusten jakosuhteen osalta, että vaikkakin jakosuhte 50/50 vaikuttaa tasapuoliselta ja syrjimättömältä, ei sen soveltamiseen FGDH ole esittänyt riittäviä objektiivisiin kriteereihin, kuten eri asiakasryhmistä aiheutuviin kustannuksiin, perustuvia perusteluja. Ehdosta annetuissa lausunnoissa on esitetty toisistaan poikkeavia näkemyksiä sovellettavasta jakosuhteesta.

Selvitys sähkön vähittäismarkkinoiden tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisusta (loppuraportti 16.12.2014) suosittaa jakeluverkonhaltijoiden osuudeksi 60-70 % osuutta kokonaiskustannuksista. Koska järjestelmän määrittämisessä on kuitenkin vuoden 2014 jälkeen lisätty useita toiminnallisuuksia, joiden käyttö painottuu sähkönmyyntiin pitää Energiavirasto perusteltuna laskea loppuraportin suosittelemaa jakeluverkonhaltijan kokonaiskustannusosuutta ja asettaa se yhtäläiseksi jakeluverkonhaltijoiden ja sähkönmyyjien kesken. FGDH:n esittämää kustannusten jakosuhdetta on näin ollen pidettävä riittävänä tasapuolisena ja syrjimättömänä. Energiavirasto toteaa kuitenkin, että myöhemmin palvelun käynnistyttyä ja uusien palveluntarjoajien liittyessä datahub-palvelun piiriin on kustannusten jakosuhdetta kuitenkin tarpeen mukaan tarkasteltava objektiivisilla kriteereillä uudestaan palveluiden käytön suhteen kaikkien käyttäjien osalta.

FGDH:n mukaan uusien palveluntarjoajien tullessa Datahubin palvelun piiriin operatiivisen toiminnan käynnistymisen jälkeen niiltä peritään käyttöpaikkakohtaiset perustamismaksut ja käyttöpaikkakohtaiset palvelumaksut jäljellä olevan Energiaviraston vahvistaman hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnan menetelmien poistojen mukaisesti. Tämän lisäksi kyseisiltä asiakkailta peritään kuukausimaksu. Uudet palveluntarjoajat tulevat osallistumaan kehitysinvestointeihin kuten myös operatiivisiin kustannuksiin vastaavin periaattein kuin jakeluverkonhaltijat ja sähkönmyyjät. Eli uudet palveluntarjoajat tulevat maksamaan osaltaan kehitysinvestointeihin perustuvat kustannukset kehitysinvestoinneille asetetun kohtuullisen tuoton valvontamallin ja sen poistojen mukaisesti.

FGDH:n esittämä maksurakenne pohjautuu käyttöpaikkamäärään perustuviin perustamismaksuun sekä palvelumaksuun ja kiinteästä maksusta. FGDH:n mukaan perustamismaksulla katetaan datahubin investointikustannuksia, jotka ovat syntyneet ennen operatiivisen toiminnan alkamista sekä käyttöönottoon liittyviä testaus- ja sertifiointikuluja. Perustamismaksua maksavat tasavertaisesti Datahubin operatiivisen toiminnan alkaessa liittyneet asiakkaat sekä myöhemmin liittyneet asiakkaat jäljellä olevan poistojen mukaisesti. Perustamismaksun perusteena on asiakkaan käyttöpaikkojen määrä Suomessa (EUR/käyttöpaikka). Perustamismaksun kustannukset kohdistetaan FGDH:n mukaan suhteessa 50/50 jakeluverkonhaltijoille ja sähkönmyyjille.



Palvelumaksulla taas katetaan FGDH:n mukaan datahubin palvelun vuosittaisia operatiivisia käyttökustannuksia sekä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun käyttöönoton jälkeisiä kehitysinvestointeja. Palvelumaksun perusteena on käyttöpaikkojen määrä Suomessa. Palvelumaksun kustannukset kohdistetaan FGDH:n mukaan suhteessa 50/50 jakeluverkonhaltijoille ja sähkönmyyjille.

Hinnoittelu liitteen 2 mukaan perustamismaksun ja palvelumaksun laskutus tapahtuu käyttöpaikkojen mukaan kuukausittain ja laskutusperusteena on asiakkaan käyttöpaikkojen lukumäärä kuukausitasolla. Laskutuksessa ovat mukana käyttöpaikat, joiden datahub-järjestelmän tilatietoina on tilakytetty, katkaistu tai rakenteilla. Käyttöpaikkojen osalta käytetään laskutuksessa asiakkaan käyttöpaikkojen määrä kuukauden viimeisen päivän ja tunnin mukaisesti.

Energiavirasto toteaa sähkönkäyttöpaikkojen määrän olevan yksinkertainen ja selkeä tapa hinnoittelun tason määrittämiselle sähkömarkkinaosapuolten osalta. Käyttöpaikka on sähkömarkkinoiden tiedonvaihdon keskeisiä yksiköitä, johon tiedonvaihtopalvelua käyttävien toimijoiden toimet pääsääntöisesti tavalla tai toisella kohdistuvat. Hinnoittelu liitteen 2 mukaan käyttöpaikkojen määritelmää ei ole rajattu pelkästään kulutuksen käyttöpaikkoihin. Hallituksen esityksen (144/2018 vp) mukaan määräytymisperusteissa voisi olla eroja eri toimijaryhmien välillä, mutta erojen tulisi perustua objektiivisesti määriteltyihin kriteereihin. Määräalennuksen soveltaminen käyttöpaikkakohtaisesti määräytyvään maksuun siirtäisi kustannuksia suuremmilta toimijoilta pienemmille, eikä tällaisen alennuksen soveltamiselle ole tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden kannalta perusteita. Energiavirasto toteaa, että perustamismaksun että palvelumaksun käyttöpaikkakohtainen maksu ovat perusteltuja niiden kustannusten osalta, jotka ovat riippuvaisia palvelun käytöstä FGDH:n esittämällä tavalla.

Kiinteällä maksulla FGDH:n mukaan katetaan sekä datahubin investointikustannuksia, että operatiivisia kustannuksia. Kiinteä maksu veloitetaan saman suuruisena asiakkailta. Kiinteän kuukausimaksun perusteena on FGDH:n mukaan osapuolesta datahubille aiheutuvia kustannuksia, jotka eivät ole riippuvaisia osapuolen datahubin käytön laajuudesta. Tällaisia kustannuksia ovat FGDH:n mukaan mm. osapuolen luominen ja ylläpitäminen datahub-järjestelmään, tarvittavat tiedonsiirtoyhteydet, osapuolen mahdollisuus käyttää datahubin tukipalvelua, tietoturvaan- ja tietosuojaan liittyvät asiat, osapuolia koskevien viranomaisraportoinnin järjestäminen, datahubin palvelusopimukseen ja laskutukseen liittyvät hallinnolliset tehtävät. Energiavirasto toteaa, ettei se vahvista hintoja liitteessä 2. Kiinteän maksun määrä liitteessä 2 on kuitenkin suhteessa sähkömarkkinaosapuolten kokoon, eikä se näin ollen muodostuisi markkinoille tulon esteeksi. Kiinteän maksun hintaa on kuitenkin syytä tarkastella uudestaan, kun uudet palveluntarjoajat liittyvät palveluun. Energiavirasto toteaa edellä mainitun perusteella, että kiinteän maksun periminen kiinteiden kustannusten ja sellaisten operatiivisten kustannusten osalta, jotka eivät riipu palvelun käytöstä, on perusteltua FGDH:n esittämällä tavalla.

Laskujen maksu- ja huomautusajat

Ehdoista saaduissa lausunnoissa 14 päivän laskuaikaa pidettiin liian lyhyen näin merkittäville laskuille. Palvelumaksuihin tarvitaan markkinaosapuolille aikaa tarkastaa lasku ja mahdollisesti reklamoida puutteista. Palvelumaksujen laskutuksen aikaväliä esitettiin muutettavaksi 14 päivästä 30 päivään. Lisäksi maksuaika



esitettiin muutettavaksi niin, että se olisi vähintään 21 päivää ja laskun huomautusaika vähintään sama. Laskukierro markkinaosapuolten prosesseissa on erään lausunnon mukaan normaalisti 21 päivää.

FGDH on 23.4.2021 antamassaan lausunnossa todennut, että osa toimialan lausunnonantajista esitti, että 14 päivän maksuehto on liian lyhyt ja tulisi olla 30 päivää. Fingrid noudattaa kaikkien palvelujensa laskutuksen osalta yhtäläisesti 14 päivän maksuehtoja, jotka EV on vahvistanut kyseisten palveluiden ehdoissa. Vastavalla tavalla on tarkoitus tehdä myös FGDH:n palvelun laskutuksen osalta. FGDH:n palvelu on lakisääteistä viranomaisen valvonnan alaista palvelua, joka esitetään laskutettavan asiakkailta vasta jälkikäteen perustuen palvelusopimuksessa esitettyihin maksukomponentteihin. Laskutettava määrä on näin ollen hyvin asiakkaan ennakoitavissa. Edellä esitetyin perusteluin FGDH katsoi, että 14 päivän maksuehto erityisesti jälkikäteen tehtävässä laskutuksessa on asiakkaalle kohtuullinen, eikä sitä näin ollen ole tarpeellista pidentää. FGDH katsoi, että pidempi maksuehto jälkikäteisessä laskutuksessa olisi FGDH:n kannalta kohtuuton.

Virasto toteaa, että FGDH:n lausunnossaan esittämän mukaisesti laskujen maksuja huomautusajat eivät poikkea normaalista käytännöstä eikä virasto ole tässä kohtaa nähnyt tarpeelliseksi esittää asiaan muutosta.

Häiriöistä ilmoittaminen

Ehdoista saaduissa lausunnoissa tuotiin esiin, että sopimukseen tulisi kirjata kuinka Datahub ilmoittaa omassa järjestelmässään ilmenevistä häiriöistä markkinaosapuolille. Velvoite ei ole sopimusosapuolten suhteen tasapainoinen. Eräessä lausunnossa oli todettu myös, että Datahubista itsestään johtuvista tietoturvaloukkauksista tai häiriöistä tulee tiedottaa asiakkaita.

FGDH on 23.4.2021 antamassaan lausunnossa esittänyt, että Datahub julkaisee säännöllisesti yhteenvedon datahub-järjestelmän häiriöiden toteutuneista ratkaisujaista Datahub Palvelut -portaalissa, jonne on pääsy kaikilla Datahubin asiakkailla. Datahub Tukipalvelussa tullaan ylläpitämään listaa datahub-järjestelmässä olevista tunnetuista häiriöistä. Lisäksi merkittävistä häiriöistä FGDH tulee viestimään häiriön vakavuuden vaatimassa laajuudessa. Datahub Tukipalveluun on myös pääsy kaikilla Datahubin asiakkailla. Datahubin häiriöistä viestimistä myös tarkennettiin liitteeseen 3 Palvelutasot toimialan FGDH:lle antamien palvelusopimuksen kommenttien perusteella. FGDH katsoo, että datahubin häiriöistä viestiminen on esitetty riittävällä tarkkuudella Palvelusopimuksen liitteessä 3 Palvelutasot.

Virasto toteaa, ettei tältä osin ole tarpeellista esittää muutosta vahvistettaviin ehtoihin.

Molemminpuoliset velvoitteet ehdoissa

Ehdoista saaduissa lausunnoissa on esitetty, että Palvelusopimuksen tulisi olla enemmän molempia osapuolia velvoittava ja vastuita tulisi kirjata molempien osapuolien osalta. Palvelussopimuksessa ja sen liitteissä keskitytään enemmän vain asiakkaiden oikeuksiin ja velvoitteisiin.

Ehdoista saaduissa lausunnoissa tuotiin mm. esiin, että sopimukseen tulisi kirjata kuinka Datahub ilmoittaa omassa järjestelmässään ilmenevistä häiriöistä



markkinaosapuolille. Velvoite ei ole sopimusosapuolten suhteen tasapainoinen. Eräissä lausunnossa oli todettu myös, että Datahubista itsestään johtuvista tietoturvaloukkauksista tai häiriöistä tulee tiedottaa asiakkaita.

FGDH on 24.3.2021 antamassaan lausunnossa todennut, että sähkömarkkinalaki ja sähkömarkkina-asetukset määrittävät FGDH:n tehtävät. Näin ollen FGDH:n velvoitteiden kirjaaminen poikkeaa sopimuksessa jossain määrin esimerkiksi kaupallisista IT-palvelusopimuksista, joissa palvelun sisältö kokonaisuudessaan perustuu ainoastaan osapuolien väliseen sopimukseen, eikä Asiakkaan asemaa turvaa muu kokonaisuus kuin osapuolien välinen sopimus.

FGDH totesi, että se on jo ennen vahvistusprosessia selkiyttänyt molempien osapuolien velvoitteiden kirjaamista ehtoihin sekä ehtojen liitteenä olevaan palvelukuvaukseen. FGDH:n näkemyksen mukaan molempien sopimusosapuolien velvollisuudet sekä niihin liittyvät vastuut on määritelty sopimuskokonaisuuteen riittävän kattavasti ja tarkoituksenmukaisella tasolla.

FGDH on 23.4.2021 antamassaan lausunnossa häiriöiden ilmoittamisen osalta esittänyt, että Datahub julkaisee säännöllisesti yhteenvedon datahub-järjestelmän häiriöiden toteutuneista ratkaisuaajoista Datahub Palvelut -portaalissa, jonne on pääsy kaikilla Datahubin asiakkailla. Datahub Tukipalvelussa tullaan ylläpitämään listaa datahub-järjestelmässä olevista tunnetuista häiriöistä. Lisäksi merkittävistä häiriöistä FGDH tulee viestimään häiriön vakavuuden vaatimassa laajuudessa. Datahub Tukipalveluun on myös pääsy kaikilla Datahubin asiakkailla. Datahubin häiriöistä viestimistä myös tarkennettiin liitteeseen 3 Palvelutasot toimialan FGDH:lle antamien palvelusopimuksen kommenttien perusteella. FGDH katsoi, että datahubin häiriöistä viestiminen on esitetty riittävällä tarkkuudella Palvelusopimuksen liitteessä 3 Palvelutasot.

Energiavirasto katsoo, ettei tältä osin tarvetta esittää muutoksia vahvistettaviin ehtoihin.

Ehtojen vahvistaminen ja voimassaolo

Virasto on pyytänyt FGDH:a täydentämään ehtoja vahvistusprosessin kuluessa, mutta asiassa on käynyt ilmi, ettei ehdoissa esitettyihin velvoitteisiin liittyviä yksityiskohtia ole mahdollista kaikilta osin määrittää ennen, kuin datahubin käyttökokemuksen myötä. Virasto toteaa lisäksi, että kokonaisuudesta puuttuu myös kolmansia osapuolia koskevat keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdot ja kustannusrakenne.

Edellä todetusta syystä virasto katsoo perustelluksi, että keskitetyn tiedonvaihdon palveluehdot vahvistetaan tällä päätöksellä määräajaksi.

Valtioneuvoston asetuksen 1073/2019 mukaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut otetaan käyttöön 21.2.2022. Energiavirasto toteaa, että FGDH voi siten tarjota sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita tällä päätöksellä vahvistetuilla ehdoilla tuosta ajankohdasta alkaen. Energiavirasto toteaa, että FGDH voi kuitenkin tehdä palvelun käyttäjien kanssa sopimuksia palvelun käytöstä jo tätä aiemmin.



Valtioneuvoston asetuksen 1133/2020 mukaan sähkökulutuksen ja -tuotannon taseselvitysjakson sisäinen netotus on toteutettava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön palveluna viimeistään 1.1.2023. Lisäksi taseselvitysjakson sisäisen hyvityslaskennan tulee olla sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön palveluna jakeluverkonhaltijan käytettävissä samasta ajankohdasta alkaen. Edelleen sähkökäyttöpaikan sähkökulutuksen ja -tuotannon taseselvitysjakson sisäinen netotus ja taseselvitysjakson sisäinen hyvityslaskenta tulee 1.1.2023 alkaen tehdä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikössä taseselvitysjakson asemesta 15 minuutin aikajaksoissa, jos sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikkö vastaanottaa jakeluverkonhaltijalta sähkökäyttöpaikan mittaustiedon 15 minuutin aikajaksoissa.

Energiavirasto toteaa, että edellä esitetyt 1.1.2023 voimaantulevat valtioneuvoston asetuksessa asetetut sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihtoyksikön palveluita koskevat muutokset saattavat edellyttää muutoksia sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluehtoihin.

Virasto katsoo, että ehtokokonaisuuden uudelleenarvioiminen on myös aiheellista asiaan tällä hetkellä liittyvien avointen kysymysten vuoksi.

Edellä olevan perusteella Energiavirasto katsoo perustelluksi, että virasto vahvistaa tällä päätöksellä palveluehdot ajalle 21.2.2022 – 31.12.2022.

Palveluehdot tulee siten päivittää ja täydentää datahubin käyttökokemuksen myötä viimeistään nyt vahvistettavien ehtojen voimassaolon päättyessä.

Virasto lisäksi toteaa, että sen toimivallassa on tarvittaessa ja tapauskohtaisesti normaalina valvontatoimenpiteenä selvittää ja ratkaista, onko järjestelmävastaava kantaverkonhaltija täyttänyt sähkömarkkinalain 49 §:n ja 49 a §:n mukaiset velvoitteensa ja tarvittaessa velvoittaa yhtiö korjaamaan virheellinen menettelynsä.

Virasto toteaa lisäksi, että palvelusopimuksen nykyiset kirjaukset mahdollistavat sen, että FGDH voi lisäksi datahubin käyttökokemuksen karttuessa, yhteistyössä toimialan kanssa edelleen ohjeilla tarkentaa vahvistetuissa ehdoissa määriteltyjä menettelyjä, mikäli se nähdään tarpeelliseksi.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalain (588/2013) 3 § 1 momentin 27 a kohta, 8 § 2 momentti, 49 §, 49 a §, 75 a §, 75 b §

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 10 § 1 momentin 7 kohta, 10 § 2 momentin 5 kohta, 13 § 1 momentti.

Valtioneuvoston asetus sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttönotosta (1073/2019) 2 §

Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Markkinaoikeuteen oheisen valitusosoituksen mukaisesti.

Liitteet Valitusosoitus

Sähkömarkkinaosapuolten palvelusopimus
Palvelukuvaus (Palvelusopimus liite 1)
Hinnoittelu (Palvelusopimus liite 2)
Palvelutasot (Palvelusopimus liite 3)
Testiympäristöt ja niiden vaatimukset (Palvelusopimus liite 4)
Tietoturva-vaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle (Palvelusopimus liite 5)
Sertifiointipalvelun vaatimukset (Palvelusopimus liite 6)

Jakelu Fingrid Oyj

Tiedoksi Fingrid Datahub Oy



VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään (asianosainen).

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen tutkimatta jättämisen osalta.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Jos tiedoksianto on toimitettu tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä vastaanottajalle, katsotaan hänen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Mikäli päätös annetaan hakijalle tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta lukuun.

Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);



- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi tutkimatta jättämisen osalta (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta;
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle; sekä
- asiamiestä käytettäessä valtakirja, sen mukaan kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI

faksi: 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.



Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2050 euroa. Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu on 510 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

PALVELUSOPIMUS
FINGRID DATAHUB OY:N

JA

[OSAPUOLI2]

VÄLILLÄ

KOSKIEN

SÄHKÖKAUPAN KESKITETTYÄ TIEDONVAIHTOA

Sisällysluettelo

OSAPUOLET	5
SOPIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS	5
1 SÄHKÖKAUPAN KESKITETYN TIEDONVAIHDON PALVELUIDEN SISÄLTÖ.....	6
2 LAINSÄÄDÄNTÖ JA OHJEET	6
3 KÄYTTÖÖNOTON JA KÄYTÖN EDELLYTYKSET	7
4 MAKSUT JA LASKUTUS	7
4.1 Palvelumaksun vahvistaminen ja tarkistaminen.....	7
4.2 Palvelumaksun laskutus	8
4.3 Palvelumaksuvelvollisuuden laiminlyönti	8
5 ALIHANKINNAT.....	9
6 PALVELUTASOT	9
7 TIETOJEN KÄSITTELY JA LUOVUTTAMINEN	9
8 LUOTTAMUKSELLISUUS.....	9
9 TIETOSUOJA.....	9
10 TIETOTURVA JA TIETOJÄRJESTELMIIN KOHDISTUVAT HÄIRIÖT	10
10.1 Tietoturvaa koskevat vaatimukset.....	10
10.2 Tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen.....	10
10.3 Tietojärjestelmiin kohdistuvista häiriöistä ilmoittaminen.....	10
10.4 Yhteyshenkilö	10
10.5 Tietoturvaloukkauksista ja tietojärjestelmiin kohdistuvista häiriöistä tiedottaminen.....	10
10.6 Salassapito	10
11 KESKEYTYKSET	11
12 VASTUU TOIMITETUISTA TIEDOISTA.....	11
13 VASTUUNRAJOITUKSET JA VAHINGONKORVAUS.....	11
14 YLIVOIMAINEN ESTE	12
15 SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO	12

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

16 SOPIMUKSEN MUUTTAMINEN	12
17 SOPIMUKSEN SIIRTÄMINEN	13
18 SOPIMUKSEN PÄÄTTÄMINEN	13
18.1 Sopimuksen irtisanominen	13
18.2 Sopimuksen purkaminen	13
19 SOPIMUKSEN TULKINTA	13
19.1 Sopimuksen osittainen pätemättömyys tai mitättömyys.....	13
19.2 Oikeuksien käyttämättä jättäminen	13
19.3 Sopimusasiakirjojen etusijajärjestys.....	14
20 SOVELLETTAVAT LAIT JA ERIMIELISYYDET	14
21 MUUT ILMOITUKSET	14
21.1 Ilmoitukset	14
22 SOPIMUSKAPPALEET	14

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

SOPIMUKSEN LIITTEET

Liite	Kuvaus
1	Palvelukuvaus
2	Hinnoittelu
3	Palvelutasot
4	Testiympäristöt ja niiden vaatimukset
5	Tietoturvavaatimukset Datahub-järjestelmän käytölle
6	Sertifointipalvelun vaatimukset
7	Osapuolitiedot

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

PALVELUSOPIMUS SÄHKÖKAUPAN KESKITETYN TIEDONVAIHDON PALVELUISTA

OSAPUOLET

- (1) Fingrid Datahub Oy, suomalainen osakeyhtiö, y-tunnus 2745543-5 ("Datahub")
- (2) [Osapuoli], [suomalainen osakeyhtiö], y-tunnus [y-tunnus], GLN-tunnus [GLN-tunnus] ("Asiakas")

TAI, jos kyseessä ulkomainen yhtiö:

[Osapuoli], [ulkomaalainen yhtiö], VAT-tunnus [VAT-tunnus], GLN-tunnus [GLN-tunnus] ("Asiakas")

jäljempänä yhdessä "Osapuolet" ja erikseen "Osapuoli".

SOPIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

- (A) Sähkömarkkinalain (588/2013, "SML") 49 a §:n mukaan kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj vastaa sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut on määritelty SML 49 a §:ssä. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut tuottaa Fingrid Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö Fingrid Datahub Oy, joka toimii SML:ssa tarkoitettuna sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikkönä. Tiedonvaihdon palveluita tuotetaan Sähkömarkkinaosapuolille, joilla on SML 75 a §:n nojalla velvollisuus käyttää sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita. Lisäksi tiedonvaihdon palveluita tuotetaan sellaisille Sähkömarkkinaosapuolille ja kolmansille osapuolille, jotka ovat oikeutettuja hakemaan tietoja Datahub-järjestelmästä valtuutuksen perusteella ja/tai jotka tuottavat palveluja Sähkömarkkinaosapuolille.
- (B) Tällä Sopimuksella määritellään Datahubin tuottamien sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen sisältö ja sovitaan palvelujen tuottamiseen ja käyttämiseen liittyvistä Osapuolten oikeuksista ja velvollisuuksista.

MÄÄRITELMÄT

"Datahub-järjestelmä"	tarkoittaa Datahubin SML 49 a §:ssä määriteltyjen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämää tietojärjestelmää.
"Datahub-järjestelmän käyttäjä"	tarkoittaa Datahub-järjestelmää käyttäviä Sähkömarkkinaosapuolia, muita verkonhaltijoita ja kolmansia osapuolia lukuun ottamatta SML:ssa tarkoitettuja loppukäyttäjiä.
"Palvelu"	tarkoittaa SML 49 a §:ssä määriteltyjä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita.
"Pääsopimus"	tarkoittaa tätä palvelusopimusta sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista ilman liitteitä.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

"Sopimus"	tarkoittaa tätä palvelusopimusta sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista liitteinen.
"Soveltuva tietosuojalainsäädäntö"	tarkoittaa Suomessa kulloinkin käsittelyn aikana sovellettavaa henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa koskevaa lainsäädäntöä, mukaan lukien Tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia (1050/2018).
"Sähkömarkkinaosapuoli"	tarkoittaa SML 3 §:n 1 momentin 10 kohdassa määriteltyä jakeluverkonhaltijaa lukuun ottamatta verkonhaltijaa, jolla on hallinnassaan vain suurjännitteistä jakeluverkkoa. Lisäksi Sähkömarkkinaosapuoli tarkoittaa SML 3 §:n 1 momentin 12 kohdassa määriteltyä vähittäismyyntiä harjoittavaa vähittäismyyjää.
"Tietosuoja-asetus"	tarkoittaa luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679.

1 SÄHKÖKAUPAN KESKITETYN TIEDONVAIHDON PALVELUIDEN SISÄLTÖ

- 1.1 Asiakkaalla on SML 75 a §:n nojalla oikeus ja velvollisuus käyttää Datahub-järjestelmää oman osapuoliroolinsa mukaisesti huolehtiakseen tiedonvaihdostaan.
- 1.2 Datahub-järjestelmän tehtävänä on sähkökaupan markkinaprosesseihin liittyvän tiedon hallinnointi ja jakaminen SML:n mukaisesti. Sähkömarkkinaosapuolet ovat Datahub-järjestelmään toimittamiensa tietojen rekisterinpitäjiä. Sähkömarkkinaosapuolet toimittavat sähkökaupan markkinaprosesseihin liittyvää tietoa Datahub-järjestelmään ja sitä hallinnoivalle Datahubille, joka puolestaan toimii Palveluita tarjotessaan sille toimitettujen tietojen osalta itsenäisenä rekisterinpitäjänä ja luovuttaa kyseisiä tietoja edelleen SML:n mukaisesti.
- 1.3 Datahub-järjestelmän käyttöön liittyvät Osapuolten oikeudet ja velvollisuudet on määritelty tarkemmin **liitteessä 1** (Palvelukuvaus). Osapuolet tekevät Palvelun kehittämisessä yhteistyötä SML 49 §:n mukaisesti SML 49 §:ssä määritellyn kehittämisvelvoitteen piiriin kuuluvien asiakokonaisuuksien osalta. Datahubilla on oikeus päivittää palvelukuvausta toiminnan ja palvelusisällön kehittyessä. Datahub-järjestelmän sisältöä ja Osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia voidaan muuttaa siten kuin Sopimuksessa jäljempänä määrätään.

2 LAINSÄÄDÄNTÖ JA OHJEET

- 2.1 Osapuolten velvollisuudet tuottaa ja käyttää Palvelua perustuvat SML:iin. SML:n lisäksi Palvelun toteuttamisessa sovelletaan työ- ja elinkeinoministeriön asetusta sähköntoimitusten selvitykseen liittyvästä tiedonvaihdosta, valtioneuvoston asetusta sähköntoimituksen selvityksestä ja mittauksesta sekä kulloinkin voimassa olevaa muuta soveltuvaan lainsäädäntöä ja viranomaisten antamia määräyksiä ja ohjeita. Mikäli soveltuvaan lainsäädäntöön tai viranomaismääräyksiin tulee muutoksia, noudatetaan kulloinkin voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä niiden voimaantulumisesta lukien.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

- 2.2 Datahub voi antaa Asiakkaalle tarkempia ohjeita lakisääteisen Palvelun tai tehtävänsä toteuttamiseksi koskien esimerkiksi Datahub-järjestelmän käyttöä, Asiakkaan Datahubin käytön kannalta merkityksellisiä tietojärjestelmiä koskevia vaatimuksia ja tietoturva. Asiakas sitoutuu noudattamaan Datahubin kulloinkin antamia ohjeita. Datahubilla on oikeus muuttaa antamia ohjeita, jos muutos on tarpeen lakisääteisen Palvelun toteuttamiseksi tai lainsäädännön, viranomaismääräysten tai SML 49 §:n mukaisessa kehitystyössä määriteltyjen muiden ohjeiden ja suositusten noudattamiseksi ilmoittamalla siitä Asiakkaalle kirjallisesti etukäteen 60 päivää ennen voimaantuloa. Tässä tarkoitetut ohjeet sekä ohjeiden vähäistä suuremmat muutokset tehdään yhteistyössä toimialan kanssa Liitteessä 1 kuvatuissa työryhmissä ennen niiden käyttöönottoa.
- 2.3 Jos muutos on välittömästi tarpeen Datahub-järjestelmän toimivuuden turvaamiseksi, tietoturvan tai muun Datahub-järjestelmää uhkaavan häiriön torjumiseksi tai lainsäädännön tai viranomaismääräysten noudattamiseksi, Datahubilla on oikeus antaa välittömästi voimaan tuleva tilapäinen määräys, joka on voimassa siihen asti, kunnes Datahub on tehnyt tarvittavat muutokset kulloinkin voimassa oleviin ohjeisiin tai väliaikaisen määräyksen noudattaminen ei ole enää tarpeellista.

3 KÄYTTÖNOTON JA KÄYTÖN EDELLYTYKSET

- 3.1 Datahub-järjestelmän käyttö ja käyttöönotto edellyttävät, että Asiakas täyttää tämän kohdan 3 edellytykset.
- 3.2 Oikeus Datahub-järjestelmän käyttöön edellyttää, että
- (i) Asiakkaalla on GS1-standardin mukainen GLN-tunnus ja Asiakas on rekisteröitynyt taseselvitysyksikkö eSett Oy:lle valtakunnallisen taseselvityksen osalta;
 - (ii) Asiakkaan tietojärjestelmät ovat vaatimustenmukaiset ja läpäisevät Datahubin ylläpitämän sertifiointipalvelun vaatimukset, jotka on määritelty liitteessä 6; ja
 - (iii) Asiakkaan tietojärjestelmien ja prosessien tietoturvan taso on asianmukainen ja täyttää liitteessä 5 määritellyt vaatimukset.
- 3.3 Asiakkaan tulee ennen käyttöönottoa
- (i) osoittaa, että sen järjestelmät ja prosessit vastaavat Datahubin ylläpitämän sertifiointipalvelun vaatimuksia, jotka on määritelty liitteessä 6; ja
 - (ii) nimetä tasevastaava kulutuksen ja tuotannon osalta niillä mittausalueilla, joilla se toimii, jos Asiakas on sähkönmyyjä.
- 3.4 Asiakkaalla on oikeus käyttää Datahub-järjestelmän testiympäristöä, jota koskevat ehdot on määritelty liitteessä 4.

4 MAKSUT JA LASKUTUS

4.1 Palvelumaksun vahvistaminen ja tarkistaminen

- 4.1.1 Datahubilla on SML 49 b §:n mukainen oikeus kerätä Palvelun käyttäjiltä Palvelun tuottamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto. Datahub veloittaa Asiakkaalta palvelumaksut liitteen 2 (Hinnoittelu) mukaisesti. Maksukomponentit on kuvattu tarkemmin liitteessä 2 (Hinnoittelu).
- 4.1.2 Datahub vahvistaa liitteessä 2 (Hinnoittelu) mainitut palvelumaksut seuraavalle kalenterivuodelle kunkin vuoden marraskuun loppuun mennessä.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

- 4.1.3 Datahubilla on oikeus tarkistaa palvelumaksuja myös kesken kalenterivuotta muutosten aiheuttamaa kustannusvaikutusta vastaavasti, mikäli Palveluun ja/tai Datahub-järjestelmään vaikuttavassa lainsäädännössä, viranomaismääräyksissä, verotuksessa tai muissa Datahubin vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevissa olosuhteissa tapahtuu muutoksia, jotka vaikuttavat palvelumaksujen määräytymisen perusteisiin.
- 4.1.4 Datahubilla on oikeus tarkistaa palvelumaksuja myös kesken kalenterivuotta ilmoittamalla siitä Asiakkaalle kirjallisesti perusteluineen etukäteen 30 päivää ennen muutoksen voimaantuloa, mikäli Palvelun ja/tai Datahub-järjestelmän sisältö muuttuu olennaisesti lainsäädännön tai viranomaismääräysten seurauksena tai Palvelun ja/tai Datahub-järjestelmän tuottamisesta aiheutuu Datahubille merkittäviä lisäkustannuksia, joita ei kohtuudella voinut ennakoida edellisen palvelumaksujen tarkistuksen yhteydessä.

4.2 Palvelumaksun laskutus

- 4.2.1 Datahub laskuttaa Asiakasta kuukausittain jälkikäteen aina seuraavan kuukauden 5. arkipäivään mennessä. Laskun maksuaika on 14 päivää laskun päiväyksestä. Laskua koskevat muistutukset on tehtävä kirjallisesti 7 päivän kuluessa laskun päiväyksestä. Jos Asiakkaan maksusuoritus viivästyy, Asiakas on velvollinen maksamaan viivästyneelle määrälle korkolain mukaista viivästyskorkoa laskun eräpäivästä suoritukseen saapumispäivään. Datahubilla on lisäksi oikeus korvaukseen viivästyksestä aiheutuneista kuluista mukaan lukien muistutus- ja perinnän täytäntöönpanokulut.

4.3 Palvelumaksuvelvollisuuden laiminlyönti

- 4.3.1 Jos Asiakas on laiminlyönyt palvelumaksujen suorittamisen eikä ole suorittanut palvelumaksuja 7 päivän kuluessa kirjallisen maksumuistutuksen lähettämisestä, Asiakkaan tulee eräänntyneiden palvelumaksujen ja viivästyskorkojen suorittamisen lisäksi Datahubin niin vaatiessa asettaa Datahubin saatavien turvaamiseksi tilipantti, joka vastaa Asiakkaalta edellisen 3 kuukauden aikana veloitetuja palvelumaksuja tai suorittaa sitä vastaava ennakkomaksu.
- 4.3.2 Tilipantti tulee asettaa tai ennakkomaksu suorittaa 30 päivän kuluessa siitä, kun Datahub on vaatinut tätä kirjallisesti.
- 4.3.3 Datahubilla on oikeus käyttää tilipanttia tai ennakkomaksua Asiakkaan eräänntyneiden palvelumaksujen, kertyneiden viivästyskorkojen ja kohtuullisten perimiskulujen kattamiseksi. Jos Datahub käyttää tilipantin tai ennakkomaksun tai osan siitä saataviensa kattamiseksi, Datahubilla on oikeus vaatia Asiakasta täydentämään tilipanttia tai ennakkomaksua alkuperäistä summaa vastaavaksi, jos sopimussuhde edelleen jatkuu. Datahub ei maksa tilipantille tai ennakkomaksulle korkoa.
- 4.3.4 Tilipanttimenettelystä luovutaan, mikäli Asiakas on suorittanut maksunsa seuraavan 12 kuukauden aikana ajallaan.
- 4.3.5 Datahubilla on lisäksi oikeus vaatia Asiakasta maksamaan kuukausittaiset maksusuoritukset etukäteen ennakkomaksuna enintään yhden vuoden ajan, mikäli Asiakkaan maksusuoritukset ovat toistuvasti myöhässä laskun eräpäivästä tai mikäli Asiakkaalla on maksuhäiriömerkintöjä, Asiakas on joutunut yrityssaneeraukseen tai konkurssiin.
- 4.3.6 Jos Asiakas ei suorita eräänntyneitä palvelumaksuja viivästyskorkoineen keskeyttämisajankohtaan mennessä eikä suorita ennakkomaksua taikka aseta tilipanttia määräajassa, Datahubilla on oikeus keskeyttää Asiakkaan pääsy Datahub-järjestelmään. Datahubin tulee ilmoittaa Asiakkaalle keskeyttämisestä kirjallisesti vähintään 14 päivää ennen keskeytyksen toteuttamista.
- 4.3.7 Datahubin tulee saattaa Datahub-järjestelmä takaisin Asiakkaan käyttöön viipymättä, kun Asiakas on suorittanut eräänntyneet palvelumaksut ja ennakkomaksun tai asettanut tilipantin.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkiseppäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

5 ALIHANKINNAT

- 5.1 Osapuoli vastaa siitä, että sen alihankkijat noudattavat kaikkia Osapuolelle Sopimuksessa asetettuja velvoitteita. Osapuoli vastaa alihankkijoidensa toimista kuin omistaan.

6 PALVELUTASOT

- 6.1 Datahub noudattaa Datahub-järjestelmän toimittamisessa liitteen 3 (Palvelutasot) mukaisia palvelutasoja.
- 6.2 Asiakkaalla on oikeus korvaukseen palvelutasojen alittumisesta aiheutuneesta vahingosta edellyttäen, että Datahub on aiheuttanut vahingon lievää suuremmalla tuottamuksella. Lisäksi palvelutasojen alittumisesta aiheutuneen vahingon korvaamiseen sovelletaan, mitä kohdissa 13.2, 13.3 ja 13.5 on sovittu.

7 TIETOJEN KÄSITTELY JA LUOVUTTAMINEN

- 7.1 Osapuolilla on oikeus käsitellä ja luovuttaa Datahub-järjestelmään tallennettuja sähkökaupan markkinaprosesseihin liittyviä tietoja siten kuin SML:ssa ja muussa soveltuvassa lainsäädännössä säädetään.

8 LUOTTAMUKSELLISUUS

- 8.1 Osapuolet tiedostavat, että niitä sitovat SML:ssa ja muussa soveltuvassa lainsäädännössä tai sopimuksissa asetetut salassapitovelvoitteet.

9 TIETOSUOJA

- 9.1 Datahub ja Asiakas toimivat Datahub-järjestelmään toimitettuja henkilötietoja käsitellessään Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuina itsenäisinä rekisterinpitäjinä. Datahubin asemasta Tietosuoja-asetuksen mukaisena rekisterinpitäjänä on säädetty SML 3 §:n 27 a) kohdassa.
- 9.2 Osapuolet tiedostavat, että Datahub-järjestelmään toimitettujen henkilötietojen luottamuksellisuus on rekisteröityjen tietosuojan kannalta olennaista. Osapuolet sitoutuvat noudattamaan Sopimuksen mukaisessa toiminnassaan SML:ia sekä Soveltuvaa tietosuojalainsäädäntöä.
- 9.3 Osapuolet sitoutuvat varmistamaan, että pääsy henkilötietoihin on vain sellaisilla niiden puolesta toimivilla henkilöillä, joilla on tarve saada pääsy henkilötietoihin tämän Sopimuksen tai Osapuolten lakisäätteisten velvoitteiden täyttämiseksi, ja että henkilöt, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja, ovat sitoutuneet kirjallisesti noudattamaan salassapitovelvollisuutta tai heitä koskee asianmukainen lakisäätteen salassapitovelvollisuus. Osapuolet sitoutuvat poistamaan ilman aiheutonta viivytystä sellaisten henkilöiden pääsyn Datahub-järjestelmään, joilla ei enää tehtävänsä puolesta tai lainsäädännön nojalla ole perustetta käsitellä Datahub-järjestelmään toimitettuja henkilötietoja.
- 9.4 Tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklojen mukaisen informointivelvollisuuden toteuttamiseksi Asiakas sitoutuu toimittamaan niille rekisteröidyille, joiden osalta Asiakas toimii rekisterinpitäjänä, Tietosuoja-asetuksen edellyttämät tiedot Datahubin rekisterinpitäjänä toteuttamasta henkilötietojen käsittelystä Datahubin kulloinkin toimittamien ohjeiden mukaisesti.
- 9.5 Datahub säilyttää SML 75 c §:n mukaisesti sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin, sähkökaupan markkinaprosesseihin, tasevastuun täyttämiseen ja taseselvitykseen liittyviä tehtäviä tai velvollisuuksia suorittaessaan tai täyttäessään saamansa henkilötiedot siihen asti, kunnes kuusi vuotta on kulunut siitä tapahtumasta, jota tieto koskee tai, jos kysymyksessä on sopimusta koskeva tieto, kunnes kuusi vuotta on kulunut sopimuksen päättymisestä, ellei niiden käsittelyyn tämän ajan jälkeen ole muuta oikeusperustetta.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

10 TIETOTURVA JA TIETOJÄRJESTELMIIN KOHDISTUVAT HÄIRIÖT

10.1 Tietoturvaa koskevat vaatimukset

10.1.1 Osapuolet tiedostavat, että tietoturva on merkittävä osatekijä Palvelun ja Datahub-järjestelmän asianmukaisessa toteuttamisessa. Osapuolella on velvollisuus huolehtia siitä, että sen järjestelmien ja prosessien tietoturvan taso on asianmukainen. Asianmukaisen tietoturvan tason varmistamiseksi ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallitsemiseksi Asiakas sitoutuu noudattamaan Datahubin kulloinkin antamia Datahub-järjestelmän tietoturvan toteuttamiseksi tarpeellisia ohjeita ja toteuttamaan asianmukaiset tekniset, fyysiset ja organisatoriset toimenpiteet.

10.2 Tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen

10.2.1 Osapuolet tiedostavat, että tietoturvaan liittyvät riskit ja erityisesti tietoturvaan kohdistuvat loukkaukset voivat edellyttää nopeita toimenpiteitä Datahub-järjestelmään toimitettujen tietojen luottamuksellisuuden turvaamiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi. Osapuoli sitoutuu ilmoittamaan toiselle Osapuolelle Datahub-järjestelmään kohdistuvista ja sitä uhkaavista tietoturvaloukkauksista, joilla on tai saattaa olla vaikutusta Datahub-järjestelmän tietoturvaan, viipymättä ja viimeistään 24 tunnin kuluessa siitä, kun loukkaus tai sen uhka on tullut Osapuolen tietoon.

10.2.2 Osapuolet sitoutuvat toimimaan yhteistyössä tietoturvaloukkauksen tai sen uhan selvittämiseksi ja toteuttamaan kaikki kohtuulliset toimenpiteet tietoturvaloukkauksen aiheuttaman vahingon rajoittamiseksi.

10.3 Tietojärjestelmiin kohdistuvista häiriöistä ilmoittaminen

10.3.1 Osapuoli sitoutuu ilmoittamaan toiselle Osapuolelle tietojärjestelmiinsä kohdistuvista merkittävistä häiriöistä ja muista tapahtumista, jotka saattavat estää Datahub-järjestelmän toimivuuden tai häiritä sitä olennaisesti, viipymättä ja viimeistään 24 tunnin kuluessa siitä, kun Osapuoli on tullut niistä tietoiseksi.

10.4 Yhteyshenkilö

10.4.1 Ennen Palvelun käyttöönottoa Osapuolet nimeävät tietoturvallisuutta ja -suojaaja koskevia kiireellisiä ja kiireettömiä yhteydenottoja varten yhteyshenkilön tai -henkilöt. Asiakas ilmoittaa Datahubille kyseisen yhteyshenkilön tai -henkilöiden yhteystiedot, mukaan lukien puhelinnumeron ja sähköpostin liitteellä 7 (Osapuolitiedot). Datahubin tietoturvallisuutta ja -suojaaja koskevan yhteyshenkilön yhteystiedot löytyvät Datahub Palvelut -portaalista.

10.5 Tietoturvaloukkauksista ja tietojärjestelmiin kohdistuvista häiriöistä tiedottaminen

10.5.1 Datahubilla on oikeus ja velvollisuus tiedottaa muita Datahub-järjestelmän käyttäjiä Asiakkaasta johtuvista Datahub-järjestelmää uhkaavista tai siihen kohdistuvista tietoturvaloukkauksista, häiriöistä ja riskeistä, jos niillä on tai voi olla vaikutusta Datahub-järjestelmän käyttöön tai tietoturvaan tai tiedottamiseen on muu painava syy.

10.6 Salassapito

10.6.1 Datahub-järjestelmän tietoturvan varmistamiseksi Asiakas sitoutuu pitämään luottamuksellisena Asiakkaan tietoon tulleet ei-julkiset Datahub-järjestelmää koskevat tekniset tiedot sekä Datahub-järjestelmään kohdistuneita häiriöitä ja haavoittuvuuksia koskevat tiedot, ja olemaan luovuttamatta niitä kolmansille osapuolille.

10.6.2 Edellä sanotun estämättä Asiakkaalla on kuitenkin oikeus luovuttaa edellä mainittuja tietoja

(i) Datahubin etukäteisellä nimenomaisella suostumuksella;

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

- (ii) alihankkijoilleen ja neuvonantajilleen edellyttäen, että näitä sitoo sopimusperusteinen salassapitovelvollisuus;
- (iii) siltä osin kuin se on välttämätöntä tietoturvan torjumiseksi; tai
- (iv) siltä osin kuin Asiakkaalla on siihen velvollisuus lain, asetuksen, viranomais määräyksen tai tuomioistuimen päätöksen perusteella.

10.6.3 Tämän kohdan 10.6 mukaiset velvollisuudet jäävät voimaan Sopimuksen voimassaolon päättyemisestä huolimatta.

11 KESKEYTYKSET

11.1.1 Mikäli jokin edellä kohdissa 3.2 ja 3.3 kuvatuista käyttöönoton ja/tai käytön edellytyksistä ei täyty, Datahubilla on oikeus välittömästi estää tai keskeyttää Asiakkaan pääsy Datahub-järjestelmään. Mikäli puute käyttöönoton ja/tai käytön edellytyksissä on vähäinen eikä estä Asiakkaan Datahub-järjestelmän asianmukaista käyttöä, Datahub voi harkintansa mukaan ennen pääsyn estämistä tai keskeyttämistä myöntää määräajan, jonka kuluessa Asiakkaan on korjattava puute. GLN-tunnuksen tai tase selvitysyksikkö eSett Oy:lle rekisteröitymisen puute johtaa kuitenkin aina pääsyn estämiseen tai keskeyttämiseen. Datahubin tulee saattaa Datahub-järjestelmä Asiakkaan käyttöön viipymättä, kun Asiakas on korjannut puutteen.

11.1.2 Datahubilla on lisäksi oikeus välittömästi keskeyttää Asiakkaan pääsy Datahub-järjestelmään kokonaan tai osittain, jos Datahub-järjestelmään kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä häiriö, tietoturvaloukkauksen tai muu tapahtuma, joka saattaa rajoittaa tai vaarantaa Datahub-järjestelmän toimivuuden, häiritä sitä olennaisesti tai aiheuttaa merkittävää haittaa tai vahinkoa Asiakkaalle tai muille Datahub-järjestelmän käyttäjille. Datahubin tulee saattaa Datahub-järjestelmä takaisin Asiakkaan käyttöön viipymättä sen jälkeen, kun keskeyttäminen ei enää ole tarpeen häiriön, tietoturvaloukkauksen tai muun tapahtuman torjumiseksi.

11.1.3 Datahubilla on lisäksi oikeus keskeyttää Asiakkaan pääsy Datahub-järjestelmään, jos Asiakas olennaisesti laiminlyö Sopimuksen tai Datahubin antamien ohjeiden noudattamisen. Datahubin tulee ennen keskeyttämistä antaa Asiakkaalle kirjallinen huomautus. Huomautuksen tulee sisältää yksityiskohtainen kuvaus keskeyttämisen perusteena olevista seikoista. Mikäli Asiakas ei ole korjannut menettelyään 7 päivän kuluessa huomautuksen lähettämisestä, Datahubilla on oikeus keskeyttää Asiakkaan pääsy Datahub-järjestelmään välittömästi. Datahubin tulee saattaa Datahub-järjestelmä takaisin Asiakkaan käyttöön viipymättä sen jälkeen, kun Asiakas on korjannut menettelynsä.

12 VASTUU TOIMITETUISTA TIEDOISTA

12.1 Asiakas vastaa SML 75 a §:n mukaisesti Datahub-järjestelmään toimittamansa tiedon virheellisuudesta ja ajantasaisuudesta ja sitoutuu korjaamaan toimittamansa virheellisen tiedon viipymättä.

12.2 Datahub vastaa itse tuottamansa tiedon virheellisuudesta ja ajantasaisuudesta ja sitoutuu korjaamaan virheellisen tiedon viipymättä.

12.3 Datahub ei vastaa Asiakkaalle vahingoista, jotka ovat aiheutuneet kolmannen osapuolen Datahub-järjestelmään toimittamista virheellisistä tiedoista.

13 VASTUUNRAJOITUKSET JA VAHINGONKORVAUS

13.1 Osapuoli vastaa toiselle Osapuolelle Sopimukseen perustuvien velvoitteiden laiminlyönnistä aiheutuneesta vahingosta.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

- 13.2 Osapuoli ei kuitenkaan ole vastuussa epäsuorista tai välillisistä vahingoista. Mikäli vahinkoa kärsinyt Osapuoli ei ryhdy vahingon määrää rajoittaviin kohtuullisiin toimenpiteisiin ilman aiheetonta viivytystä, korvausmäärää voidaan alentaa.
- 13.3 Osapuolen vastuu toiselle Osapuolelle aiheutuneista välittömistä vahingoista on yhteensä enintään ensimmäisen sopimusrikkomuskuukauden tähän Sopimukseen perustuvan tosiasiallisen arvonlisäverottoman laskutuksen määrä Asiakkaalta kerrottuna 6:lla, kunkin Datahubin täysimittaisen valvontajakson aikana tapahtuneista vahingoista. Ensimmäiseksi tässä sopimuskohdassa tarkoitetuksi valvontajaksoksi katsotaan ajanjakso 21.2.2022 – 31.12.2027, jonka jälkeen tässä sopimuskohdassa tarkoitettu valvontajakso määräytyy Energiaviraston päätöksen mukaan.
- 13.4 Datahub ei vastaa mahdollisista Asiakkaan muille Datahub-järjestelmän käyttäjille aiheuttamista vahingoista. Mikäli Datahub kuitenkin veloitetaan suorittamaan Asiakkaan Sopimukseen perustuvien veloitteiden laiminlyönnin ja/tai rikkomisen johdosta korvausta Datahub-järjestelmän käyttäjälle ja/tai kolmansille osapuolille, Asiakas on velvollinen korvaamaan Datahubille edellä kuvatun vahingon.
- 13.5 Tämän kohdan 13 mukaisia vastuunrajoituksia ei sovelleta Asiakkaan kohtaan 13.4 perustuvaan vahingonkorvausvelvollisuuteen tai, jos vahinko on aiheutettu tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella.

14 YLIVOIMAINEN ESTE

- 14.1 Osapuolet eivät vastaa sopimus- tai korvausvelvoitteestaan siltä osin kuin sopimuksen noudattamisen estää tai sitä viivästyttää ylivoimainen este (force majeure).
- 14.2 Ylivoimaiseksi esteeksi katsotaan sellainen tapahtuma, jota Osapuoli ei ole voinut estää kohtuullista huolellisuutta noudattaen ja joka tekee Osapuolen Sopimuksen mukaisen suorituksen mahdottomaksi tai vaikeuttaa sitä olennaisesti tai tekee sen taloudellisesti tai muuten kohtuuttomaksi. Ylivoimaisiksi esteiksi katsotaan muun muassa sota, kansallinen poikkeustila, kansainväliset pakotteet, sisäiset levottomuudet, ilkeävalta, sabotaasi, räjähdys, tulipalo, poikkeuksellinen tulva, vesivahinko, ukkonen, rajumyrsky, tai muu poikkeuksellinen sääolosuhde, luonnonmullistus, vakava epidemia, pandemia, sähköverkon ylijännite, yleinen liikenteen tai tietoliikenteen tai energijakelun keskeytys, energian tai muun olennaisen raaka-aineen toimituksen keskeytys, lakko tai työnseisaus, työnantajajärjestön määräämä työsulku, viranomaisten toimenpide tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätavallinen Osapuolista riippumaton syy.
- 14.3 Osapuolten on viipymättä ilmoitettava ylivoimaisesta esteestä ja esteen lakkaamisesta toiselle Osapuolelle.
- 14.4 Ylivoimaisen esteen aikana Osapuolet pyrkivät täyttämään Sopimuksen mahdollisuuksien mukaan.

15 SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO

- 15.1 Sopimus tulee voimaan, kun Osapuolet ovat allekirjoittaneet sen.
- 15.2 Sopimus on voimassa toistaiseksi.

16 SOPIMUKSEN MUUTTAMINEN

- 16.1 Datahubilla on oikeus muuttaa Sopimusta edellyttäen, että muutos on tarpeen Datahub-järjestelmän toimivuuden ja/tai Palvelun tuottamisen varmistamiseksi, Osapuolten vastuiden tai veloitteiden selventämiseksi, teknisen kehityksen huomioimiseksi tai lainsäädännön taikka viranomaismääräysten ja -ohjeiden noudattamiseksi. Sopimukseen tehtävät muutokset voivat

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

edellyttää Energiaviraston hyväksyntää. Datahubin tulee ilmoittaa muutoksesta kirjallisesti Asiakkaalle vähintään 30 päivää ennen muutoksen voimaantuloa.

17 SOPIMUKSEN SIIRTÄMINEN

- 17.1 Datahubilla on oikeus siirtää Sopimus sellaiselle kolmannelle osapuolelle, jolle sen SML:ssa tai muussa soveltuvassa lainsäädännössä säädetty tehtävät Palvelun tuottajana siirtyvät osittain tai kokonaan.
- 17.2 Asiakkaalla on oikeus siirtää Sopimus kolmannelle osapuolelle Datahubin etukäteen antamalla kirjallisella suostumuksella. Datahub voi pidättäytyä suostumuksen antamisesta vain perustellusta syystä.

18 SOPIMUKSEN PÄÄTTÄMINEN

18.1 Sopimuksen irtisanominen

- 18.1.1 Osapuolilla on oikeus irtisanoa Sopimus kirjallisesti yhden kuukauden irtisanomisajalla, mikäli niiden SML:ssa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä säädetty velvollisuus tarjota tai käyttää Palvelua ja/tai Datahub-järjestelmää päättyy lain, asetuksen tai viranomaismääräyksen johdosta tai fuusioitumisen tai yritystoiminnan päättymisen seurauksena tai muusta syystä.
- 18.1.2 Asiakkaan irtisanoessa Sopimuksen Datahubilla on oikeus laskuttaa Asiakkaalta Sopimuksen mukainen palvelumaksu irtisanomisajan päättymispäivään asti. Mikäli Asiakas fuusioituu, fuusion yhteydessä jäljelle jäävän Sopimuksen palvelumaksu tarkastetaan seuraavan vuosittaisen palvelumaksujen vahvistamisen yhteydessä.
- 18.1.3 Datahubin irtisanoessa Sopimuksen, Datahub on velvollinen palauttamaan Asiakkaalle palvelumaksun siltä osin kuin Asiakas on maksanut palvelumaksua irtisanomispäivän jälkeiseltä ajalta.

18.2 Sopimuksen purkaminen

- 18.2.1 Kummallakin Osapuolella on oikeus purkaa Sopimus välittömästi, mikäli toinen Osapuoli on rikkonut Sopimusta olennaisesti. Mikäli sopimusrikkomus on korjattavissa, Osapuoli voi purkaa sopimuksen vain, mikäli sopimusrikkomukseen syyllistynyt Osapuoli ei ole korjannut sopimusrikkomustaan 30 päivän kuluessa siitä, kun Osapuoli on kirjallisesti huomauttanut sopimusrikkomuksesta.

19 SOPIMUKSEN TULKINTA

19.1 Sopimuksen osittainen pätemättömyys tai mitättömyys

- 19.1.1 Mikäli tämä Sopimus, jokin Sopimuksen määräys tai tällä Sopimuksella toteutettava järjestely katsotaan osittain tai kokonaisuudessaan pätemättömäksi tai mitättömäksi, Sopimus jää muilta osin voimaan, ellei Sopimuksen osan pätemättömyys tai mitättömyys johda koko Sopimusta ajatellen niin merkittävään muutokseen, että Sopimuksen soveltaminen sen jälkeen olisi erittäin kohtuutonta.

19.2 Oikeuksien käyttämättä jättäminen

- 19.2.1 Mikäli Osapuoli jättää käyttämättä jonkin tämän Sopimuksen tarjoaman oikeuden, tämän oikeuden käyttämättä jättäminen ei millään tavalla vaikuta kyseisen Osapuolen oikeuteen käyttää tuota oikeutta myöhemmin niin halutessaan.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

19.3 Sopimusasiakirjojen etusijajärjestys

19.3.1 Mikäli Sopimus ja Sopimuksen liitteet ovat keskenään ristiriidassa, noudatetaan ensisijaisesti Sopimusta. Sopimuksen liitteillä ei ole keskinäistä soveltamisjärjestystä.

20 SOVELLETTAVAT LAIT JA ERIMIELISYYDET

20.1 Tähän Sopimukseen sovelletaan Suomen lakia lukuun ottamatta kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasääntöjä ja -periaatteita.

20.2 Sopimuksesta mahdollisesti aiheutuneet erimielisyydet, joita ei voida ratkaista keskinäisin neuvotteluin, ratkaistaan Helsingin käräjäoikeudessa, mikäli Osapuolet eivät sovi kirjallisesti muunlaisesta menettelystä.

21 MUUT ILMOITUKSET

21.1 Ilmoitukset

Fingrid Datahub Oy:lle toimitettavien sopimusmuutosten ilmoitukset Datahubin Tukipalvelun kautta.

22 SOPIMUSKAPPALEET

22.1 Tästä Sopimuksesta on tehty kaksi (2) samanlaista kappaletta, yksi jokaiselle Osapuolelle.

[Helsingissä] [x]. päivänä [kuuta] [xxxx]

FINGRID DATAHUB OY

[•]

Nimi: [Name]

Asema: [Title]

Nimi: [Name]

Asema: [Title]

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

21.6.2021

PALVELUKUVAUS SÄHKÖN VÄHITTÄISMYYJILLE JA JAKELUVERKONHALTIJOILLE

1 JOHDANTO

Fingrid Datahub Oy:n (Datahub) ja sen Asiakkaan välillä solmitun Palvelusopimuksen mukaisesti tässä Palvelukuvauksessa kuvataan Datahubin sekä vähittäismarkkinoilla toimivien sähkön vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden tehtävät, osapuolitietojen lisääminen ja ylläpito datahub-järjestelmässä sekä palvelupyyntöjen hallinta.

2 OSAPUOLTEN TEHTÄVÄT

2.1 Datahubin tehtävät

Datahub kehittää sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja ja vähittäismarkkinoiden tiedonvaihtoa yhteistyössä toimialan markkinaosapuolten kanssa. Kehitys- ja yhteistyötä tehdään erillisissä työryhmissä, joissa on edustettuina kulloinkin tarvittava määrä toimialan edustajia. Toimialan edustajat edustavat työryhmissä koko toimialaa. Työryhmien kokousmateriaalit ovat julkisia Datahub Palvelut -portaalissa.

Datahubilla on palvelusopimus jakeluverkonhaltijoiden, sähkönmyyjien ja kolmansien osapuolten kanssa.

Datahub ylläpitää sähkönmyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden asiakas- ja sopimustietoja sähkönmyyjien ilmoittamien tietojen perusteella sekä sähkönkäyttöpaikkatietoja jakeluverkonhaltijan ilmoittamien tietojen perusteella.

Datahub vastaa mittaustietojen toimituksesta datahub-järjestelmästä niihin oikeutetuille markkinaosapuolille siten kuin jakeluverkonhaltijat ovat ne toimittaneet datahub-järjestelmään.

Datahub tekee jakeluverkon taseselvityksen ja vastaa taseselvitykseen liittyvien laskentojen oikeellisuudesta. Datahub laskee jakeluverkonhaltijan mittausalueen sähkönmyyjäkohtaiset summatoimitukset ja mittausalueen häviöt sekä myyjäkohtaiset tasevirheiden korjaukset ilmoittaen jakeluverkonhaltijalle myyjäkohtaiset tasevirheet myyjien laskutusta varten. Datahub myös toimittaa tarvittavat jakeluverkonhaltijan taseselvitystiedot eSett Oy:lle valtakunnallista taseselvitystä varten.

Datahub tarjoaa sähkönmyyjille ja jakeluverkonhaltijoille liityntärajapinnan sekä käyttöliittymän datahub-järjestelmään, joiden kautta kyseiset osapuolet voivat hoitaa sähkökaupan keskitettyä tiedonvaihtoa. Datahub tarjoaa sähkönmyyjille ja jakeluverkonhaltijoille datahubiin toimitettujen tietojen säilytyspaikan ja pääsyn näihin tietoihin.

Sähkönmyyjät ja jakeluverkonhaltijat voivat toimittaa, vastaanottaa, seurata ja tarkastaa omia taseselvitystietojaan, niiden oikeellisuutta mukaan lukien summatoimitustiedot, mittausalueen häviöt, mittausalueen tasepoikkeamat ja tasevirheiden tiedot datahub-järjestelmästä. Datahub raportoi jakeluverkonhaltijoille myyjättömät käyttöpaikat, jotta jakeluverkonhaltija voi katkaista myyjättömien käyttöpaikkojen sähköt.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

21.6.2021

Datahub seuraa markkinaosapuolten datahub-järjestelmän käyttöä ja tiedonvaihtoa siten, että markkinaosapuolet toimivat Datahubin palvelusopimuksen mukaisesti.

Datahub mahdollistaa myynti- ja siirtotuotteiden ylläpidon ja tiedonvaihtoa siten, että markkinaosapuolet voivat huomioida toisen osapuolen (myyjän tai jakeluverkonhaltijan) käyttöpaikalle valitseman tuotteen omassa tuotevalinnassaan mahdollistaen yhtenäisiä tuotteita asiakkaalle sekä sähkön myynnin, että siirron osalta.

Datahub mahdollistaa markkinaosapuolille katkaisu- ja kytkentäprosessien suorittamisen datahub-järjestelmän kautta.

Datahub tarjoaa palveluntarjoajille standardeihin perustuvat rajapinnat ja keskitetyt tiedonvaihtoratkaisut.

Datahub tallentaa ja säilyttää datahub-järjestelmässä järjestelmään toimitetut tiedot sellaisenaan kuin markkinaosapuolet ovat ne toimittaneet, tallentaneet tai pyytäneet Datahubia korjaamaan. Datahub myös validoi ja valvoo kyseisen tiedon sisältöä estäen puutteellisen ja teknisesti väärämuotoisen tiedon tallennusta ja välitystä sähkömarkkinaosapuolille.

Datahub tukee käyttöpaikkoihin, asiakkaisiin ja sopimukseen liittyvän tiedon lakisääteistä raportointia muodostamalla tietoihin liittyviä raportteja markkinaosapuolille.

Datahub tarjoaa loppuasiakkaille pääsyn heidän omiin tietoihin datahub-järjestelmässä.

Datahub mahdollistaa erilaisten kolmansien osapuolten liiketoimintamahdollisuuksia tarjoamalla asiakkaan, sähkönmyyjän tai jakeluverkonhaltijan valtuuttamalle kolmannelle osapuolelle käyttöön käyttöpaikka- ja asiakaskohtaista tietoa mukaan lukien mittauksien tiedot.

Datahub vastaa datahub-järjestelmän toiminnallisuuksista sen liiketoimintaprosessien mukaisesti ja ylläpitää niihin liittyviä ohjeita kuten sähkön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit datahubissa, datahub-tapahtumat, datastandardi ja prosessikaaviot. Kulloinkin voimassa olevat ohjeet löytyvät Datahub Palvelut -portaalissa.

Datahub hallinnoi ja ohjeistaa datahubiin liittyviä testaus- ja sertifiointipalveluja.

Datahub tiedottaa, kouluttaa ja neuvoo markkinaosapuolia vähittäismarkkinoiden tiedonvaihtoon liittyvissä asioissa sekä tuottaa tähän tarvittavan ohjeistuksen.

2.2 Sähkönmyyjän tehtävät

Sähkönmyyjän (jatkossa myyjä) päätehtävänä on sen loppuasiakkaiden sopimusprosessien käynnistäminen sekä niiden asiakastietojen ylläpito datahub-järjestelmässä.

Myyjällä on palvelusopimus Datahubin kanssa.

Myyjä ilmoittaa datahub-järjestelmään uusista sopimuksista loppuasiakkaiden muuttojen ja myyjän vaihtojen yhteydessä.

Myyjä ilmoittaa mahdolliset sopimusten muutokset datahub-järjestelmään tallennettavien tietojen osalta.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

21.6.2021

Myyjä vastaanottaa laskutuksen perusteena olevat mittauksetiedot datahub-järjestelmästä.

Myyjä voi tarkastaa loppuasiakkaan valtuuttamana voimassaolevat käyttöpaikka-, verkko-
tuote- ja mittauksetiedot ennen varsinaista sopimuksen tekemistä Datahubin liiketoimintapro-
sessien mukaisesti.

Uusi myyjä voi tarkastaa loppuasiakkaan valtuuttamana käyttöpaikan nykyisen sopimuk-
sen osalta uuden sopimuksen ilmoituksen estävän määräaikaikaisuuden tai poikkeavat irtisa-
nomisehdot.

Myyjä tarkastaa käyttöpaikan kytkentätilan ilmoittaen mahdollisista kytkentämaksuista lop-
puasiakkaalle pikamuuttotilanteessa.

Myyjän on huolehdittava vastuulleen kuuluvan, datahub-järjestelmään toimittamansa tie-
don virheettömyydestä sekä toimittamansa virheellisen tiedon korjaamisesta viipymättä.

Myyjän tulee sertifioida omat datahub-järjestelmään liittyvät tietojärjestelmänsä Datahubin
sertifiointipalvelun vaatimusten mukaisesti.

Myyjän tulee noudattaa Datahubin ylläpitämiä ohjeita palvelusopimuksen kohdan 2.2 mu-
kaisesti kuten sähkön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit datahubissa, datahub-
tapahtumat, datastandardi ja prosessikaaviot. Kulloinkin voimassa olevat ohjeet löytyvät
Datahub Palvelut -portaalissa.

2.3 Jakeluverkonhaltijan tehtävät

Jakeluverkonhaltija ylläpitää käyttöpaikkatietoja, verkkosopimustietoja ja verkkosopimus-
ten tuotetietoja sekä ylläpitää taseselvityksessä tarvittavia rakenteellisia tietoja datahub-
järjestelmässä.

Jakeluverkonhaltijalla on palvelusopimus Datahubin kanssa.

Jakeluverkonhaltija laatii käyttöpaikalle oman verkkosopimuksensa sähkönmyyjän myynti-
sopimusta vastaaville loppuasiakkailla datahubin ilmoituksen perusteella ja vahvistaa verk-
kosopimuksen datahub-järjestelmään.

Jakeluverkonhaltija ilmoittaa mittauksetiedot datahub-järjestelmään, josta ne välitetään tietoi-
hin oikeutetuille osapuolille. Jakeluverkonhaltija vastaa mittauksetietojen oikeellisuudesta.

Jakeluverkonhaltija voi seurata, tarkastaa ja monitoroida omien mittaus- ja taseselvitystie-
tojen oikeellisuutta datahub-järjestelmän kautta.

Jakeluverkonhaltijan vastuulla on jatkossakin suorittaa tasevirheiden laskutus tarvittavilta
osapuolilta.

Jakeluverkonhaltijan on huolehdittava vastuulleen kuuluvan, Datahubille toimittamansa tie-
don virheettömyydestä sekä toimittamansa virheellisen tiedon korjaamisesta viipymättä.

Jakeluverkonhaltijan tulee sertifioida omat datahub-järjestelmään liittyvät tietojärjestel-
mänsä Datahubin sertifiointipalvelun vaatimusten mukaisesti.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

21.6.2021

Jakeluverkonhaltijan tulee noudattaa Datahubin ylläpitämiä ohjeita palvelusopimuksen kohdan 2.2 mukaisesti kuten sähkön vähittäismarkkinoiden liiketoimintaprosessit datahubissa, datahub-tapahtumat, datastandardi ja prosessikaaviot. Kulloinkin voimassa olevat ohjeet löytyvät Datahub Palvelut -portaalissa.

3 OSAPUOLITIE TOJEN LISÄÄMINEN JA YLLÄPITO DATAHUB-JÄRJESTELMÄSSÄ

Datahub määrittää uuden markkinaosapuolen rakenteelliset tiedot datahub-järjestelmään ja ilmoittaa uusien markkinaosapuolten rekisteröinnin, päättymisen ja osapuolitietojen päivittymisen kaikille datahub-järjestelmään liittyneille markkinaosapuolille. Kyseisiä osapuolitietoja ylläpidetään datahub-järjestelmän käyttöliittymän kautta ja asiakkaiden tulee ilmoittaa tarvittavat tiedot ensimmäisen kerran ennen palvelusopimuksen allekirjoittamista palvelusopimuksen liitteellä Osapuolitiedot.

Datahub ilmoittaa toimintansa lopettaneen Asiakkaan tilanteen niille asiakkaille, joilla on datahub-järjestelmän kautta sopimussuhteita lopettaneeseen Asiakkaaseen.

Datahub hallinnoi osapuolitason käyttöoikeuksia datahub-järjestelmässä sekä tarvittaessa poistaa käyttöoikeuksia datahub-järjestelmästä. Asiakas hallinnoi omia käyttäjäkohtaisia käyttöoikeuksia. Datahub voi palvelusopimuksen ehtojen mukaisesti tarvittaessa estää yksittäisen käyttäjän tai koko Asiakkaan organisaation pääsyn datahub-järjestelmään lukitsemalla käyttäjän ja/tai Asiakkaan organisaation käyttäjätilin. Lukitseminen estää automaattisesti käyttäjän ja/tai Asiakkaan kaikkien henkilö- ja konekäyttäjien pääsyoikeudet datahub-järjestelmään.

4 PALVELUPYYNTÖJEN HALLINTA

Datahub palvelee markkinaosapuolia palvelupyyntöjen osalta ensisijaisesti Datahub Tuki-palvelun kautta, mutta palvelua annetaan myös puhelimitse sekä sähköpostitse. Palvelupyyntöjä ovat pääosin tukipyyntöjä virhe- tai ongelmatilanteissa liittyen datahub-järjestelmän käyttöön, sanomaraapintaan, käyttöoikeuksiin tai tietosisältöön liittyvissä kysymyksissä. Palvelupyyntöjen kautta on myös mahdollista jättää kehitystoiveita.

30.11.2020

HINNOITTELU

1 JOHDANTO

Fingrid Datahub Oy:n (Datahub) ja sen Asiakkaan välillä solmitun Palvelusopimuksen mukaisesti tässä Hinnoittelu -liitteessä kuvataan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun piirissä olevien Sähkömarkkinaosapuolten (vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden) maksukomponentit, niiden osuuksien jako kyseisten osapuolten välillä ja laskutusperusteet sekä hinnoittelu.

Fingrid Datahub Oy solmii myös omat palvelusopimukset kolmansien osapuolten kanssa, jotka ovat oikeutettuja hakemaan tietoja Datahub-järjestelmästä valtuutuksen perusteella ja/tai jotka tuottavat palveluja Sähkömarkkinaosapuolille.

2 MAKSUKOMPONENTIT JA LASKUTUSPERUSTEET

Datahub laskuttaa palvelusopimuksen asiakkaita sopimuksen mukaisesti seuraavilla maksukomponenteilla.

2.1 Perustamismaksu

Perustamismaksulla katetaan datahubin investointikustannuksia, jotka ovat syntyneet ennen operatiivisen toiminnan alkamista sekä käyttöönottoon liittyviä testaus- ja sertifiointikulua. Maksu veloitetaan Datahubin asiakkailta Energiaviraston vahvistaman Datahubin hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnan menetelmien mukaisen poistoajan kuluessa. Perustamismaksua maksavat tasavertaisesti Datahubin operatiivisen toiminnan alkaessa liittyneet asiakkaat sekä myöhemmin liittyneet asiakkaat jäljellä olevan poistoajan mukaisesti. Perustamismaksun perusteena on Asiakkaan käyttöpaikkojen määrä Suomessa (EUR/käyttöpaikka). Perustamismaksun kustannukset kohdistetaan suhteessa 50/50 jakeluverkonhaltijoille ja sähkönyyjille.

2.2 Kiinteä maksu

Kiinteällä maksulla katetaan sekä Datahubin investointikustannuksia, että operatiivisia kustannuksia. Kiinteä maksu veloitetaan saman suuruisena asiakkailta.

2.3 Palvelumaksu perustuen käyttöpaikkojen määrään jakeluverkonhaltijoille ja sähkönyyjille

Palvelumaksulla katetaan Datahubin palvelun vuosittaisia operatiivisia käyttökustannuksia sekä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun käyttöönoton jälkeisiä kehitysinvestointeja. Palvelumaksun perusteena on Asiakkaan käyttöpaikkojen määrä Suomessa. Palvelumaksun kustannukset kohdistetaan suhteessa 50/50 jakeluverkonhaltijoille ja sähkönyyjille.

2.4 Laskutusperusteet

Kiinteä maksun laskutus tehdään ja laskutetaan asiakkailta kuukausitasolla.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

30.11.2020

Perustamismaksun ja palvelumaksun laskutus tapahtuu käyttöpaikkojen mukaan kuukausittain ja laskutusperusteena on Asiakkaan käyttöpaikkojen lukumäärä kuukausitasolla. Laskutuksessa ovat mukana käyttöpaikat, joiden datahub-järjestelmän tilatietoina on tila kytketty, katkaistu tai rakenteilla. Käyttöpaikkojen osalta käytetään laskutuksessa Asiakkaan käyttöpaikkojen määrä kuukauden viimeisen päivän ja tunnin mukaisesti.

3 HINNOITTELU

Kiinteän maksun suuruus on XXX EUR/kk, asiakas.

Perustamismaksun suuruus on XXX EUR/käyttöpaikka.

Palvelumaksu perustuen käyttöpaikkojen määrään on XXX EUR/käyttöpaikka.

30.11.2020

PALVELUTASOT

1 JOHDANTO

Fingrid Datahub Oy:n (Datahub) ja sen Asiakkaan välillä solmitun Palvelusopimuksen mukaisesti tässä Palvelutasot-liitteessä kuvataan Datahubin ylläpitämät sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelutasot.

2 TERMIT JA MÄÄRITELMÄT

Huoltokatko	Ennalta suunniteltu ja ilmoitettu ajanjakso, jonka aikana järjestelmässä suoritetaan ylläpito- ja huoltotoimenpiteitä.
Häiriö	Ennalta odottamaton normaalista poikkeava järjestelmän käyttäytyminen, joka haittaa järjestelmän normaalia käyttöä.
Palveluaika ja tukipäivystys	Aikaväli, jolloin asiakkaalle tai palvelun kohteelle tuotetaan palvelua.
Ratkaisuaika	Aika, jonka sisällä ilmoitetun häiriön osalta tulee antaa ratkaisuehdotus. Aika lasketaan siitä, kun häiriön selvitys on aloitettu.
Ratkaisuehdotus	Ehdotus, jossa ehdotetaan ratkaisutoimenpiteitä ilmoitetun häiriön osalta. Ehdotuksen tuloksena häiriö on korjattu tai häiriön osalta on vaihtoehtoinen tapa toimia.
Saavutettavuus	Saavutettavuudella tarkoitetaan aikaa, jona järjestelmä on saavutettavissa ja käytettävissä.
Vakavuusluokka	Järjestelmässä havaitun häiriön luokittelu sen haitan vakavuuden suhteen.
Vasteaika	Aika, jonka sisällä ilmoitetun häiriön selvitys tulee aloittaa.

3 DATAHUB-JÄRJESTELMÄN SAAVUTETTAVUUS

Datahub-järjestelmä on käytettävyydeltään 24/7 järjestelmä eli se on käytettävissä 24 tuntia vuorokaudessa seitsemänä päivänä viikossa. Poikkeuksena datahub-järjestelmän käytettävyydelle 24/7 on sen ennalta suunnitellut huoltokatkot sekä ennalta odottamattomat häiriötilanteet.

Datahub-järjestelmän ympäristön, käsittäen tilat ja laitteet, saavutettavuustason tulee olla vähintään 99,9 % eli järjestelmän ympäristön aiheuttamia suunnittelemtomia käyttökatkoja tulee vuoden aikana, vuoden kaikki tunnit huomioiden, olla korkeintaan noin 9 tuntia.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

30.11.2020

Datahub-järjestelmän ja sen ympäristön tietoturvan ja tietoliikenteen tulee tukea edellä määritettyä saavutettavuustasoa.

Datahub-järjestelmän käyttämisen osalta Datahub ylläpitää valmiudessa olevaa häiriö- ja käyttötukea, joka huolehtii kommunikoinnista markkinaosapuolten kanssa. Häiriö- ja käyttötuki huolehtii, että osapuolten käyttäjien havaitsemat häiriöt tai datahub-järjestelmän käytön ongelmiin liittyvät tilanteet ratkaistaan määriteltyjen ratkaisuehdotusten mukaisesti. Häiriöt luokitellaan määriteltyjen vakavuustasojen mukaisesti ja jokaiselle vakavuustasolle määritellään ratkaisuaika, jonka sisällä häiriöön tulee antaa ratkaisuehdotus. Häiriö voi ilmetä datahub-järjestelmän toiminnassa, käyttöliittymässä tai tiedonvaihdon liityntärajapinnassa.

Asiakkaitten tulee olla datahub-järjestelmään liittyvien järjestelmiensä osalta tavoitettavissa häiriöselvityksen sitä vaatiessa, vastaten kyseisen osapuolen osalta kommunikoinnista ja selvityksestä häiriötilanteiden osalta.

3.1 Datahub-järjestelmän hallintaan ja häiriöselvitykseen liittyvät käyttäjät

Datahub-järjestelmää hallinnoivat Datahubin pääkäyttäjät.

Asiakkaan nimetyt datahub-järjestelmän pääkäyttäjät hallinnoivat kyseisen Asiakkaan osalta datahub-järjestelmää. Kyseiset pääkäyttäjät vastaavat Asiakkaan osalta datahub-järjestelmän käyttämisestä. Asiakkaalla on velvollisuus ylläpitää pääkäyttäjien osalta ajantasaiset pääkäyttäjätiedot datahub-järjestelmässä.

4 DATAHUB-JÄRJESTELMÄN TUKIPALVELUMALLI

Datahub-järjestelmän tukipalvelumalli käsittää palvelutuen häiriötilanteissa. Datahub palvelee asiakkaita ensisijaisesti Datahub Tukipalvelun kautta, mutta palvelua annetaan myös puhelimitse.

Datahub-järjestelmän tukipalvelumalli on kolmiportainen:

1. portaan tuki: Loppuasiakas (kuluttaja/yritys) on yhteydessä Asiakkaan asiakaspalveluun/tukeen kaikissa tilanteissa, jotka koskevat loppuasiakkaan asiakkuutta, palveluja, laskutusta, perintää ja sopimusehtoja Asiakkaan kanssa. Loppuasiakas on yhteydessä Asiakkaaseen myös kaikissa tilanteissa, jotka koskevat datahubiin loppuasiakkaasta tallennettuja tietoja. Tämä tuki pitää sisällään myös datahubin loppuasiakaskäyttöliittymän opastuksen.

Loppuasiakas (kuluttaja/yritys) on yhteydessä Fingrid Datahubin asiakaspalveluun tilanteissa, jolloin loppuasiakkaan yhteydenotto koskee datahubin loppuasiakas käyttöliittymän toiminnan virhetilanteita, tietoturvaa, tietosuojavelvoitteita tai palvelun saavutettavuutta.

2. portaan tuki: Asiakkaan nimetyt pääkäyttäjät/tukihenkilöt ottavat yhteyttä Datahub Tukipalveluun, mikäli häiriötä ei saada ratkaistua 1. portaan tuessa.
3. portaan tuki: Datahub ottaa yhteyttä datahub-järjestelmän sovellustukipalveluun, mikäli häiriötä ei saada ratkaistua 2. portaan tuessa.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

30.11.2020

4.1 Häiriöiden ilmoittaminen Datahubin Tukipalveluun

Datahub-järjestelmän häiriötilanteiden hallinnan osalta asiakkaat ilmoittavat havaitut häiriöt Datahub Tukipalveluun. Asiakkaat luokittelevat häiriön vakavuuden osalta luokan asteikolla 1-4. Datahub voi perustellusti muokata vakavuusluokkaa, jonka muuttamisesta myös Asiakkaan pääkäyttäjä saa ilmoituksen. Asiakkaan pääkäyttäjät voivat seurata Datahubin häiriönselvityksen etenemistä Datahub Tukipalvelun kautta Asiakkaan omien ilmoitusten osalta.

4.1.1 Häiriöiden vakavuusluokat

Datahub-järjestelmään liittyvät häiriöt on määritelty vakavuusluokittain seuraavasti:

1. Datahub-järjestelmän käyttö on täysin estynyt tai yksittäinen kriittiseksi luokitellun osan käyttö on täysin estynyt (luokka **kriittinen, critical**);
2. Datahub-järjestelmän käyttö on osittain estynyt ja kiertotietä käyttöön ei ole olemassa tai yksittäisen osan käyttö on täysin estynyt (luokka **korkea, high**);
3. Datahub-järjestelmän häiriö aiheuttaa merkittävää haittaa sen käytölle, mutta järjestelmä on käytettävissä ja kiertotie käytölle on olemassa (luokka **häiritsevä, disruptive**);
4. Datahub-järjestelmän häiriö aiheuttaa lievää haittaa sen käytölle, mutta järjestelmä on käytettävissä (luokka **matala, low**)

Järjestelmän kriittiset toiminnallisuusalueet ovat:

Kaikki seuraavat sopimusprosesseihin liittyvät tapahtumat (DH-300):

- DH-310 Sopimusten luonti
- DH-330 Sopimusten päättäminen
- DH-340 Sopimusten peruuttaminen
- DH-350 Sopimusten päättämisten peruuttaminen

Kytkentäprosesseihin liittyvät tapahtumat

- DH-411 Myyjän kytkentäpyyntö

4.1.2 Datahub-järjestelmän häiriöistä viestiminen

Datahub julkaisee säännöllisesti yhteenvedon datahub-järjestelmän häiriöiden toteutuneista ratkaisuaajoista Datahub Palvelut -portaalissa. Datahub Tukipalvelussa tullaan ylläpitämään listaa datahub-järjestelmässä olevista tunnetuista häiriöistä. Lisäksi merkittävistä häiriöistä Datahub tulee viestimään häiriön vakavuuden vaatimassa laajuudessa.

30.11.2020

4.2 Datahub-järjestelmän palveluaika ja tukipäivystys

Datahub-järjestelmän palveluaika ja tukipäivystys ovat käytettävissä kaikkien luvussa 3 esitettyjen portaiden osalta arkipäivisin klo 07-19 välillä.

Lisäksi vakavuusluokan 1 kriittisten häiriöiden selvittäminen jatkuu 3. portaan tuessa arkisin klo 22:00 asti. Tämän jälkeen häiriön selvittäminen jatkuu seuraavana arkipäivänä klo 07:00.

Tukipalvelumallin kaikkien 3. portaan on oltava nopeassa valmiudessa aloittamaan häiriöiden selvittäminen. Vasteaika eli häiriöön reagointi (otettu työn alle) tulee olla vakavuusluokittainen seuraava alkaen siitä, kun häiriö on havaittu ja raportoitu Tukipalvelun kautta

1. Vakavuusluokka kriittinen, vasteaika 1 tunti, ratkaisuehdotus 5 h, Palveluaikojen sisällä
2. Vakavuusluokka korkea, vasteaika 2 tuntia, ratkaisuehdotus 45 h, Palveluaikojen sisällä
3. Vakavuusluokka häiritsevä, vasteaika 1 arkipäivä, ratkaisuehdotus 1 kk
4. Vakavuusluokka matala, vasteaika 3 arkipäivää, ratkaisuehdotus 3 kk

Vakavuusluokkien 1 kriittinen ja 2 korkea häiriöiden selvittämisen osalta häiriön raportoineen Asiakkaan pääkäyttäjän/tukihenkilön tulee olla saavutettavissa datahub-järjestelmän tukipäivystyksen aikataulujen mukaisesti ml. kriittisten häiriöiden selvittäminen arkisin klo 22:00 asti.

Häiriöiden selvittäminen ja ratkaiseminen jatkuvat keskeytyksettä eri portaiden tukihenkilöiden kanssa tukipäivystyksen käytettävyyss aikojen puitteissa.

4.3 Datahub-järjestelmän suunnitellut huoltokatkot

Datahub-järjestelmän suunnitellut huoltokatkot ilmoitetaan asiakkaitten pääkäyttäjille viimeistään 3 arkipäivää ennen huoltokatkon suunniteltua alkamisajankohtaa. Huoltokatkoja voidaan tehdä joka päivä välillä 00:00 - 06:00.

Huoltokatkoja ei kuitenkaan tulisi tehdä seuraavina aikoina:

- Vuoden vaihde (23.12.-7.1.), opintojen alkamis- ja päättymisajankohdat (15.8.-15.9. ja 15.-31.5.)
- Kuukauden vaihde: Kuukauden viimeiset 3 päivää ja kuun 3 ensimmäistä päivää
- Viikon ensimmäinen arkipäivä
- Päivän aikana 06-24.

Datahub-järjestelmään liittyvien markkinaosapuolten tulee pysäyttää tiedonvälitys omien järjestelmiensä ja datahub-järjestelmän välillä huoltokatkon ajaksi tai puskuroida tapahtumat omissa järjestelmissään.

30.11.2020

4.4 Datahub-järjestelmään tehtävien päivitysten aiheuttamat katkot markkinoiden tarpeisiin

Datahub suorittaa markkinaosapuolten tietoihin tehtävät massamuutokset, esimerkiksi mitausalueiden siirtymisen jakeluverkonhaltijalta toiselle. Tällainen massamuutos voi laajuudesta riippuen aiheuttaa hetkellisen katkoksen järjestelmän käytössä. Tällaiset katkokset tullaan sopimaan yhdessä muutokseen liittyvien markkinaosapuolten kanssa vähintään kuukautta ennen tarvittavan muutoksen tekemistä ja näistä muutoksista viestitään heti myös muita markkinaosapuolia. Näitä katkoja pyritään tekemään ensisijaisesti palveluajkojen ulkopuolella eikä niitä lasketa mukaan datahub-järjestelmän käytettävyyksvaatimukseen.

30.11.2020

TESTIYMPÄRISTÖT JA NIIDEN VAATIMUKSET

1 JOHDANTO

Fingrid Datahub Oy:n (Datahub) ja sen Asiakkaan välillä solmitun Palvelusopimuksen mukaisesti tässä testiympäristöt ja niiden vaatimukset -liitteessä kuvataan vaatimukset Datahubin palveluun liittyvän Asiakkaan testiympäristölle ja Datahubin testiympäristön käytölle.

Datahub-järjestelmästä tarjotaan Asiakkaan testauksen ja sertifiointin käyttöön datahub-testiympäristössä toimiva tuotantojärjestelmää toiminnoiltaan vastaava datahub-testijärjestelmä.

Asiakas voi datahub-testiympäristössä testata datahub-testijärjestelmää vasten omia liiketoimintaprosessejaan tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa. Lisäksi ympäristössä voi harjoitella sertifiointin suorittamista.

Datahubin testiympäristöä käytetään myös Asiakkaan sertifiointin suorittamiseen. Testauksen ja sertifiointin vaatimat tietoliikenneyhteyksien muodostaminen ja tiedonsiirron testaus tulee tehdä Asiakkaan ja datahubin testiympäristön välillä ennen testauksen tai sertifiointin aloittamista Datahubin antamien ohjeiden mukaisesti.

Datahub ei tarjoa vaihtoehtoisia tapaa datahub-testaukseen ja sertifiointiin.

2 VAATIMUKSET ASIAKKAAN TESTIYMPÄRISTÖILLE

Markkinaosapuoli, joka aikoo käyttää Datahubin sanomaliikenne-rajapintaa, tarvitsee liiketoimintasovellustensa datahub-yhteensopivuuden varmistamiseen ja todentamiseen datahub-testiympäristöön kytkettävän testiympäristön.

Asiakkaan testiympäristön tulee olla käytettävissä sertifiointiin palvelusopimuksen liitteen 6, Datahubin sertifiointipalvelun vaatimukset, mukaisesti. Asiakkaan testiympäristön tulee olla integroitavissa datahub-järjestelmään, eli Asiakkaan tulee tarvittaessa kyetä käyttämään testiympäristössä datahub-järjestelmää kulloinkin voimassa olevien määräysten mukaisesti. Määritykset kattavat liiketoimintaprosessien loogiset ja tekniset kuvaukset sekä tietomallikuvaukset ja sanomarakajapinnassa käytettävien sanomien rakennekuvaukset. Määritysten ylläpidosta vastaa Datahub.

Datahub-järjestelmän sanomaliikenne-rajapinnan käyttö testiympäristössä edellyttää yhteysavauksiin ja järjestelmän käyttäjiin liittyvien tietojen toimittamista Datahubille ja rajapinnan kautta kytketyn Asiakkaan järjestelmän tunnistamista digitaalisen varmenteen avulla. Asiakkaiden tulee toimittaa tiedot ja hankkia ja asentaa testiympäristöjen varmenteet Datahubin antamien ohjeiden mukaisesti.

Asiakkaan tulee toteuttaa testaukseen ja sertifiointiin käyttämänsä ympäristöt ja järjestelmät siten, että henkilötietoa ei päädy datahub-testiympäristöön.

Asiakkaan tulee varautua siihen, että datahubista voi olla käytössä useita eri testiympäristöjä (esim. tuotantoa vastaava testiympäristö ja sen lisäksi kehitysversio uusille toiminnallisuuksille).

30.11.2020

3 TESTIAINEISTO

Asiakkaan vastaa omasta testauksessa ja sertifiointista käyttämästä aineistostaan.

Datahub-testijärjestelmässä käytetään vain synteettistä henkilötietoa, pois lukien käyttöliittymäkäyttäjien tiedot, jotka voivat olla muodoltaan tuotantoa vastaavat. Asiakas ei saa missään vaiheessa toimittaa henkilötietoa datahubin testiympäristöön.

Kaikkien testiympäristössä käytettävien tietojen osalta tulee testauksessa ja sertifiointissa käyttää vain synteettistä henkilötietoa. Henkilötunnusten osalta datahub-testiympäristössä tulee käyttää ns. väliaikaisia henkilötunnuksia, joiden loppuosa alkaa numerolla 9.

Datahub-järjestelmässä olevat osapuolitunnukset ovat tuotantoa vastaavat. Myös muut ei-henkilötiedoksi luettavat tiedot voivat olla tuotantoa vastaavat. Kaikkien tietojen tulee olla teknisesti oikeanmuotoisia.

Asiakkaan tulee kyetä tarvittaessa poistamaan aineistoa testiympäristöstään siten, että tieto ei ole palautettavissa.

Asiakkaan tulee varautua siihen, että datahub-testiympäristöstä poistetaan tietosuojaloukkaustilanteessa ilman ennakoilmoitusta kaikki sinne syntynyt aineisto.

4 DATAHUB-TESTIYMPÄRISTÖN KÄYTTÖ

Tietoliikenneyhteyksien muodostaminen ja tiedonsiirron testauksen jälkeen Asiakas voi datahub-testiympäristössä testata omia liiketoimintaprosessejaan ja -sovelluksiaan tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa ja harjoitella sertifiointiskenaarioiden suorittamista. Datahubin testiympäristöä käytetään myös Asiakkaan varsinaisessa sertifiointissa.

Asiakkaan tulee käyttää datahub-järjestelmää testiympäristössä kulloinkin voimassa olevien määritysten mukaan ja noudattaa sertifiointissa palvelusopimuksen liitteen 6, Datahubin sertifiointipalvelun vaatimukset, vaatimuksia.

Datahub-testiympäristössä ei saa suorittaa suorituskyky- tai muita testejä, jotka voivat aiheuttaa suurta kuormaa tai hallitsemattomia tilanteita.

Datahub pyrkii pitämään datahub-testiympäristön asiakkaiden testauksen ja sertifiointin käytössä mahdollisimman keskeytyksettä. Datahubilla on oikeus perustellusta syystä estää asiakkaalta testiympäristön käyttö tai sulkea testiympäristö ilman ennakoilmoitusta.

Datahubin palvelutasot eivät koske testiympäristöjä.

5 DATAHUB-TESTIYMPÄRISTÖN KUSTANNUKSET

Datahub-testiympäristö sisältyy Datahubin muihin maksukomponentteihin eikä testiympäristön käytöstä peritä erikseen maksuja.

21.6.2021

TIETOTURVAVAATIMUKSET DATAHUB-JÄRJESTELMÄN KÄYTÖLLE

1 JOHDANTO

Tässä dokumentissa kuvataan Fingridin Datahub Oy:n (Datahub) tietoturvavaatimukset datahub-järjestelmää käyttäville asiakkaille. Vaatimuksissa painotetaan hyvän tietoturvan ylläpitoa ja kehitystä.

Tarvittaessa Datahubilla on oikeus tarkastaa joko itse tai kolmannen osapuolen toimesta vaatimusten toteutuminen. Datahubin on ilmoitettava Asiakkaalle tarkastuksesta vähintään 30 päivää etukäteen.

2 FINGRID DATAHUB OY:N VASTUUT

Sähkömarkkinalain 49 a § mukaan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on huolehdittava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta. Riskien hallinnassa on otettava huomioon mm. tietoturvavauhkien ja häiriöiden käsittely.

Datahub on yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen henkilötietojen rekisterinpitäjä, johon kuuluu yleisessä tietosuoja-asetuksessa sekä tietosuojalaissa määritellyt vastuut.

3 YLEISET TIETOTURVAVAATIMUKSET

Käyttäessään Datahubin palveluja Asiakkaan on huomioitava tietojen turvaaminen. Tämä kattaa sekä laitteita koskevat tekniset tietoturvavaatimukset, että henkilöiden toimintaan, materiaaleihin ja tietojen käsittelyyn liittyvät ei-tekniset toimenpiteet. Datahub vastaa datahub-järjestelmän riittävästä suojauksesta.

Asiakkaiden tulee noudattaa Datahubin laatimia tietoturvaan liittyviä ohjeita ja seurata tietoturvaan liittyviä tiedotteita. Tietoturvaohjeiden muutoksista Datahub ilmoittaa asiakkaille kirjallisesti.

Asiakas vastaa Asiakkaan laitteiden riittämättömän suojauksen seurauksena Datahubin tietojärjestelmiin tai ohjelmiin tulleista tietokonevirusten tai niihin rinnastettavien haittaohjelmien aiheuttamista välittömistä vahingoista. Fingrid voi käyttää ulkopuolista asiantuntijaa arvioimaan tietoturvan riittävyttä. Vastuunrajoitukset on määritelty pääsopimuksen kohdassa 13. Asiakas ei saa toteuttaa datahub-järjestelmän käyttöliittymää käyttäviä automatisoituja ratkaisuja niiden toiminnallisuuksien osalta, joille on käytettävissä tekninen sanomarakajapinta.

3.1 Pääsyn ja käyttöoikeuksien hallinta

Asiakas vastaa oman organisaationsa, mukaan lukien käyttämänsä palvelutoimittajien, osalta henkilöstön ja järjestelmien datahub-järjestelmään pääsyn ja käyttöoikeuksien hallinnasta.

21.6.2021

3.2 Laitteistot ja ohjelmistot

Asiakkaan on huolehdittava niiden laitteiden, joilla käytetään datahub-järjestelmän palveluja, asianmukaisesta ja ajantasaisesta tietoturvasta. Asiakkaan tulee huolehtia siitä, että kyseiset laitteet ovat eri ohjelmistojen ja käyttöjärjestelmien suhteen päivitysten piirissä, ne on suojattu asianmukaisilla tietoturvatuotteilla (esim. virustorjunta, palomuri) ja niissä tulee olla luotettava käyttäjähallinta. Käyttöoikeuksien suhteen on noudatettava vähimpien käyttöoikeuksien periaatetta, eli tietojärjestelmän käyttöoikeudet tulee rajata suppeimpiin mahdollisiin oikeuksiin, joilla käyttäjä tai prosessi kykenee suoriutumaan sille määrätystä tehtävästä

4 VARAUTUMINEN DATAHUB-YHTEYKSIEN KATKOON

Datahub-järjestelmän teknisiä rajapintoja hyödyntäviin järjestelmiin kohdistunut tietoturvahyökkäys tai -haavoittuvuus muodostavat tietoturvariskin myös datahub-järjestelmälle. Datahubilla on oikeus katkaista yhteydet järjestelmään, jonka epäillään aiheuttavan tietoturvauhan datahub-järjestelmälle. Datahubin tulee ilmoittaa Asiakkaalle yhteyden katkaisemisesta.

Asiakkaan tulee varautua tilanteeseen, joissa yhteydet datahub-järjestelmään joudutaan katkaisemaan tietoturvauhan takia. Asiakas tiedostaa, että sen sähkömarkkinalainsäädännössä määritellyt velvoitteet ovat voimassa, vaikka Asiakas ei pysty toimittamaan tai hakemaan tietoa datahub-järjestelmästä sen teknisten rajapintojen kautta.

5 VAATIMUKSET TIETOTURVAN HALLINTAAN

Asiakkaan on noudatettava sisäisesti omaa tietoturvan hallintamallia datahub-järjestelmän käyttöön liittyvissä asioissa. Hallintamalli voi perustua olemassa oleviin laatujärjestelmiin tai standardeihin esimerkiksi ISO27001:een. Sen on oltava jatkuvasti tarkentuva ja kehittyvä. Mallin on katettava mahdolliset käytettävät alihankkijat. Malli on dokumentoitava sekä katselmoitava ja tarvittaessa päivitettävä säännöllisesti.

Asiakkaan on kyettävä osoittamaan, että sen toiminnassa huomioidaan tietoturva. Asiakkaalla tulee olla tietoturvapoliittikka tai vastaava esim. toimintamalli, jolla yrityksen johto on määrittänyt toimintaperiaatteet tietoturvalle. Yrityksen johdon tulee myös olla sitoutunut tietoturvaan ja sen kehittämiseen. Tietoturva on oltava selkeästi vastuutettu yrityksen sisällä. Tietoturvapoliittikan periaatteet on myös oltava viestitetty omalle henkilöstölle sekä tarvittaessa käytettäville alihankkijoille.

Datahub ei kuitenkaan kerää tietoturvan hallintaan liittyvää dokumentaatiota asiakkailta.

Datahubin tulee vastaavasti noudattaa omaa tietoturvan hallintamallia.

Hallintamallin vähimmäisvaatimukset on esitetty kohdissa 5.1 - 5.4 .

5.1 Tietoturvan hallinnan suunnittelua koskevat vaatimukset

5.1.1 Riskiarvio

Asiakkaan tulee toteuttaa sisäinen riskiarvio roolistaan datahub-järjestelmän käyttäjänä sekä datahub-järjestelmään liittyvästä tietoturvastaan.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

21.6.2021

Riskiarviossa on tunnistettava ainakin seuraavat kohdat:

- Mitkä tahot ovat riippuvaisia Asiakkaan toimivasta ja luotettavasta datahub-järjestelmän käytöstä ja miten?
- Miten Asiakkaan oma liiketoiminta on riippuvainen toimivasta ja luotettavasta datahub-yhteydestä, sekä sen valtuuttamista kolmansista osapuolista datahub-järjestelmän käytössä?
- Mitä teknisiä ja organisatorisia haavoittuvaisuuksia Asiakkaan organisaatiossa tulee olemaan datahub-järjestelmän käyttöönoton jälkeen? Mitkä teknologiat ja palvelut sisältävät tai ovat osa näitä haavoittuvaisuuksia (esimerkiksi mitkä järjestelmät tuottavat tietoa datahub-järjestelmään)?
- Mitkä toimijat saattavat käyttää hyväksi todettuja haavoittuvaisuuksia ja miksi?
- Mille uhille organisaatio sekä siitä riippuvat osapuolet altistuvat, jos Asiakkaan yhteys datahub-järjestelmään joudutaan katkaisemaan? Uhkien arvioinnissa on otettava huomioon tilanteiden kehittyminen, jos Asiakkaan takaisinkytkentä datahub-järjestelmään pitkittyy.

5.1.2 Tietoturvaohjelma

Riskiarvion pohjalta Asiakkaan tulee luoda tietoturvaohjelma.

Tietoturvaohjelma on kommunikoitava asianmukaiselle henkilökunnalle ja otettava käyttöön viimeistään datahub-järjestelmän käyttöönoton yhteydessä.

Tietoturvaohjelman on otettava kantaa kaikkiin riskiarviossa ilmeneviin riskeihin ja joko hyväksyttävä ne tai määriteltävä tarpeelliseksi nähdyt varoimenpiteet (suojaus, vastaus ja palautuminen) perustellusti.

Tietoturvaohjelman on otettava huomioon henkilöstön rooli tietoturvan toteuttamisessa.

Tietoturvaohjelman on otettava huomioon kohdissa 5.2 5.3 5.4 kuvatut vaatimukset.

Tietoturvaohjelma ja kaikki muutokset tietoturvaohjelmaan on dokumentoitava perustelluineen.

Tietoturvaohjelma on pidettävä ajan tasalla ja päivitettävä tarvittaessa.

Tietoturvaohjelman voi toteuttaa osana laajempaa, mahdollisesti jo olemassa olevaa tietoturvasuunnitelmaa.

5.1.3 Toipumissuunnitelma

Riskiarvion pohjalta on luotava toipumissuunnitelma sille tilanteelle, että Asiakas joudutaan kytkemään irti datahub-järjestelmästä.

Asiakkaan velvollisuus hoitaa lakisäätteisiä tehtäviään säilyy Asiakkaalla, vaikka asiakkaalla ei ole pääsyä datahub-järjestelmän teknisiin rajapintoihin

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

21.6.2021

Toipumissuunnitelman vaatimien käytäntöjen käynnistyessä Asiakkaan on kommunikotava tilanteensa etenemisestä kaikille asianmukaisille tahoille perustuen sen riskiarvioissa ilmentyneisiin riippuvuussuhteisiin.

5.2 Teknisiä kontrolleja koskevat vaatimukset

5.2.1 Järjestelmien suojaus

Kaikki järjestelmät, jotka luovat datahub-järjestelmään tietosisältöä, tai hakevat siitä tietoa, on suojattava. Lisäksi suojauksen on katettava kaikki organisaation omassa hallinnassa olevat järjestelmät, joiden tieto kulkeutuu datahub-järjestelmään tai jotka osallistuvat datahub-järjestelmän B2B-rajapintaan lähetettävien sanomien muodostamiseen. Suojauksen on katettava myös kaikki yhteydet kyseisiin järjestelmiin.

Järjestelmiin tulee sallia kirjautuminen vain siten, että käyttäjän henkilöllisyys voidaan todentaa.

Käyttäjätunnuksiin on sovellettava vähimpien käyttöoikeuksien periaatetta.

Käyttäjätunnukset on hallittava ja katselmoitava säännöllisesti.

Järjestelmien valvontaan on kuuluttava ainakin:

- Riittävät menettelyt turvallisuuteen liittyvien tapahtumien jäljitettävyyteen sekä poikkeamien ja haavoittuvuuksien havainnointikykyyn, esimerkiksi toteuttamalla asianmukainen lokitusjärjestelmä.
- Valvontamenetelmien asianmukaisen aktiivinen käyttö niin, että tietoturvapoikkeamat ja mahdolliset haavoittuvuudet havaitaan ja selvitetään riskien minimoimiseksi
- Valvontamenetelmiin oleellisesti kuuluvien havaintojen tallennusjärjestelmien kuten lokituksen suojaus niin, että niiden sisältämän tiedon luvaton muuttaminen tai tuhoaminen estetään.

Järjestelmien käyttämien palvelinten kellot on oltava synkronoituja keskenään.

5.2.2 Datahub-järjestelmään välitettävien tietojen suojaus

Kaikki tieto, joka tulee muodostamaan datahub-järjestelmään välitettävän tietosisällön, on suojattava asianmukaisin keinoin.

Suojauksen on katettava tiedon säilytysaika, käsittely sekä tiedon kulku syntyhetkestään datahub-järjestelmään.

Suojaus on toteutettava niin, että suojeltava tieto ei vuoda oikeudettomien osapuolten käsiin eikä datahub-järjestelmään pääse oikeudettomasti muutettua tietoa.

5.2.3 Datahub-järjestelmästä vastaanotettujen tietojen suojaus

Kaikki datahub-järjestelmästä vastaanotettu tieto on suojattava asianmukaisin keinoin.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

21.6.2021

Suojauksen on katettava se ajanjakso, milloin tieto kulkeutuu datahub-järjestelmästä Asiakkaan järjestelmiin, sekä tiedon säilytyksen aika Asiakkaan järjestelmissä ja tiedon käsittely.

Suojaus on toteutettava niin, että suojeltava tieto ei vuoda oikeudettomien osapuolten käsiin eikä sitä muuteta oikeudettomasti.

5.2.4 SSL-sertifikaattien suojaus

Teknisen yhteyden muodostamisessa käytettävä SSL-sertifikaatti on Asiakkaan tekninen identiteetti. Asiakkaan tulee varmistaa, että tietoliikenteessä käytettävä sertifikaatti ei joudu asiattomien henkilöiden tai organisaatioiden käsiin. Kaikki Asiakkaan sertifikaatilla suoritettavat toiminnot datahub-järjestelmässä tulkitaan Asiakkaan itsensä suorittamiksi.

5.3 Reagointikykyä koskevat vaatimukset

5.3.1 Tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen

Tietoturvaloukkauksista ilmoittamiseen liittyvät vaatimukset on kuvattu pääsopimuksen kohdassa 10.2. Tietoturvaloukkauksista ilmoitetaan Datahubin Tukipalvelun kautta.

5.4 Henkilöstön tietoturvaosaamista koskevat vaatimukset

Asiakas vastaa datahub-järjestelmää käyttävän henkilöstönsä ja käyttämänsä palveluntarjoajien henkilöstön tietoturvakoulutuksesta tietoturvakäytäntöineen. Koulutuksen on annettava datahub-palvelua käyttäville henkilöille riittävät tiedot palvelun käyttöön sekä sen sisältämiin tietoihin liittyvistä tietoturva-, ja tietosuojavaatimuksista. Heidän on myös tiedostettava tietosuojaan liittyvät lainsäädännölliset vaatimukset.

Asiakkaalla on oltava tietoturvaohjelman jatkuvuudesta, toimivuudesta sekä päivityksestä vastaava henkilö sekä vähintään yksi varahenkilö

Henkilöillä on oltava välittömät oikeudet katkaista tai antaa lupa katkaista datahub-järjestelmän kanssa kommunikoivien järjestelmien yhteydet datahub-järjestelmään.

Henkilöiden on tunnettava riskiarvio, tietoturvaohjelma sekä toipumissuunnitelma niin, että he kykenevät suorittamaan tehtävänsä perustellusti ja ymmärtävät sen roolin laajemmassa kuvassa.

Turvallisuushavaintojen käsittely ja ulospäin kommunikointi tulee olla vastuutettu.

Henkilöiden on vastattava riskiarvion, tietoturvaohjelman sekä toipumissuunnitelman tarkistamisesta ja tarvittaessa niiden päivityksestä.

29.6.2021

DATAHUBIN SERTIFIUINTIPALVELUN VAATIMUKSET

1 JOHDANTO

Fingrid Datahub Oy:n (Datahub) ja sen Asiakkaan välillä solmitun Palvelusopimuksen mukaisesti tässä palvelukuvauksessa kuvataan Datahubin Sertifiointipalvelu sekä milloin ja millä perusteella Datahubiin liittyvien asiakkaiden tulee sertifioidua. Sertifiointivaatimuksen taustalla ovat muutokset, jotka liittyvät lakisääteisen Palvelun toteuttamiseen tai lainsäädännön, viranomais määräysten tai alan ohjeiden ja suositusten noudattamiseen. Sertifiointiin liittyvät vaatimukset käsitellään toimialan markkinaosapuolien kanssa Liitteessä 1 kuvatuissa työryhmissä.

Datahubin Sertifiointipalvelun tarkoituksena on todentaa, että asiakkaiden tietojärjestelmäratkaisut toimivat yhteensopivasti datahub-järjestelmän kanssa.

Asiakkaan datahub-yhteensopivuudella tarkoitetaan Datahubin palveluja käyttävän Asiakkaan kykyä käyttää datahub-järjestelmän palveluja kulloinkin voimassa olevien Asiakkaan roolia koskevien liiketoimintaprosessien ja -tapahtumien määritysten mukaisesti. Määritykset kattavat liiketoimintaprosessien loogiset ja tekniset kuvaukset sekä tietomallikuvaukset ja b2b rajapinnassa käytettävien sanomien rakennekuvaukset. Määritysten ylläpidosta vastaa Datahub.

Asiakkaan tulee suorittaa sertifiointi hyväksyttävästi ennen kuin se voi aloittaa toimintansa markkinaosapuolena sähköön vähittäismarkkinoilla. Sertifiointi tulee myös suorittaa siinä tilanteessa, kun Asiakas vaihtaa datahub-järjestelmään liittyvää tietojärjestelmäänsä tai tietojärjestelmään tulee merkittäviä muutoksia.

Sertifiointinissa datahub-yhteensopivuus todennetaan liiketoimintalogiikka-tasolla. Tietoliikenneyhteyksien muodostaminen ja tiedonsiirron testaus ovat valmistelevia toimenpiteitä, mutta eivät ole osa varsinaista sertifiointia.

Tässä dokumentissa "liiketoimintasovelluksella" tarkoitetaan tietojärjestelmää, jossa on datahubin liiketoimintaprosesseihin integroitava liiketoimintalogiikka.

Datahub-yhteensopivuuden todentamisen tavoitteena on sähköön vähittäismarkkinoiden häiriöttömän ja tehokkaan toimivuuden varmistaminen sekä sähkömarkkinoihin osallistuvien markkinaosapuolten liiketoiminnan jatkuvuuden edistäminen.

2 DATAHUBIN SERTIFIUINTIPALVELU

Asiakkaan datahub-yhteensopivuuden todentaminen tapahtuu Datahubin ylläpitämässä sertifiointipalvelussa. Datahub ei tarjoa vaihtoehtoisia tapaa datahub-yhteensopivuuden todentamiseen.

Sertifiointipalvelussa on määritelty prosessiroolikohtaiset käyttötapaukset, jotka Asiakkaan tulee läpäistä hyväksytysti saadakseen oikeuden kytkeytyä Datahubin tuotantojärjestelmään ja suorittaa tuotannollisia liiketoimintaprosesseja datahub-järjestelmässä, järjestelmän tarjoamien teknisten rajapintojen kautta.

29.6.2021

Datahub voi lisätä, muokata tai poistaa virallisen sertifiointin käyttötapauksia datahub-järjestelmän käytöstä saatujen kokemusten perusteella. Sertifiointi tulee kattaa Datahubin tehokkaan toiminnan kannalta välttämättömät käyttötapaukset. Tarpeettomiksi todetut käyttötapaukset voidaan poistaa sertifiointin laajuudesta ja laajuuteen voidaan lisätä uusia tarpeelliseksi todettuja käyttötapauksia käytöstä. Sertifiointissa jo hyväksytyjä asiakkaita ei vaadita sertifiomaan erikseen datahub-järjestelmän käytöstä saatujen kokemusten perusteella muutettuja käyttötapauksia.

Käyttötapauksen määrä ja sisältö saattaa muuttua myös esimerkiksi datahub-järjestelmän versiopäivitysten yhteydessä tilanteissa, joissa Datahubin liiketoimintaprosesseja on laajennettu, lisätty tai poistettu. Myös aikaisemmin sertifioidun asiakkaiden tulee sertifioida uusiin ja laajennettuihin liiketoimintaprosesseihin liittyviä sertifiointikäyttötapauksia. Datahubin tulee antaa asiakkaille vähintään kolme kuukautta kestävä sertifiointijakso uusiin ja laajennettuihin liiketoimintaprosesseihin liittyviä käyttötapauksia varten.

2.1 Järjestelmätoimittajien ja markkinaosapuolten sertifiointi

Datahubin Sertifiointipalvelu tarjoaa datahub-sertifiointia toimialan liiketoimintasovellusten järjestelmätoimittajille ja markkinaosapuolille erikseen.

- Järjestelmätoimittajien sertifiointissa todennetaan järjestelmätoimittajan tarjoaman liiketoimintasovelluksen datahub-yhteensopivuus. Sertifiointin laajuus riippuu liiketoimintasovelluksen käyttötarkoituksesta.
- Markkinaosapuolen sertifiointissa todennetaan markkinaosapuolen datahub-yhteensopivuus. Sertifiointin laajuus riippuu markkinaosapuolen roolista sähkön vähittäismarkkinoilla.

Järjestelmätoimittajien ja markkinaosapuolten sertifiointi on eriytetty, koska markkinaosapuolen järjestelmäratkaisu koostuu usein useammasta liiketoimintasovelluksesta ja mahdollisesti myös erillisestä integraatioalustasta. Lisäksi samaa liiketoimintasovellusta käytetään usein eri yhtiöissä eri tavalla ja eri laajuudessa.

Sertifiointissaan markkinaosapuolen tulee käyttää datahub-sertifioituja liiketoimintasovelluksia, toisin sanoen sovelluksia, jotka järjestelmätoimittajat ovat sertifioineet.

2.2 Sertifiointipalvelun rakenne

Ylätasolla sertifiointipalvelu koostuu kahdesta osasta:

- erillisestä sovelluksesta, joka sisältää käyttötapauksen suoritustoiminnot ja jossa ylläpidetään osapuolten perustiedot, sertifiointin käyttötapauksen kuvaukset ja tiedot asiakkaiden sertifiointitilanteesta
- datahub-järjestelmän testiympäristöistä, joihin sertifioituvan Asiakkaan tietojärjestelmäratkaisu integroidaan

Asiakkaan tulee integroida sertifiointipalvelun datahubin testiympäristöihin omasta testiympäristöstä, jotta tuotantodataa ei vahingossa päädy sertifiointipalvelun testiympäristön tietokantaan.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

29.6.2021

Sertifiointipalvelua voidaan ajoittain käyttää datahub-järjestelmän tuotantoversion lisäksi myös datahub-järjestelmän tulevaa versiota vasten. Datahub-järjestelmän tuleva versio ylläpidetään erillisessä testiympäristössä, mikä tarkoittaa, että sertifioituvan Asiakkaan tulee pystyä kytkeytymään eri datahub-ympäristöön riippuen siitä, onko sertifiointin kohde tuotannossa käytössä oleva datahub-toiminnallisuus vai tulevaisuudessa käyttöön otettava toiminnallisuus.

2.3 Käyttötapausten suorittaminen sertifiointipalvelussa

Datahub-sertifiointi suoritetaan synteettisellä testiaineistolla, pois lukien osapuolitunnukset ja mittausaluetunnukset, jotka ovat Asiakkaan myös tuotannossa käytettäviä tunnuksia. Tietosuojasyistä Asiakas ei saa missään vaiheessa toimittaa henkilötietoa Datahubin sertifiointiympäristöön.

Sertifiointipalvelu luo käyttötapausten lähtötilanteet ja tarjoaa käyttäjälle käyttötapausten suorittamiseen tarvittavat tiedot, kuten osoite- ja asiakastiedot. Osoite- ja asiakastiedot ovat sertifiointipalvelun tuottamia fiktiivisiä tietoja. Henkilötunnusten osalta käytetään ns. väliaikaisia henkilötunnuksia, jotka tunnistetaan siitä, että tunnuksen loppuosa alkaa numerolla 9. Palvelun tarjoamat postinumerot ja postitoimipaikat ovat oikeita, mutta kadunnimet ja muut osoitetiedot ovat fiktiiviset. Sertifioituvan Asiakkaan tulee pystyä käyttämään fiktiivisiä tietoja ml. väliaikaisia henkilötunnuksia omassa liiketoimintasovelluksessaan.

Sertifiointisovelluksen käyttötapausten ajojen hallintatoiminto ohjaa käyttäjää läpi käyttötapausten. Käyttötapaus koostuu 1 - n vaiheesta. Käyttäjä suorittaa varsinaiset testaustoimenpiteet omassa liiketoimintasovelluksessa sertifiointipalvelun antamien ohjeiden mukaisesti. Sertifoiintipalvelu tarkistaa tulokset vaihe vaiheelta datahubin transaktioista ja ilmoittaa käyttäjälle mahdollisista virheistä. Huomaa, että sertifiointipalvelu pystyy ainoastaan seuraamaan datahubiin syntyneitä sanomatransaktioita, se ei ole kytketty sertifioituvan Asiakkaan liiketoimintasovellukseen, eikä pysty tunnistamaan esim. tietoliikenneyhteyksien ja tiedonsiirron tasolla olevia ongelmia. Sertifoiintipalvelu ei myöskään pysty todentamaan sitä, onko datahubin lähettämä tieto päivittynyt Asiakkaan liiketoimintasovellukseen asti.

Asiakkaan ei pidä suorittaa muita testejä datahubin sertifiointiympäristöä vasten samanaikaisesti sertifiointitestauksen kanssa, koska silloin on mahdollista, että sertifiointipalvelu tekee väärät johtopäätökset datahubiin syntyneiden sanomatransaktioiden perusteella.

Asiakas on läpäissyt sertifiointin, kun kaikki sen rooliin kuuluvat pakolliset käyttötapaukset on suoritettu onnistuneesti sertifiointipalvelussa.

Sertifiointipalvelu tarjoaa myös asiakkaille mahdollisuuden harjoitella sertifiointin suorittamista ilman tulosten virallista rekisteröintiä. Asiakas voi käyttää sertifiointipalvelua harjoittelutilassa, esim. liiketoimintasovellusten kehitysvaiheessa, kun tietojärjestelmä on keskenräinen tai sen toimivuudesta on epävarmuutta. Harjoittelutilassa suoritettavat käyttötapaukset eivät vaikuta Asiakkaan sertifiointin hyväksyntään. Sertifoiintitilassa suoritettujen käyttötapausten osalta viimeinen suoritus vaikuttaa Asiakkaan sertifiointin hyväksyntään.

29.6.2021

2.4 Palveluntarjoajien käyttäminen

Asiakas voi käyttää palveluntarjoajaa datahubin liiketoimintaprosessien ja -tapahtumien suorittamiseen. Sertifiointivastuu on aina liiketoimintatapahtuman juridisella markkinaosapuolella. Toisin sanoen, esim. mittaustietojen toimittamiseen palveluntarjoajaa käyttävän jakeluverkonhaltijan tulee sertifioida myös mittaustietojen hallintaan liittyvät sertifiointikäytötapaukset. Tässä tapauksessa jakeluverkonhaltijan voi kuitenkin käyttää palveluntarjoajan järjestelmäratkaisua ja henkilöresursseja sertifiointissa.

Ohjelmistopalvelun tarjoaja ei voi suorittaa datahub-sertifiointia keskitetysti markkinaosapuolena toimivien asiakkaidensa puolesta, vaan markkinaosapuolten tulee sertifioida omia tunnuksia käyttäen.

3 MILLOIN PITÄÄ SERTIFIOITUA?

Tarve suorittaa sertifiointitestejä voi johtua:

- sähkömarkkinoiden liiketoimintaprosessien, -tapahtumien tai -tietomallin muutoksista, jotka tehdään Palvelusopimuksen kohdan 2.2 mukaisesti
- B2B-rajapintaan vaikuttavista teknologiamuutoksista datahub-järjestelmässä, joiden käyttöönotot tehdään Palvelusopimuksen kohdan 2.2. mukaisesti
- markkinaosapuolesta johtuvista syistä

Markkinaosapuolesta johtuvia syitä voivat olla:

- Uusi markkinaosapuoli on aloittamassa toimintansa Suomen sähkön vähittäismarkkinoilla
- Markkinaosapuoli on vaihtamassa datahub-järjestelmään integroitua liiketoimintasovellusta. Huomaa, että uusi liiketoimintasovellus pitää olla datahub-sertifioituna järjestelmätoimittajan toimesta ennen markkinaosapuolen oman virallisen sertifiointitestauksen aloittamista
- Markkinaosapuoli laajentaa käytössä olevan liiketoimintasovelluksen käyttöä siten, että muutos vaikuttaa datahubin B2B-rajapinnan käyttöön. Huomaa, että liiketoimintasovellus pitää olla sertifioituna uudessa laajuudessa järjestelmätoimittajan toimesta ennen markkinaosapuolen virallisen sertifiointitestauksen aloittamista
- Markkinaosapuoli on ottamassa käyttöön käytössä olevan liiketoimintasovelluksen uusi versio, johon on tehty olennaisia datahub-rajapintaan vaikuttavia muutoksia
- Markkinaosapuoli haluaa toimia uudessa prosessiroolissa datahub-järjestelmässä, ja haluaa laajentaa olemassa olevaa sertifiointiaan.

4 SERTIFIOINTIPALVELUN KUSTANNUKSET

Sertifiointipalvelu sisältyy Datahubin muihin maksukomponentteihin eikä sertifiointipalvelusta peritä erikseen maksuja.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi